

K 9/2016 vp

**KANSANELÄKELAITOKSEN VALTUUTETTUJEN
TOIMINTAKERTOMUS
2015**

HELSINKI 2016

Kustantaja: Kela, Helsinki
Kannen valokuva: Carita Mikkola, Kela
ISSN 0355-4996
Painopaikka: Kela, Helsinki, 2016

EDUSKUNNALLE

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 5 §:n 7 kohdan mukaisesti Kansaneläkelaitoksen valtuutetut lähettävät oheisena eduskunnalle toimintakertomuksensa vuodelta 2015.

Helsingissä 31. toukokuuta 2016

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen puolesta

Sari Sarkomaa
valtuutettujen puheenjohtaja

Tuula Kähkönen
valtuutettujen sihteeri

SISÄLLYS

YLEISTÄ	5
ASIAKASPALVELU	6
PALVELUVERKKO	7
HAKEMUSTEN LÄPIMENOAJAT	7
SÄHKÖINEN RESEPTI JA POTILASTIEDON ARKISTO	8
TAKSIMATKOJEN SUORAKORVAUSHANKE	9
HALLINNON JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN.....	9
TOIMEENTULOTUKI 2017 -HANKE	9
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON UUDISTUS JA KELA	10
KESKEISET VALTUUTETTUIEN KÄSITTELEMÄT ASIAT	10
VALTUUTETUT	11
TILINTARKASTAJAT	12
TILINPÄÄTÖS JA VASTUUVAPAUS	12

LIITTEET

LIITE 1 LUETTELO VALTUUTETUISTA JA VARAVALTUUTETUISTA	13
LIITE 2 TILINTARKASTUSKERTOMUS.....	15
LIITE 3 KANSANELÄKELAITOKSEN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS.....	16
LIITE 4 KELAN TUTKIMUSTYÖN KESKEISIÄ TULOKSIA JA HAVAINTOJA VUONNA 2015	82

YLEISTÄ

Vuoden 2015 aikana valtuutetut **kokoontuivat** seitsemän kertaa, ja valtuutettujen työvaliokunta kokoontui seitsemän kertaa. Jokaisessa yleiskokouksessa pääjohtaja esittää kattavan katsauksen Kelan toiminnasta. Siinä yhteydessä käydään säännönmukaisesti läpi muun muassa Kelan ja eri etuusjärjestelmien rahoitus tilanne, toimintakulujen kehitys, etuushakemusten läpimenoajat, työyhteisöä ja henkilöstöä kuvaavat tunnusluvut sekä ajankohtaisia aiheita. Myös johtajat ovat läsnä yleiskokouksissa ja selostavat tarvittaessa toimialojensa asioita. Pääjohtaja ja johtajat osallistuvat myös valtuutettujen työvaliokunnan kokouksiin. Valvontatilintarkastaja esittelee valtuutetuille raporttinsa neljännesvuosittain. Valtuutetuille esitellään myös Kela-barometrin samoin kuin muiden Kelan asiakaspalvelua ja toimivuutta koskevien selvitysten keskeiset tulokset.

Kelan hoitaman sosiaaliturvan **etuusmenot** vuonna 2015 olivat yhteensä 14,31 mrd. euroa, jossa oli kasvua 2,1 % vuoteen 2014 verrattuna. Eläkevakuutusetuudet vähenivät 0,4 %. Sairausvakuutusetuudet kuntoutus mukaan lukien kasvoivat 1,6 % ja sosiaaliturvan yleisrahaston etuudet 4,1 %. Etuuksista eniten kasvoi yleinen asumistuki, 23,6 %. Työttömyysturvaetuudet kasvoivat 8,2 %. Etuusmenojen suhde bruttokansantuotteeseen oli 6,9 % ja sosiaalimenoihin 21,3. %.

Saajamäärältään suurin etuus oli sairaanhoitokorvaukset, joita sai vuonna 2015 yhteensä 4 213 300 henkilöä. Vuoden 2015 lopussa Kelasta sai eläke-etuuksia 661 600 henkilöä ja takuueläkettä 100 900 henkilöä. Vuoden aikana maksettiin lapsilisiä kaikkiaan 1 071 800 lapsesta. Työmarkkinatukea Kelasta sai vuoden 2015 aikana 290 800 henkilöä.

Toimintakulut olivat 430,1 milj. euroa, ja niiden osuus etuusrahastojen kokonaiskuluista oli 2,9 %.

Etuusrahastojen tuotot olivat 14,63 mrd. euroa, ja ne lisääntyivät edellisvuodesta 1,2 %. Tuotoista valtion osuus oli 69 %, sairausvakuutusmaksujen 24 %, kuntien 6 % ja muiden tuottojen 1 %.

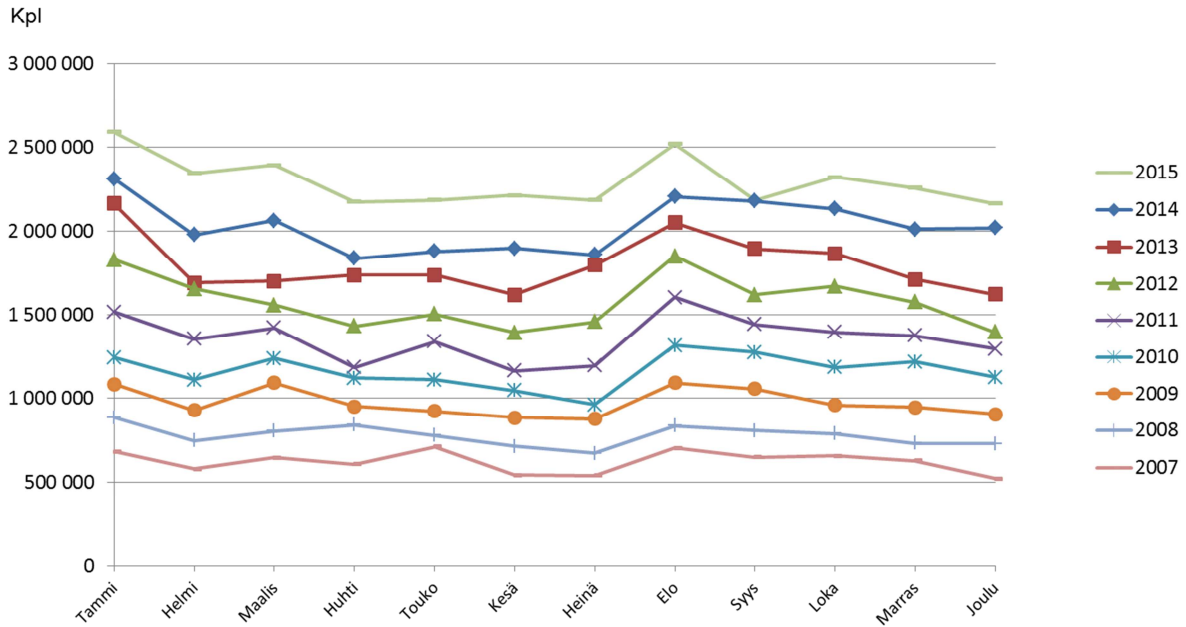
Vuoden 2015 lopussa Kelan palveluksessa oli 5 968 henkilöä, mikä on 40 henkilöä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2015 myös Kelan vuosityöpanos väheni ja oli 5 638 henkilötyövuotta, mikä oli lähes 100 henkilötyövuotta pienempi kuin vuonna 2014. Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus oli 4,6 %, ja se kasvoi 0,4 prosenttiyksikköä vuodesta 2014. Vakinaisen henkilöstön tulovaihtuvuus kasvoi 0,6 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta ja oli 4,4 %. Vuoden 2015 lopussa Kelan vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 45,6 vuotta. Henkilöstö jakautui melko tasaisesti eri ikäryhmiin. Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä oli 63,8 vuotta.

Työhyvinvoinnin tunnusluvut pysyivät hyvällä tasolla. Valtaosa henkilöstöstä (84 %) oli aiempaa tyytyväisempi työhönsä kokonaisuudessaan ja piti Kelaa hyvänä työnantajana (kouluarvosana 8,4). Työyhteisön toimivuuden kouluarvosana oli henkilöstötutkimuksessa 8,2 ja Kelan arvojen toteutumisen arvosana 8,7. Lähiesimiesten johtamiseen tyytyväisyys oli huipussaan (82 %). Vaikutusmahdollisuuksiin omaan työhön oltiin tyytyväisempiä kuin koskaan (70 %), ja työn imua koki viikoittain 87 % kelalaisista. Kiirettä koettiin edellistä vuotta vähemmän (30 %). Stressin kokeminen (11 %) väheni, mutta sairauspoissaolojen määrä (5 %) pysyi korkealla tasolla.

ASIAKASPALVELU

Kela.fi -verkkopalvelun kehittäminen jatkui vuonna 2015. Hakemuksista 60 % tehtiin verkossa (52 % vuonna 2014). Eniten verkkoasiointia käyttävät opiskelijat, lapsiperheet ja työttömät. Kelan avoimissa internetpalveluissa vierailtiin runsaat 27,5 milj. kertaa (24,4 milj. kertaa vuonna 2014).

Käyntimäärät kuukausittain Kela.fi:ssä

Toimistoasiointien ja puhelinyhteydenottojen määrä on selvästi vähentynyt. Toimistoissa asioivien määrä väheni edellisvuoden 2,2 miljoonasta 2,1 miljoonaan. Tunnistettujen verkkoasiointien määrä kasvoi edellisvuoden 12,3 miljoonasta yli 14 miljoonaan. Ajanvarauksilla asioi 1,3 % asiakkaista (0,9 % vuonna 2014).

Kelan toimistoissa käyneille asiakkaille tehtyyn kyselyyn vastanneista (8 692 henkilöä) asiakkaista 96 % koki palvelun ystävälliseksi, ja 95 % koki saaneensa riittävästi tietoa asioista, joiden vuoksi oli tullut toimistoon. Enemmistö (77 %) asiakkaista oli tyytyväinen asiointivuoron odottamiseen kuluneeseen aikaan. Palvelusta annettiin yleisarvosana 9,2.

Maaliskuussa ja syyskuussa 2015 toteutettuihin asiakastytyväisyyskyselyihin vastasi yhteensä noin 1 000 Kelassa asioinutta. Henkilöasiakkaiden asiakastytyväisyysindeksi oli 7,79 (asteikko 0–10), jota voidaan pitää hyvänä lukuna. Asiakkaat luottavat Kelaan, ja he ovat melko tyytyväisiä Kelan palveluihin yleensä sekä Kelan kykyyn vastata heidän palvelutarpeisiinsa. Asiakkaat myös pitävät Kelan toimintaa asiantuntevana.

PALVELUVERKKO

Kelan palveluverkkoon kuului vuoden päättyessä 183 toimistoa ja 1 sivuvastaanotto. Palveluverkkoa korvaavat ja tukevat viranomaisten yhteistyönä perustamat yhteispalvelupisteet. Yhteispalvelulla turvataan palvelut kohtuullisen asiointimatkan päähän. Kela on toiminut aktiivisesti yhteispalvelun kehittämiseksi. Yhteispalvelussa asiakas saa ohjausta Kelan asiointipalvelujen käyttöön, yleistä neuvontaa sekä etuusasiansa vireille jättämällä hakemuslomakkeen. Kelan kanssa yhteispalvelusopimuksen tehneitä palvelupisteitä oli vuoden lopussa 140. Asiakas voi asioida 36 yhteispalvelupisteessä Kelan kanssa kuvayhteyden avulla.

Kelan palveluverkko

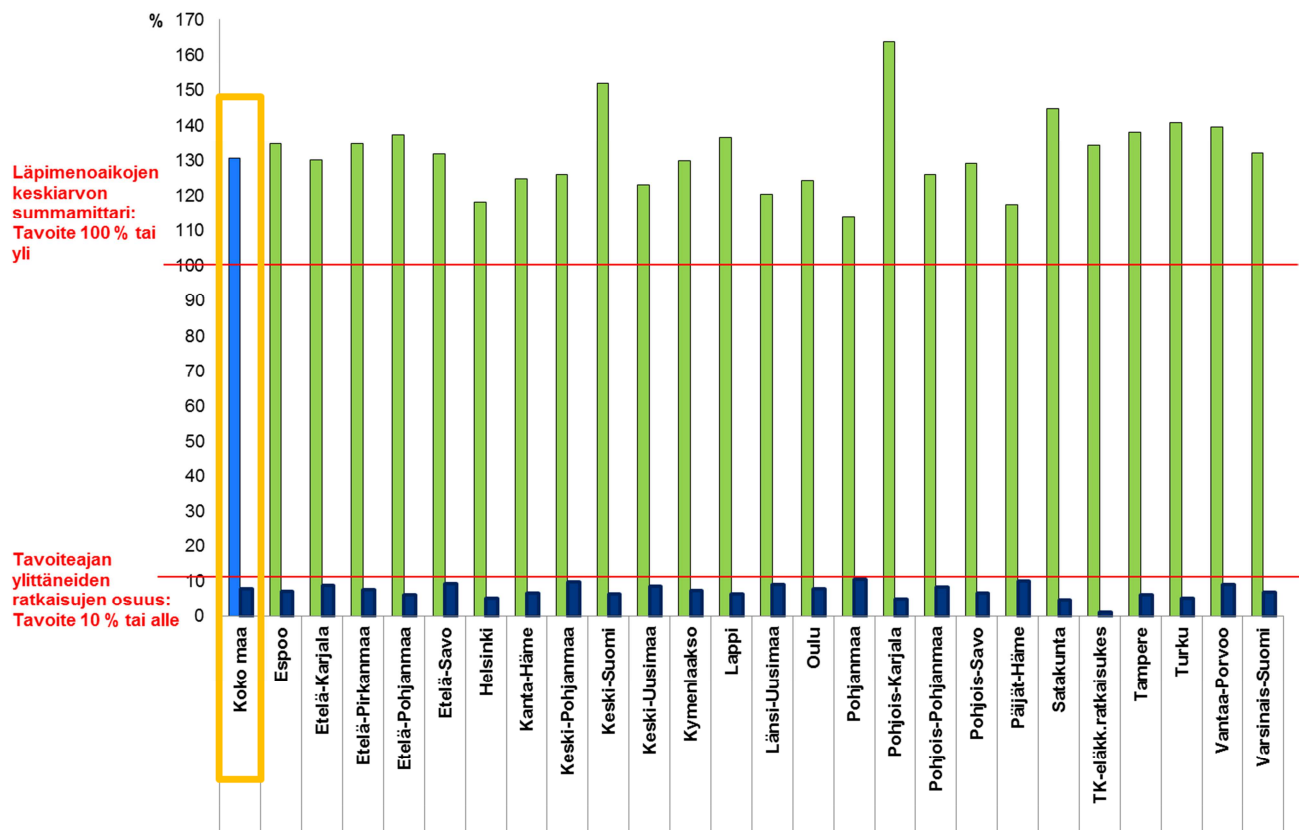

HAKEMUSTEN LÄPIMENOAJAT

Valtuutetut ovat kokouksissaan saaneet selvityksen Kelan eri etuushakemusten keskimääräisistä **läpimenoajoista**. Niistä Kela ylläpitää reaaliaikaista tilastoa, josta ilmenevät läpimenoajat vakuutuspiireittäin ja valtakunnallisesti. Näin läpimenoaikoja voidaan työnjohdollisesti seurata ja tehdä tarvittavia resursointeja ja prosessien kehittämistoimenpiteitä. Töitä voidaan siirtää ruuhkautuneista vakuutuspiireistä ratkaistaviksi sinne, missä on kapasiteettia avustaa ratkaisutyössä.

Kelaan saapuville hakemuksille on asetettu tavoiteajat, joissa hakemukset tulee ratkaista. Tavoitteet on asetettu etuuskohtaisesti, ja niiden toteutumista seurataan tarkastelemalla läpimenoaikojen keskiarvoja sekä tavoiteajan ylittäneiden ratkaisujen osuutta. Vuonna 2015 läpimenoaikatavoitteet saavutettiin Kelassa kohtuullisen hyvin.

Läpimenoajan summamittari ja pitkään viipyneiden ratkaisujen osuus 2015

SÄHKÖINEN RESEPTI JA POTILASTIEDON ARKISTO

Sähköisen reseptin käyttö lisääntyi merkittävästi. 87 prosenttia lääkekorvausten piirissä olleista resepteistä oli sähköisiä. Vuoden 2015 aikana lääkärit kirjoittivat lähes 28 miljoonaa sähköistä reseptiä. Tästä julkisen terveydenhuollon osuus oli 20,6 miljoonaa kappaletta. Apteekit toimittivat noin 49 milj. sähköistä reseptiä. Julkinen terveydenhuolto on nyt kokonaisuudessaan liittynyt Potilastiedon arkistoon. Vuoden lopussa noin 300 milj. asiakirjaa ja 4,7 miljoonan suomalaisen tietoja oli tallennettuna arkistoon. Kansalaisia aktivoitiin Omakanta-palvelun käyttöön monin eri tavoin. Loppuvuonna palveluun tunnistauduttiin jo yli 600 000 kertaa kuukaudessa.

Kanta-palvelujen kehittäminen jatkui vilkkaana. Kanta-palvelut laajenevat ja monipuolistuvat asiakkaiden tarpeiden ja lainsäädännön kehittymisen myötä. Kelan lakisääteiseksi tehtäväksi tuli Omakanta-palvelun laajentaminen omatietovarannolla, johon kansalainen voi tallentaa omia terveys- ja hyvinvointitietojaan. Vanhojen, ennen Potilastiedon arkiston käyttöönottoa syntyneiden potilastietojen ja kuvantamistutkimusten arkistointipalvelua rakennetaan parhaillaan. Parhaillaan rakennetaan valmiuksia myös sosiaalihuollon asiakastietojen Kanta-arkistointiin.

TAKSIMATKOJEN SUORAKORVAUSHANKE

Taksimatkojen suorakorvaushanke laajennettiin koko maahan vuoden 2015 aikana Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Toiminta suorakorvausalueilla on vakiintunut. Matkojen yhdistelyllä säästettiin vuonna 2015 noin 16 milj. euroa. Vuonna 2014 aloitettiin liikenne- ja viestintäministeriön hyväksymien kokeiluhankkeiden suunnittelu yhdessä Suomen Taksiliiton kanssa. Kokeiluissa selvitetään mahdollisuus yhdistellä sairaanhoitopiirin vastuulle kuuluvia siirtokuljetuksia sekä kuntien vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisia matkoja Kelan korvaamiin suorakorvausmatkoihin. Kyseiset kokeilut toteutetaan Kymenlaakson ja Lapin sairaanhoitopiireissä. Lisäksi Pohjois-Savossa selvitetään mahdollisuutta ottaa joukko-liikenneautot mukaan suorakorvausmenettelyyn.

HALLINNON JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Hallinnon ja toiminnan kehittäminen -hanke (HAKE) ja siinä toteutettu organisaatiouudistus viimeisteltiin vuoden 2015 aikana. Kyseessä on yksi Kelan historian suurimmista hallinnon uudistuksista.

Uudesta organisaatiosta on hyötyä niin asiakkaille, sidosryhmille ja omistajille kuin sisäisille asiakkaillekin. Yksiköiden rajat madaltuvat, prosessit paranevat ja yhteistyö lisääntyy.

Hallitus päätti joulukuussa 2014, että Kelaan muodostetaan 6 toiminnallista tulosityksikköä. Kesäkuussa 2015 hallitus hyväksyi uuden työjärjestyksen, joka sisältää uudet tulosityksiköt ja niiden tehtävät. Kelan tulosityksiköt ovat Asiakkuuspalvelut, Etuuspalvelut, Kehittämispalvelut, ICT-palvelut, Yhteiset palvelut ja Esikuntapalvelut. Kesäkuussa hallitus myös päätti, että 24 vakuutuspiiristä luovutaan ja 1.1.2016 alkaen Kelassa Etuuspalvelujen tulosityksikössä on 5 vakuutuspiiriä: Eteläinen, Läntinen, Keskinen, Itäinen ja Pohjoinen vakuutuspiiri.

Samalla etuuksiin liittyvä kehitys- ja ratkaisutyö erotettiin asiakaspalvelusta. Ensimmäistä kertaa Kelan historiassa asiakkuuspalvelut saivat oman tulosityksikkönsä. Asiakkuuspalvelujen tulosityksikkö vastaa asiakaspalvelusta kaikissa palvelukanavissa sekä asiakkaiden neuvonnasta ja ohjauksesta asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Alueellisesta asiakaspalvelusta vastaa 6 asiakaspalveluyksikköä: Eteläinen, Pääkaupunkiseudun, Itäinen, Keskinen, Läntinen ja Pohjoinen asiakaspalveluyksikkö.

TOIMEENTULOTUKI 2017 -HANKE

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyvät Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alusta. Toimeentulotukilain muutokset hyväksyttiin eduskunnassa 12.3.2015.

Toimeentulotuen siirron suunnittelu käynnistyi syksyllä 2014 ja se on edennyt aikataulussa. Toimeentulotukiasiakkaita tullaan palvelemaan kaikissa Kelan palvelukanavissa. Etuuden ratkaisutyötä tehdään kaikissa vakuutuspiireissä keskittäen ratkaisutoimintaa paikkakunnille, joissa on entuudestaan vapaita toimitiloja.

Etuuden tarvitsema henkilöstötarve on määritelty suoritekertoimien ja arvioitujen suoritemäärien perusteella. Kelan tarvitsema henkilöstömäärä on arviolta 750 henkilötyövuotta, josta puolet katetaan sisäisin henkilöstösiirroin ja puolet ulkoisien rekrytointien avulla pääosin kunnista.

Kela on tehnyt kuntien kanssa yhteistyötä hankkeen käynnistymisestä alkaen. Viestintää on toteutettu viestintäsuunnitelman mukaisesti.

Etuudessa tarvittavien tietojärjestelmien toteutustyö on edennyt aikataulussa. Järjestelmät on tarkoitus ottaa käyttöön 10.12.2016. Projekteissa toteutetaan mm. etuuden käsittelyyn ja maksamiseen liittyvät järjestelmät sekä integroinnit Kelan muihin järjestelmiin. Lisäksi toteutetaan verkkopalvelut ja toimeentulotuen tietovarasto sekä palvelu, joka siirtää tarvittavat tiedot Kelasta kuntiin.

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON UUDISTUS JA KELA

Valtuutetut ovat käsitelleet sosiaali- ja terveydenhuollon (sote-uudistus) uudistusta. Valtuutetut pitävät tärkeänä Kansaneläkelaitoksen asiantuntijoiden osaamisen hyödyntämistä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistuksen valmistelussa erityisesti uudistuksen monikanavarahoitusta ja valinnan vapautta käsittelevissä työryhmissä.

KESKEISET VALTUUTETTUJEN KÄSITTELEMÄT ASIAT

Pääjohtajan ajankohtaiskatsauksien sekä KHT-tilintarkastajan neljännesvuosikatsausten lisäksi valtuutetut ovat vuoden 2015 aikana käsitelleet muun muassa seuraavia asioita:

- Kelan organisaatio 2015
- johtamisen vuosikello 2015
- kansalaiskyselyn tulokset
- palvelukanavien volyymit ja verkkoasioinnin kasvu
- perustoimeentulotuen siirron valmistelutilanne
- Kelasta huipputyöpaikka -hanke
- Suomen parhaat työpaikat -tutkimus
- etuuksien läpimenoaikatavoitteiden saavuttaminen
- hallinnon ja toiminnan kehittämishankkeen (HAKE) eteneminen Kelan uudeksi organisaatioksi 1.1.2016 lukien
- Kelan kestävän kehityksen ohjelma
- äitiyspakkaus
- saamenkielinen etäpalvelu
- työttömyysturva-asiakkaiden etäpalvelu
- Kela-Kertun neuvonta lapsiperheille
- ajankohtaiskatsaus kuntoutukselta ja vammaistuista
- harkinnanvaraisen kuntoutuksen säästöt
- Kelan johtajan valinta
- tulokortti ja hankesalkku 2015–2018
- toimintakulujen taloussuunnitelman toteutuminen
- toimihenkilökyselyn (Kela-barometri) tulokset

- toimeentulotukilain muutokset
- vuoden 2016 talousarvioesityksen vaikutukset Kelan etuuksiin ja toimintakuluihin sekä niiden rahoitukseen
- talousarvioesityksen täydentämisestä esitetyn leikkauksen vaikutuksista Kelan toimintaan ja toimintamenoihin, yht. 7,5 milj.
- kansallisen tulorekisterin vaikutus Kelan toimintaan
- Kelan hallituksen tehtävät ja toiminta operatiivisen johtamisen tukena
- Kanta-palvelujen tilanne
- Kelan sisäisen tarkastuksen toimintamallin muutoksen eteneminen
- sote-uudistuksen valmistelu
- sidosryhmäviestinnän volyyymien kasvu
- etuspäätöksen saaneille asiakkaille tehdyn tutkimuksen tulokset
- vammaisten tulkkauspalvelukeskuksen toiminta
- etätyö ja työaikajoustot Kelassa
- viittomakieliset tulkkauspalvelut
- yksityisen sektorin työnantajan sairausvakuutusmaksun alentaminen v. 2017
- ylimmän johdon kokonaispalkkaus ja etuudet
- riskienhallinta.

VALTUUTETUT

Vuoden 2015 alusta 8.6.2015 saakka Kelan **valtuutettuina** ovat toimineet kansanedustajat Pentti Kettunen (puheenjohtaja), Anneli Kiljunen (varapuheenjohtaja) Ritva Elomaa, Johanna Jurva, Anne Kalmari, Elsi Katainen, Jukka Kopra, Lasse Männistö (12.5.2015 saakka), Markku Mäntymaa (9.5.2015 saakka), Aino-Kaisa Pekonen, Kari Rajamäki ja Kristiina Salonen.

Valtuutettujen **työvaliokuntaan** kuuluivat 8.6.2015 saakka puheenjohtaja Pentti Kettunen ja varapuheenjohtaja Anneli Kiljunen sekä valtuutetut Anne Kalmari, Lasse Männistö (12.5.2015 saakka) ja Aino-Kaisa Pekonen. Valtuutettujen **sihteerinä** on toiminut 28.6.2015 saakka oikeustieteen kandidaatti Reijo Hyvönen.

Kertomusvuoden huhtikuussa toimitettujen eduskuntavaalien jälkeen pidetyillä ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä eduskunta toimitti uusien valtuutettujen ja heidän varamiestensä vaalin 6.9.2015. Valituiksi tulivat seuraavat kansanedustajat: Outi Alanko-Kahiluoto, Ritva Elomaa, Hannakaisa Heikkinen, Niilo Keränen, Anneli Kiljunen, Jaana Laitinen-Pesola, Anne Louhelainen, Leena Meri, Kristiina Salonen, Sari Sarkomaa, Eero Suutari ja Martti Talja.

Järjestäytymiskokouksessaan 29.6.2015 valtuutetut valitsivat puheenjohtajakseen Sari Sarkomaa ja varapuheenjohtajakseen Niilo Keränen sekä sihteerikseen johtava lakimies Tuula Kähkösen.

Uusi valtuutettujen **työvaliokunta** asetettiin yleiskokouksessa 29.6.2015. Työvaliokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Sari Sarkomaa ja varapuheenjohtaja Niilo Keränen sekä valtuutetut Anne Louhelainen, Anneli Kiljunen ja Outi Alanko-Kahiluoto.

TILINTARKASTAJAT

Tilintarkastajat toimivat valtuutettujen apuna valvonta- ja tarkastustoiminnassa. Tilintarkastajat pitivät vuoden 2015 aikana vuositilintarkastuksen lisäksi neljä tarkastuskokousta. KHT-tilintarkastaja suoritti jatkuvaa valvontatilintarkastusta. KHT-tilintarkastaja antoi neljännesvuosittain valvontatilintarkastuskertomuksen valtuutetuille ja tilintarkastajille.

Valtuutettujen valitsemina tilintarkastajina ovat toimineet puheenjohtaja professori, KHT Markku Koskela (varajäsen toimitusjohtaja, KHT, JHTT Eero Prepula), varapuheenjohtaja kansanedustaja Merja Mäkisalo-Ropponen (varajäsen kansanedustaja, 8.6.2015 saakka, Hanna Tainio), kansanedustaja (8.6.2015 saakka) Pertti Hemmilä (varajäsen kansanedustaja, 8.6.2015 saakka, Sampsa Kataja), kansanedustaja Suna Kymäläinen (varajäsen kansanedustaja, 8.6.2015 saakka, Erkki Virtanen), kansanedustaja Markus Lohi (varajäsen kansanedustaja Eeva-Maria Maijala), kansanedustaja (8.6.2016 saakka) Kauko Tuupainen (varajäsen järjestösihteeri Niilo Kärki), kansanedustaja Sofia Vikman (varajäsen toimistotyöntekijä Tiina Sivonen) sekä KHT, JHTT Ulla-Maija Tuomela (varajäsen tarkastaja Sari Eskelinen). Tilintarkastajien sihteerinä on toiminut 31.8.2015 saakka oikeustieteen kandidaatti Reijo Hyvönen ja 23.9.2015 lähtien johtava lakimies Tuula Kähkönen.

TILINPÄÄTÖS JA VASTUUVAPAUS

Valtuutetut vahvistivat 3.5.2016 Kelan vuoden 2015 **tilinpäätöksen** ja myönsivät Kelan hallitukselle **vastuuvapauden** vuodelta 2015. Valtuutettujen yleiskokousten pöytäkirjat on saatettu tilintarkastajien ja hallituksen tietoon.

LIITTEET

Liitteinä ovat luettelot valtuutetuista ja varavaltuutetuista (*liite 1*), tilintarkastuskertomus (*liite 2*), Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös (*liite 3*) sekä Kelan tutkimusosastossa laadittu katsaus tutkimustyön keskeisistä tuloksista ja havainnoista vuonna 2015 (*liite 4*).

Liitteenä 3 oleva Kansaneläkelaitoksen toimintakertomus ja tilinpäätös sisältää tarkemmat tiedot Kelan hallinnosta, toiminnasta ja taloudesta vuodelta 2015.

Helsingissä 31. toukokuuta 2016

Sari Sarkomaa
Outi Alanko-Kahiluoto
Ritva Elomaa
Hannakaisa Heikkinen
Niilo Keränen
Anneli Kiljunen
Jaana Laitinen-Pesola
Anne Louhelainen
Leena Meri
Kristiina Salonen
Eero Suutari
Martti Talja

LIITE 1 LUETTELO VALTUUTETUISTA JA VARAVALTUUTETUISTA

Valtuutetut 1.1.–8.6.2015

Kettunen, Pentti, kansanedustaja, puheenjohtaja
Varajäsen: Juvonen, Arja, kansanedustaja
Kiljunen, Anneli, kansanedustaja, varapuheenjohtaja
Kuusisto, Merja, kansanedustaja
Elomaa, Ritva, kansanedustaja
Louhelainen, Anne, kansanedustaja
Jurva, Johanna, kansanedustaja
Niikko, Mika, kansanedustaja
Kalmari, Anne, kansanedustaja
Pirttilahti, Arto, kansanedustaja
Katainen, Elsi, kansanedustaja
Torniainen, Ari, kansanedustaja
Kopra, Jukka, kansanedustaja
Tolvanen, Kari, kansanedustaja
Mäntymaa, Markku, kansanedustaja (1.1.–9.5.)
Suutari, Eero, kansanedustaja
Männistö, Lasse, kansanedustaja (1.1.–12.5.)
Palola, Mikael, kansanedustaja
Pekonen, Aino-Kaisa, kansanedustaja
Kalliorinne, Risto, kansanedustaja
Rajamäki, Kari, kansanedustaja
Eloranta, Eeva-Johanna, kansanedustaja
Salonen, Kristiina, kansanedustaja
Viitamies, Pauliina, kansanedustaja

Valtuutetut 9.6.2015–31.12.2015

Sarkomaa, Sari, kansanedustaja (puheenjohtaja)
varajäsen: Lehti, Eeso, kansanedustaja
Keränen, Niilo, kansanedustaja (varapuheenjohtaja)
Rantakangas, Antti, kansanedustaja
Alanko-Kahiluoto, Outi, kansanedustaja
Yanar, Ozan, kansanedustaja
Elomaa, Ritva, kansanedustaja
Niikko, Mika, kansanedustaja
Heikkinen, Hannakaisa, kansanedustaja
Hakanen, Pertti, kansanedustaja
Kiljunen, Anneli, kansanedustaja
Nurminen, Ilmari, kansanedustaja
Laitinen-Pesola, Jaana, kansanedustaja
Raassina, Sari, kansanedustaja
Louhelainen, Anne, kansanedustaja
Mäkelä, Jani, kansanedustaja

Meri, Leena, kansanedustaja
Saarakkala, Vesa-Matti, kansanedustaja
Salonen, Kristiina, kansanedustaja
Taavitsainen, Satu, kansanedustaja
Suutari, Eero, kansanedustaja
Talvitie, Mari-Leena, kansanedustaja
Talja, Martti, kansanedustaja
Katainen, Elsi, kansanedustaja

LIITE 2 TILINTARKASTUSKERTOMUS

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Kansaneläkelaitoksen valtuutetuille

Olemme tarkastaneet Kansaneläkelaitoksen kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää Kansaneläkelaitoksen ja eläke-vastuurahaston taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen vastuu

Hallitus vastaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä ja siitä, ovatko hallituksen jäsenet syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus Kansaneläkelaitosta kohtaan taikka rikkoneet Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhteisössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastus-toimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhteisön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Kansaneläkelaitoksen valvontatilin-tarkastuksesta on huolehtinut allekirjoittanut Ulla-Maija Tuomela, KHT, JHT.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja valtuutettujen hyväksymien tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Kansaneläkelaitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallituksen jäsenille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 7. päivänä huhtikuuta 2016

Markku Koskela
KHT

Pertti Hemmilä

Suna Kymäläinen

Merja Mäkisalo-Ropponen

Kauko Tuupainen

Sofia Vikman

Ulla-Maija Tuomela
KHT, JHT

LIITE 3 KANSANELÄKELAITOKSEN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS

PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

Kelan toimintaa 2015 voi kuvailla sanalla kehittäminen. Vuoden aikana Kelalle luotiin uusi organisaatio hallinnon ja toiminnan toteuttaminen -hankkeessa (HAKE). Tätä kirjoittaessa olemme jo siirtyneet uuteen organisaatioon, joka on yksi toiminnallinen kokonaisuus. Se tuottaa lisäarvoa asiakkaille, sidosryhmille ja omistajille sekä sisäisille asiakkaille. Se myös madaltaa yksiköiden rajoja, lisää yhteistyötä ja helpottaa prosesseja.

Kelan hallinto keveni muutoksessa merkittävästi. 24 vakuutuspiiriä korvattiin 1.1.2016 alkaen 5 vakuutuspiirillä. Samalla etuuksiin liittyvä kehitys- ja ratkaisutyö erotettiin asiakaspalvelusta. Ensimmäistä kertaa Kelan historiassa asiakaspalveluun ja asiakkuuteen liittyvät tehtävät annettiin yhden tulosityksikön hoidettavaksi. Asiakkuuspalvelujen tulosityksikkö vastaa sekä asiakaspalvelusta kaikissa palvelukanavissa että asiakkaiden neuvonnasta ja ohjauksesta heidän tarpeidensa mukaisesti. Paikallisesta palvelusta vastaavat asiakaspalveluyksiköt.

Organisaatiouudistus ei vaikuttanut Kelan palvelupisteiden määrään. Muutos pystyttiin toteuttamaan myös ilman irtisanomisia.

Organisaatiouudistus ei olisi ollut mahdollista ilman hyvää yhteistyötä kelalaisten kesken. Työtä tehtiin tunteja laskematta yhteinen tavoite mielessä. Muutos jalkautettiin hyödyntämällä työyhteisöviestinnän eri keinoja sekä esimiesten muutosvalmennuksen avulla. Vuoden aikana Yhteispeli-lehti taustoitti muutosta, ja keskustelua käytiin intranetin blogissa. Kelalaiset saivat esittää pääjohtajalle ja henkilöstöjohtajalle kysymyksiä, joihin vastattiin suorassa Kelavision lähetyksessä.

Maan huono taloudellinen tilanne näkyy myös Kelassa. Työttömyysturva- ja asumistukihakemusten määrä on kasvanut joka vuosi vuodesta 2008. Pystyimme kuitenkin hoitamaan kasvavat hakemusmäärät samoilla resursseilla kuin vuotta aiemmin. Käsittelyajat pysyivät pitkälti tavoitteiden mukaisina. Kela on tehokas ja luotettava sosiaaliturvan toimeenpanija. Yhtenäiset palveluprosessit ja tehokkaat valtakunnalliset tietojärjestelmät mahdollistavat asiakkaiden asioiden tehokkaan käsittelyn. Kovasta työpaineesta huolimatta olemme selvinneet vaativassa tilanteessa hyvin.

Vuoden aikana toteutettiin myös maan hallituksen Kelalle määräämä ylimääräinen yli 10 miljoonan euron pysyvä säästövaatimus toimintakuluista. Säästöt toteutettiin tarkalla henkilöstösuunnittelulla, kulujen karsimisella sekä vähentämällä kirjepostia.

Kelan verkkopalveluiden suosio jatkoi kasvuaan myös vuonna 2015. Kela.fi-sivuilla käytiin 27,5 miljoonaa kertaa, ja verkkoasiointipalveluihin kirjauduttiin yli 20 miljoonaa kertaa. Yhä useampi asiakas saa siis asiansa hoidettua helposti ja nopeasti, ja yhä useampi hoitaa asiansa mobiilisti eli älypuhelin tai tablettia käyttäen.

Yli 60 % hakemuksista tulee Kelaan verkossa. Myös liitteiden lähettäminen verkossa on entistä suositumpaa. Erityisesti sosiaalisessa mediassa olleen viestintäkampanjan siivittämänä jo 46 % hakemuksiin tarvittavista liitteistä lähetettiin verkossa.

Lokakuussa saimme toivottua uuden johtajan tervetulleeksi taloon. Kuntaliiton johtaja **Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma** valittiin Kelaan johtajaksi sen jälkeen, kun johtaja **Helena Pesola** oli jäänyt kesällä eläkkeelle.

Perustoimeentulotuki siirtyy Kelan hoidettavaksi 2017. Viime vuonna siirtoa valmisteltiin erityisesti yhteistyössä Kuntaliiton ja kuntien kanssa. Myös tietojärjestelmän rakentaminen saatiin hyvälle mallille. Vantaan kaupungin ja Kelan toimeentulotuen palveluyhteistyö jatkui myönteisen palautteen ja toimivan yhteistyön ansiosta.

Syksyllä Kela sai valmisteltavakseen aivan erityisen sosiaaliturvan yksinkertaistamiseen liittyvän hankkeen, kun Kelan johtama tutkimuskonsortio valittiin tekemään hallitusohjelmassa mainittu perustulokokeilun esiselvitys. Perustulokokeilulla voidaan konkreettisesti kokeilla sosiaaliturvan yksinkertaistamista ja muuttamista kannustavammaksi.

Kiitän Kelan henkilökuntaa, luottamushenkilöitä, hallitusta, valtuutettuja ja asiakkaita vuodesta 2015.

Liisa Hyssälä

KANSANELÄKELAITOS (Kela) HUOLEHTII Suomessa asuvien sosiaaliturvasta eri elämäntilanteissa. Kelan hoitamaan sosiaaliturvaan kuuluvat lapsiperheiden tuet, sairausvakuutus, kuntoutus, työttömän perusturva, asumistuki, opintotuki, vammaisetuudet ja vähimmäiseläkkeet.

Lähellä asiakasta

Sosiaaliturvaetuuksien ratkaisua koskeva päätöksenteko on hajautettu vakuutuspiirien toimistoihin. Ne tekevät ratkaisupäätökset lähes kaikista etuuksista. Osa päätöksistä tehdään erikoistuneissa yksiköissä tai keskuksissa.

Eduskunnan valvonnassa

Kela toimii eduskunnan valvonnassa. Sen hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsemat 12 valtuutettua ja heidän valitsemansa 8 tilintarkastajaa. Laitoksen toimintaa johtaa ja kehittää 10-jäseninen hallitus.

Kelan toiminta-ajatus: Elämässä mukana – muutoksissa tukena

Kelan arvot: ihmistä arvostava, osaava, yhteistyökykyinen, uudistuva

Kela turvaa väestön toimeentuloa, edistää terveyttä ja tukee itsenäistä selviytymistä.

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET HEIJASTUVAT KELAN TULEVAISUUTEEN

Keskipitkällä aikavälillä sosiaaliturvan suurimmat haasteet liittyvät talous- ja työllisyyskehitykseen ja siitä johtuvaan julkisten menojen sopeutuspaineeseen. Kansainvälistä taloudellista ja poliittista kehitystä on vaikea ennakoida. Koska Suomi on pieni ja avoin talous, kansainväliset kriisit ja talouden suhdanteet vaikuttavat suoraan maamme talousnäkyymiin.

Suomen valtiontalous on ollut vuodesta 2009 alijäämäinen. Kuntataloudessa alijäämä on jatkunut jo vuodesta 2001. Talouskehityksen on ennakoitu olevan heikkoa vielä vuonna 2016. Työttömyys pysyy korkealla tasolla ja pitkäaikaistyöttömyys lisääntyy. Paineet etuusmenojen lisääntymiseen ovat suuret. Vuodesta 2015 vuoteen 2016 työttömyysturvan ja asumistuen menojen arvioidaan kasvavan yhteensä yli 200 milj. euroa. Vuonna 2016 julkisen talouden velka rikkoo kriittisen 60 %:n rajan, jonka EU on asettanut: velan on arvioitu olevan 62 % bruttokansantuotteesta. Vaarana on, että Suomen luottoluokitus heikkenee ja lainanhoitokulut kasvavat.

Julkisen talouden sopeuttamistoimet johtavat entistä tuntuvampiin sosiaaliturvan leikkauksiin ja rakenteellisiin muutoksiin. Kuntatalouden leikkauksia on hoidettu siirtämällä kuntien tehtäviä valtion hoidettavaksi. Vuoden 2017 alusta perustoimeentulotuki siirtyy Kelan hoidettavaksi. Uudistus lisää ihmisten yhdenvertaisuutta ja mahdollistaa erilaisten perusturvaetuuksien yhdenmukaistamisen. Kääntöpuolena voi olla etuusmenojen kasvu.

Leikkauksia ja rakenteellisia uudistuksia

Valtiontalouden sopeuttamis- ja säästötoimenpiteistä osa on kohdistunut myös Kelaan. Kelan toimintamenoja supistettiin vuonna 2015 ja supistetaan lisää vuonna 2016.

Sekä leikkaukset että rakenteelliset uudistukset tarkoittavat muutoksia lainsäädäntöön. Suurimmat muutokset tulevat todennäköisesti sote-uudistuksen vuoksi.

Pienempiä muutoksia tehdään jatkuvasti. Asumistuen menot kasvavat vuodesta 2014 vuoteen 2016 arviolta 320 milj. eurolla. Kustannuksia ovat lisänneet erityisesti vuoden 2015 uusi asumistukilaki sekä työttömien määrän kasvu. Toisaalta asumistuen menojen kasvua hillitään vuodesta 2016 alkaen leikkaamalla tukea. Kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksikorotus leikattiin 0,4 %:iin vuonna 2015. Säästöjä kohdistettiin mm. lapsilisiin, hammashoitoon ja matkakorvauksiin.

Vuodesta 2015 vuoteen 2016 Kelan kokonaismenot pysyvät reaalisesti lähes ennallaan, vaikka työttömyysturvan ja asumistuen menojen arvioidaan vielä kasvavan. Koska inflaatio jäi negatiiviseksi vuonna 2015, kansaneläkeindeksiin sidotut etuudet pienivät vuoden 2016 alussa 0,4 %. Hallitus luopui pysyvästi opintotuen ja lapsilisän indeksitarkistuksista, joten niiden euromäärät eivät pienene. Takuueläkkeeseen tehdään tasokorotus. Sairaanhoidovakuutuksen etuusmenoja vähennetään yli 200 milj. eurolla vuonna 2016. Nämä säästöt kohdistuvat lääkkeiden, lääkäripalkkioiden, hammashoidon, tutkimuksen ja hoidon sekä matkojen korvauksiin ja kuntoutukseen.

Hallitusohjelman linjaukset vaikuttavat pidemmälläkin aikavälillä. Osittaisten indeksijääditysten ja osin indeksisidonnaisuudesta luopumisen vaikutus Kelan etuusmenoihin vuonna 2020 on vuositasolla noin 450 milj. euroa. Myös etuusleikkaukset ovat tuolloin samaa tasoa.

Uusi työeläkejärjestelmä tulee voimaan vuoden 2017 alusta. Aktuaariryhmän vuoteen 2080 ulottuvien laskelmien mukaan eläkeuudistus kasvattaa Kelan etuusmenoja, mutta suhteutettuna bruttokansantuotteeseen menot pysyvät kuitenkin ennallaan. Laskelmat tarjoavat lähtökohdan esimerkiksi väestön ikääntymisen vaikutusten ja rahoituskysymysten tarkastelulle. Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen suhde työeläkkeisiin sekä kansaneläkkeen ja takuueläkkeen välinen yhteys nousevat keskusteluun. Työsuhteitten mahdollinen hapertuminen ja haurastuminen lisäävät Kelan työttömyys- ja eläketurvan merkitystä köyhyyden ja syrjäytymisen estäjänä. Osittaisena vastauksena tähän pääministeri Juha Sipilän hallitus on päättänyt aloittaa perustulokokeilun, joka ajoittuu vuosille 2017 ja 2018. Kela koordinoi hanketta.

Sairausvakuutuksen merkitys erityisesti perusterveydenhuollon rahoittajana on kasvanut 2000-luvulla. Työterveyshuolto korvaa yhä laajemmin työikäisten perusterveydenhuollon palveluita. Kasvukeskuksissa työterveyshuollon osuus perusterveydenhuollon menoista on jo yli kolmannes. Yksityislääkärikäyntien korvausmenot ovat pysyneet samalla tasolla jo usean vuoden ajan. Yksityisiä yleislääkäripalveluita käytti väestöstä vähintään joka kymmenes.

Sote-uudistus ja pyrkimys yksikanavaiseen rahoitusjärjestelmään saattavat vaikuttaa Kelan hoitamaan sairauserusteiseen korvausjärjestelmään.

Kela on mukana syrjäytymisen ehkäisyssä. Huono-osaisuuden on tutkimuksissa todettu kasautuvan. Terveen, talouteen ja työhön liittyvät ongelmat pakkautuvat yhä useammin samoille henkilöille. Esimerkiksi työmarkkinatuen saajista yli 70 % kokee taloudellisen tilanteensa vaikeaksi, ja melkein joka toisella heistä on pysyvä vamma tai sairaus. Tästä seuraa köyhyyttä ja syrjäytymistä. Työmarkkinatuen saajien keskeinen toimeentulon lähde ovat Kelan etuudet. Lähivuosien haaste on säilyttää perusturvaetuuksien riittävä taso sekä kannusteet yrittämiseen ja työntekoon. Meneillään on useita tutkimus- ja toimenpideohjelmia, joilla syrjäytymisen mekanismeja selvitetään ja tarjotaan malleja syrjäytymis- ja terveysongelmien vähentämiseksi. Tutkittuun tietoon ja näyttöön perustuvat toimenpiteet otetaan entistä vahvemmin osaksi yhteiskunnallista päätöksentekoa. Kela on keskeisesti mukana useimmissa näistä toimenpiteistä.

Työelämän vaatimusten koventuminen ja varhaisten eläkereittien sulkeminen asettavat vaatimuksia kuntoutusjärjestelmälle. Kela on merkittävä kuntoutuksen järjestäjä sekä kuntoutuksen kehittäjä ja tutkija.

Kuntoutusjärjestelmän monimuotoisuus ja palvelujärjestelmien hajanaisuus vaikeuttavat oikean kuntoutustahon ja toimenpiteen löytymistä. Kuntoutuksen onnistumisessa tarvitaan julkisen terveydenhuollon, työterveyshuollon, Kelan, työeläkejärjestelmän sekä sosiaali- ja työvoimahallinnon parempaa yhteistyötä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistukset sekä kuntarakenteiden muutokset vaikuttavat kuntoutuspalvelujen kehittämiseen ja palvelujen toteuttamismalliin. Tässäkin tarvitaan laaja-alaista arviointia ja tutkimusta.

KELA VUONNA 2015

Vantaan kaupungin ja Kelan palveluyhteistyö toimeentulotuessa jatkui. Vantaalla Kelan toimistoissa palveluneuvojat ottavat vastaan kuntalaisten toimeentulotukihakemuksia ja kirjaavat ne Vantaan kaupungin asiastietojärjestelmään. Palveluyhteistyön toimintamalli jatkaa ja syventää vuoden 2014 alussa alkanutta Kelan ja Vantaan kaupungin yhteistyötä. Syvennetty toimintamalli liittyy valtioneuvoston kuntakokeiluihin. Pilotti tukee perustoimeentulotuen siirtymistä Kelan hoidettavaksi 2017 alussa.

Erityisesti elämäntilanteen suurissa muutoksissa Kela suosittelee asiakkailleen ajanvarausta. Tällöin palveluneuvoja pystyy kartoittamaan asiakkaan kokonaistilanteen ja arvioimaan, mitä tukia hänen kannattaa hakea. Ajanvaraus on ollut mahdollista vuodesta 2013, ja sitä käyttää kuukausittain noin 3 400 asiakasta. Palvelu saa asiakkailta kiitosta.

Lääkeostotietojen välittyminen apteekkeista Kelaan nopeutui uuden välitysmenettelyn ansiosta. Kela kehitti sitä apteekkien kanssa. Vuoden 2016 alussa voimaan tullut 50 euron vuotuinen alkuomavastuu vaatii nopean tiedonsiirron.

Kela osallistui Kotimaisten kielten keskuksen (Kotus) Virkakielikampanjaan. Kampanjan Onnistumistarinat-kilpailussa Kelan selkokielisiä esitteitä käsittelevä kirjoitus sijoittui kolmanneksi. Kampanjan yhteydessä Kelaan perustettiin myös nimistötyöryhmä, jonka työ tuli ajankohtaiseksi organisaatiouudistuksen vuoksi. Kelan asiakastekstejä on selkeytetty systemaattisesti vuodesta 2011. Työtä koordinoi Kelan selkeysverkosto.

Vähemmän paperia, kestävämpää kehitystä

Kestävän kehityksen tavoitteen mukaisesti Kela luopui suurelta osin vastauslähetyskuorten ja -tunnusten

käytöstä. Myös muita kirjeitä vähentäviä uudistuksia tehtiin. Esimerkiksi työttömyysturvan saaja voi valita, haluaako hän täyttää työttömyysajan ilmoituksen verkossa vai paperilla.

Turvapaikanhakijoiden määrän merkittävä kasvu syksyllä herätti julkisuudessa kysymyksiä, voivatko he saada Kelan etuuksia. Asiasta viestittiin paitsi median kautta myös suoraan vastaanottokeskuksiin. Kelan palveluista tehtiin video turvapaikan saaneille. Se tekstitettiin somaliksi, arabiaksi, kurdin soraniksi ja farsiksi.

Asiakasviestintä keskittyi yhä enemmän Kelan palvelukanavien ja eri asiointitapojen markkinointiin. Verkkomainontaa kohdistettiin erityisesti suurille asiakasryhmille, kuten opiskelijoille, lapsiperheille ja työttömille. Syksyllä verkkoasiointipalvelua markkinoitiin näkyvästi sosiaalisen median kanavissa. ”Odottamattoman helppo asioida” -kampanjaan kuului lyhyitä videoita sekä Kelaan mitkä palvelut -verkkotesti ja infografiikkaa. Kampanja toteutettiin Kelan sosiaalisen median kanavissa ja display-mainonnalla eri sivustoilla.

Syksyllä jatkettiin uudistuneen opintolainahyvityksen markkinointia korkeakouluopiskelijoille. Kela piffaa -kampanja toteutettiin verkon lisäksi myös 11 opiskelijaravintolassa jakamalla erilaista materiaalia ja Kela piffaa -pähkinäpusseja.

Äitiyspakkaukseen liittyvää viestintää kehitettiin aloittamalla yhteistyö ulkoministeriön kanssa. Kevästä alkaen suurlähetystöt ovat voineet tilata julkisuustyönsä tueksi äitiyspakkauksen.

Kelan uutiskirjeillä tavoitettiin yli 18 000 median, työnantajien ja terveydenhuollon edustajaa sekä kansainvälisestä sosiaaliturvasta kiinnostunutta.

Verkkopalvelut uudistetaan asiakaslähtöisesti

Kela.fi-sivuja kehitetään verkkopalveluksi, joka mukautuu asiakkaan elämäntilanteen mukaisesti, ohjaa ja tukee asiakasta etuuksien hakemisessa sekä auttaa häntä Kelaan liittyvien asioiden seuraamisessa ja hallinnassa. Loppuvuodesta saatiin valmiiksi lapsiperheiden ja alle 16-vuotiaan vammaistuesta kertovat osiot. Sivujen kehityksessä otetaan huomioon myös niiden jatkuvasti lisääntyvä käyttö mobiililaitteilla.

Kysy Kelasta -keskustelupalstoja kehitettiin niin, että asiakkaat voivat kysyä myös asumistuesta, työttömyysturvasta, asevelvollisen tuista ja sairausajan etuuksista. Parhaimmillaan palstoilla on käynyt lähes 30 000 asiakasta kuukaudessa. Suosituin on edelleen lapsiperheiden palsta, jolle kirjoitetaan kuukaudessa noin 1 000 kysymystä ja vastausta. Fråga FPA -palsta avattiin joulukuussa.

Uusi vuorovaikutteinen Sinetti-intranet otettiin käyttöön maaliskuussa. Viestinnällisen intranetin lisäksi työtä tukevat yhteiset ja omat työtilat, joiden käyttöä on harjoiteltu innokkaasti eri puolilla organisaatiota.

Syyskuussa avattiin verkkopalvelu Hoitopaikanvalinta.fi, joka tarjoaa ajankohtaista tietoa terveystulosten käytöstä, potilaan oikeuksista ja korvauksista.

Suurin osa suomalaisista sai vuonna 2015 Kelan etuuksia. Kelan etuusrahastojen kokonaiskulut olivat 14,7 mrd. euroa, mikä oli 2 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Kokonaiskuluista 14,3 mrd. euroa oli etuuskuluja. Toimintakulujen osuus etuusrahastojen kokonaiskuluista oli 2,9 %.

HALLINNON JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN -HANKE

Hallinnon ja toiminnan kehittäminen -hanke (HAKE) ja siinä toteutettu organisaatiouudistus viimeisteltiin vuoden 2015 aikana. Kyseessä on yksi Kelan historian suurimmista hallinnon uudistuksista.

Uudesta organisaatiosta on hyötyä niin asiakkaille, sidosryhmille ja omistajille kuin sisäisille asiakkaillekin. Yksiköiden rajat madaltuvat, prosessit paranevat ja yhteistyö lisääntyy.

Hallitus päätti joulukuussa 2014, että Kelaan muodostetaan 6 toiminnallista tulosyksikköä. Kesäkuussa 2015 hallitus hyväksyi uuden työjärjestyksen, joka sisältää uudet tulosyksiköt ja niiden tehtävät. Kelan tulosyksiköt ovat Asiakkuuspalvelut, Etuuspalvelut, Kehittämispalvelut, ICT-palvelut, Yhteiset palvelut ja Esikuntapalvelut. Uusi työjärjestys tuli voimaan 1.1.2016.

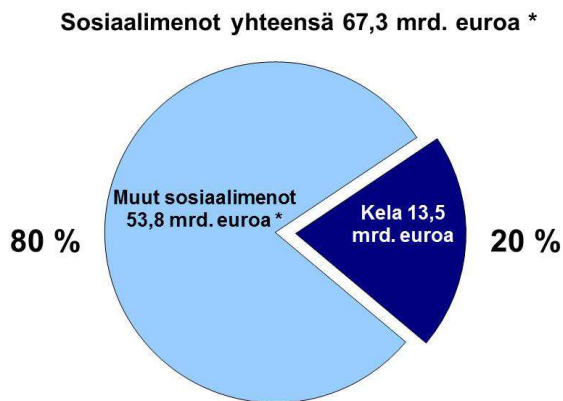
Kesäkuussa hallitus myös päätti, että 24 vakuutuspiiristä luovutaan ja 1.1.2016 alkaen Kelassa Etuuspalvelujen tulosyksikössä on 5 vakuutuspiiriä: Eteläinen, Läntinen, Keskinen, Itäinen ja Pohjoinen vakuutuspiiri.

Samalla etuuksiin liittyvä kehitys- ja ratkaisutyö erotettiin asiakaspalvelusta. Ensimmäistä kertaa Kelan historiassa asiakkuuspalvelut saivat oman tulosyksikkönsä. Asiakkuuspalvelujen tulosyksikkö vastaa asiakaspalvelusta kaikissa palvelukanavissa sekä asiakkaiden neuvonnasta ja ohjauksesta asiakkaiden

tarpeiden mukaisesti. Alueellisesta asiakaspalvelusta vastaa 6 asiakaspalveluyksikköä: Eteläinen, Pääkaupunkiseudun, Itäinen, Keskinen, Läntinen ja Pohjoinen asiakaspalveluyksikkö

Kelan etuuksien osuus sosiaalimenoista vuonna 2015

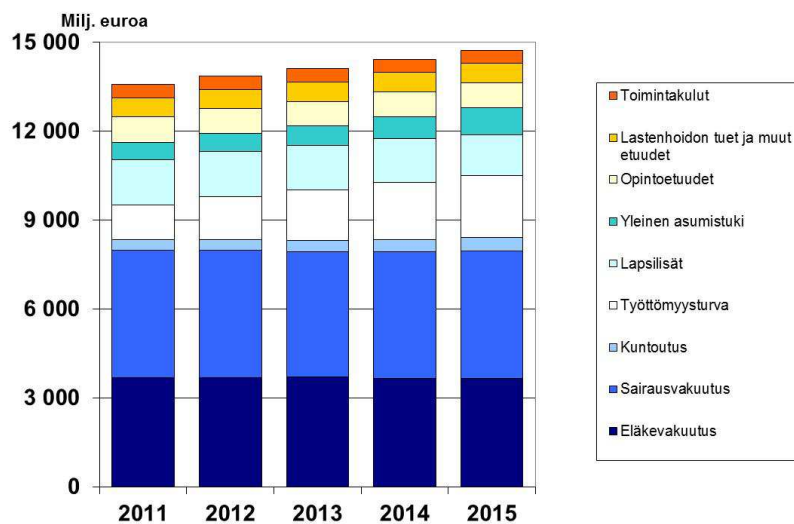

Lisäksi Kela maksoi opintoetuuksia 0,8 mrd.

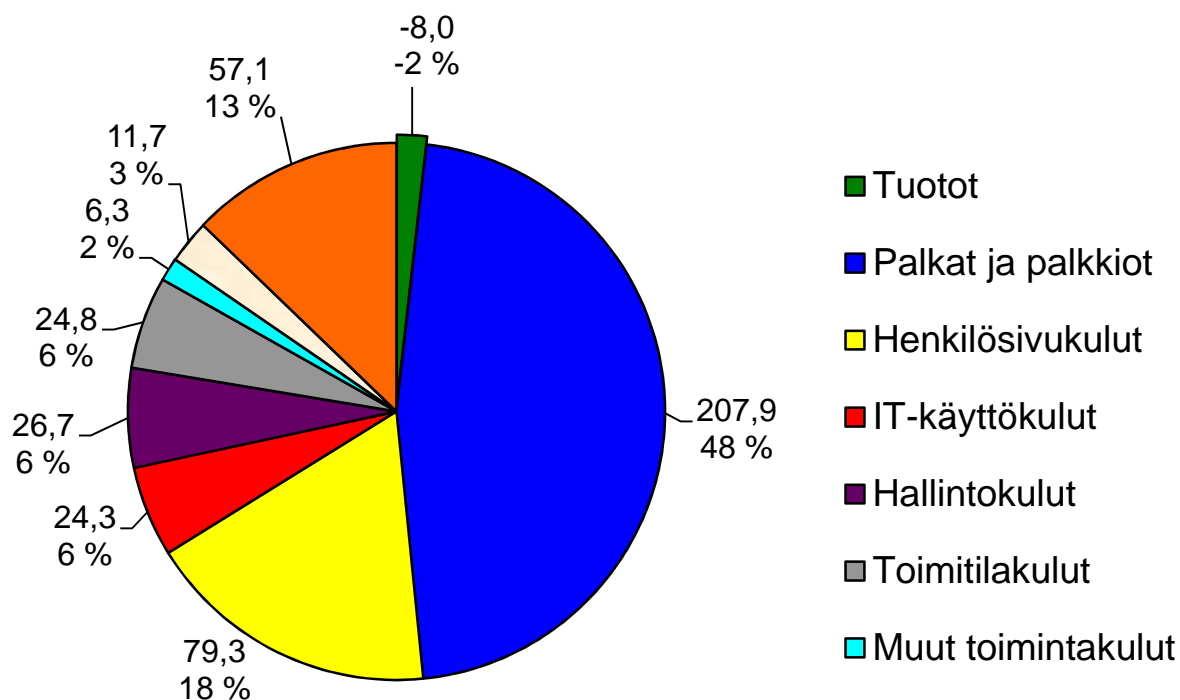
* Arvio

Kelan etuudet ja toimintakulut 2011–2015, milj.euroa (vuoden 2015 rahana)

Kelan toimintakulujen jakautuminen vuonna 2015, milj. euroa

Toimintatietoja Kelasta	2015	2014	2013	2012	2011
Kokonaiskulut, mrd. €	14,7	14,5	14,0	13,5	12,9
Etuuskulut, mrd. €	14,3	14,0	13,6	13,1	12,5
Toimintakulut/ kokonaiskulut, %	2,9	3,0	3,2	3,2	3,4
Etuuskulut/sosiaalimenot, %	21,3	21,2	21,4	21,7	22,0
Etuuskulut/asukas, €/v	2 606*	2 561	2 486	2 416	2 309
Henkilöstö 31.12.	5 968	6 008	6 108	6 135	6 146

KELAN MAKSAMAT ETUUDET

Kelan etuuskulut olivat yhteensä 14,3 mrd. euroa. Ne kasvoivat edellisvuodesta 2,1 %.

Eläkevakuutuksen etuusmenot säilyivät lähes ennallaan, ja sairausvakuutuksen menot kasvoivat 1,6 % vuodesta 2014. Muut sosiaaliturvamenot kasvoivat 4,1 %.

Eläke- ja vammaisetuudet

Vuonna 2015 Kelan eläke-etuuksia maksettiin 2 503 milj. euroa, mikä on 2,2 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vammaisetuuksia maksettiin 620 milj. euroa. Menot kasvoivat 1,1 % edellisestä vuodesta.

Kelan eläke-etuuksien saajia oli vuoden päättyessä 662 000. Määrä pieneni edellisvuodesta 1,7 %. Suhteellisesti eniten väheni rintamalisän saajien määrä.

Varhennetun ja lykätyn vanhuuseläkkeen saajien määrä kasvoi. Takuueläkettä sai vuoden lopussa lähes yhtä moni kuin edellisvuonna. Täyden kansaneläkkeen saajia oli edellisen vuoden tavoin 82 000.

Vammaisetuuksien saajia oli vuoden 2015 lopussa 314 000, mikä on 1,3 % edellisvuotista enemmän. Suhteellisesti eniten lisääntyi 16 vuotta täyttäneen vammaistuen saajien määrä. Kesäkuussa 2015 voimaan

tullut lakimuutos yhtenäisti vammaisetuuksien myöntämisperusteita. 16 vuotta täyttäneen perusvammainen ei enää edellytä sairaudesta aiheutuvia erityiskustannuksia. Korotettua tai ylintä eläkettä saavan hoitotukea ja ylimääräistä rintamalisää saaville maksettavaa veteraanilisää sai vuoden lopussa 4 400 henkilöä.

Eläke-etuudet

	2015 milj. €	2014 milj. €	Muutos-%
Maksetut etuudet			
Yhteensä	2 503,2	2 560,2	-2,2
Kansaneläkkeet	2 280,4	2 335,9	-2,4
Vanhuuseläkkeet	1 551,2	1 586,0	-2,2
Työkyvyttömyyseläkkeet	729,3	744,3	-2,0
Työttömyyseläkkeet	0,0	5,6	-100,8
Takuueläkkeet	161,9	156,6	3,4
Perhe-eläkkeet	30,3	31,6	-4,0
Lapsikorotukset	5,7	5,8	-1,6
Rintamalisät	14,3	17,3	-17,5
Ylimääräiset rintamalisät	10,5	13,0	-19,6

Etudensaajien määrä	31.12.2015	31.12.2014	Muutos-%
Kaikki etuudet	661 600	673 100	-1,7
Kansaneläkkeensaajia	620 500	629 200	-1,4
Vanhuuseläkkeensaajia	479 100	482 100	-0,6
Työkyvyttömyyseläkkeen saajia	141 400	146 800	-3,7
Työttömyyseläkkeen saajia	–	400	.
Takuueläkkeensaajia	100 900	101 500	-0,6
Perhe-eläkkeensaajia	23 100	24 000	-3,4
Lapsikorotuksensaajia	12 400	12 600	-1,4
Rintamalisänsaajia	21 800	26 600	-17,9

Kansaneläkkeiden rakenne	31.12.2015	31.12.2014	Muutos-%
Kansaneläkkeen saajista sai			
täyttä eläkettä	81 900	82 400	-0,7
vähennettyä eläkettä	538 600	546 800	-1,5

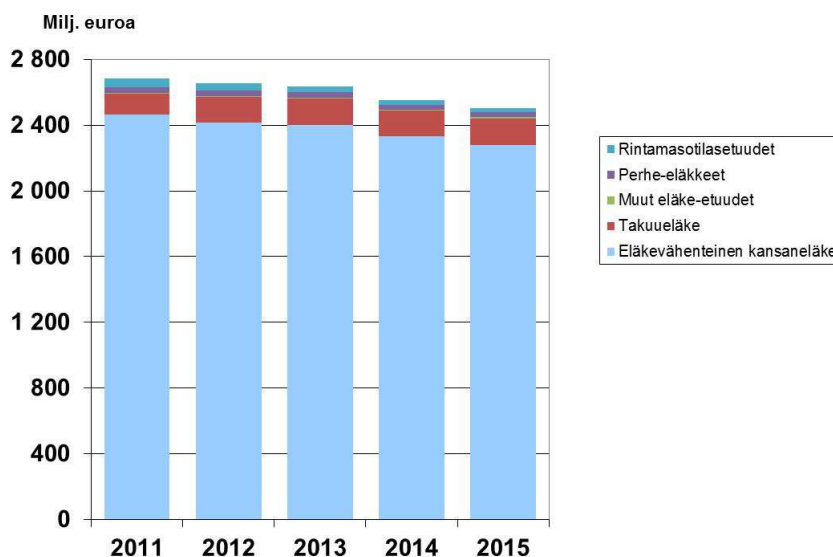
Vammaisetuudet

Maksetut etuudet	2015 milj. €	2014 milj. €	Muutos-%
Yhteensä	619,6	612,9	1,1
Alle 16-vuotiaan vammaistuki	85,0	82,6	3,0
16 vuotta täyttäneen vammaistuki	37,2	36,2	2,7
Eläkettä saavan hoitotuki	487,6	484,7	0,6
Ruokavaliokorvaukset	9,7	9,4	3,2

Etudensaajien määrä	31.12.2015	31.12.2014	Muutos-%
Kaikki etuudet	314 100	310 100	1,3
Alle 16-vuotiaan vammaistuki	36 800	35 300	4,4
16 vuotta täyttäneen vammaistuki	12 300	10 900	12,4
Eläkettä saavan hoitotuki	233 100	232 900	0,1

Maksetut eläke-etuudet 2011–2015, milj. euroa (vuoden 2015 rahana)

Sairausvakuutusetuudet

Sairausvakuutuksen etuusmenot ilman kuntoutusta olivat yhteensä 4 309,0 milj. euroa. Ne kasvoivat edellisestä vuodesta 40,0 milj. euroa (0,9 %). Sairausvakuutusetuuksia sai 4,3 miljoonaa henkilöä.

Sairauspäivärahaa sai 292 700 henkilöä, mikä on 3,9 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Osasairauspäivärahan saajien määrä sen sijaan kasvoi edelleen. Sairauspäivärahopäiviä korvattiin yhteensä 15,4 miljoonaa päivää, joista 5,8 % oli osasairauspäivärahopäiviä.

Vanhempainpäivärahoja maksettiin 97 400 äidille ja 65 500 isälle yhteensä 1 043,4 milj. euroa. Vanhempainpäivärahopäiviä korvattiin 16,2 miljoonaa päivää, joista isien osuus oli 9,7 %. Vanhempainpäivärahaa saaneiden isien määrä väheni vuoden 2012 jälkeen, mutta kasvoi reippaasti vuonna 2015. Kasvu selittää vuoden 2013 lainmuutos, jonka ansiosta isät voivat pitää vapaita siihen saakka, kunnes lapsi täyttää kaksi vuotta. Vanhempainpäivärahaa saaneiden äitien määrä on vähentynyt viimeisten viiden vuoden aikana.

Sairaanhoitokorvauksia sai neljä suomalaista viidestä. Lääkekorvauksia maksettiin 3,8 miljoonalle henkilölle.

Sairaanhoitokorvausten menoleikkaukset jatkuivat vuonna 2015. Leikkaukset kohdistuivat erityisesti hammashoidon ja matkojen korvauksiin.

Hammashoidon korvauksia maksettiin 95 milj. euroa, mikä oli 23 % vähemmän kuin vuonna 2014. Matkakorvaukset puolestaan pienenevät 293 milj. euroon; vähennystä edellisestä vuodesta on 4 %. Korvauksia maksettiin lähes 5 miljoonasta matkasta. Lääkekorvauksia maksettiin 1,4 mrd. euroa, mikä oli 5,5 % enemmän kuin edellisvuonna. Erityiskorvatuissa lääkkeissä kasvu oli 6,3 % ja peruskorvatuissa lääkkeissä 3,9 %. Lääkekorvauksiin tehtyjen säästöpäätösten vuoksi korvaukset olivat vuonna 2015 reaalisesti samalla tasolla kuin vuonna 2009.

Yhteensä 3,6 miljoonasta lääkäri- ja sairaanhoitokäynnistä maksettiin lääkäripalkkiokorvauksia 72,5 milj. euroa eli yhtä paljon kuin vuotta aiemmin. Tutkimus- ja hoitokustannusten 70,0 milj. euron korvauksista neljännes oli korvausta fysioterapian kustannuksista. Korvauksia maksettiin kaikkiaan 3,7 miljoonasta tutkimus- ja hoitotoimenpiteestä. Sairaanhoitokorvausratkaisuja tehtiin 11,9 miljoonaa, joista 0,3 miljoonaa ratkaisua tehtiin työpaikkakassossa.

Työterveyshuolto huolehtii lähes 2 miljoonan työssä käyvän terveydenhuollosta. Työnantajien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista korvattiin työnantajille 341 milj. euroa. Työterveyshuollossa tehdään vuosittain yli miljoona terveystarkastusta ja yli 5 miljoonaa sairaanhoitokäyntiä. Työpaikkaselvityksiin käytetään noin 500 000 tuntia. Yrittäjien ja muiden omaa työtään tekevien työterveyshuoltokorvaukset olivat yhteensä 3,5 milj. euroa. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle maksetut korvaukset olivat 24,7 milj. euroa.

Sairausvakuutuskorvaukset	2015 milj. €	2014 milj. €	Muutos-%
Kaikki¹	4 309,0	4 269,1	0,9
Sairausvakuutuksen päivärahat ²	1 983,5	1 976,9	0,3
Sairauspäiväraha	826,1	833,8	-0,9
Osasairauspäiväraha	31,2	26,1	19,2
YEL-sairauspäiväraha	5,7	6,3	-10,0
Vanhempainpäivärahat ³	1 120,3	1 110,3	0,9
Sairaanhoitokorvaukset	1 908,2	1 870,4	2,0
Lääkkeet ⁴	1 377,9	1 306,5	5,5
Peruskorvatut lääkkeet	310,1	298,5	3,9
Erityiskorvatut lääkkeet	909,4	855,6	6,3
Alempi korvaus	243,6	235,0	3,6
Ylempi korvaus	665,8	620,6	7,3
Lääkkeiden lisäkorvaukset	158,2	151,9	4,2
Yksityislääkärin palvelut	72,5	72,6	-0,1
Yksityiset hammashoitopalvelut ⁵	95,2	123,0	-22,6
Yksityinen tutkimus ja hoito	69,7	63,3	10,0
Matkat ja sairaankuljetus ⁶	292,9	305,0	-4,0
Muut etuudet (mm. työterveyshuollon ja opiskelijoiden terveydenhuollon)	412,2	415,6	-0,8

¹ Sisältää sairauspäivärahasuoritukset Melalle 5,34 milj. euroa vuonna 2015.

² Sisältää myös tartuntatautilain perusteella maksetut päivärahat ja ansionmenetyskorvaukset sekä elimen luovuttajalle maksetut päivärahat.

³ Sisältää myös erityishoitorahat ja vuosilomakustannusten korvaukset työnantajalle.

⁴ Sisältää myös korvaukset annosjakelupalkkioista.

⁵ Sisältää suuhygienistien palkkioista maksetut korvaukset.

⁶ Sisältää matkojen lisäkorvaukset.

Sairausvakuutuskorvausten saajat	2015	2014	Muutos-%
Kaikki	4 265 300	4 281 900	-0,4
Sairauspäiväraha ¹	292 700	304 600	-3,9
Osasairauspäiväraha ¹	15 500	13 100	18,3
YEL-sairauspäiväraha ¹	15 800	17 700	-10,7
Vanhempainpäivärahat	162 900	158 400	2,8
Sairaanhoitokorvaukset	4 213 300	4 232 100	-0,4
Lääkkeet	3 811 700	3 843 200	-0,8
Peruskorvatut lääkkeet	3 709 200	3 740 000	-0,8
Erityiskorvatut lääkkeet	1 207 800	1 199 100	0,7
Alempi korvaus	840 900	844 400	-0,4

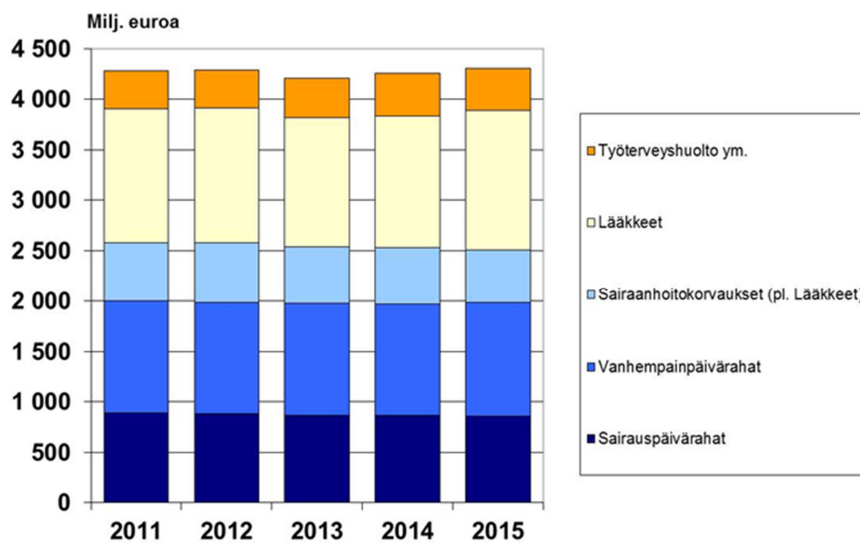
Ylempi korvaus	635 400	619 300	2,6
Lääkkeiden lisäkorvaukset	197 500	176 400	11,9
Yksityislääkärin palvelut	1 606 900	1 609 700	-0,2
Yksityiset hammashoitopalvelut ²	1 079 200	1 080 600	-0,1
Yksityinen tutkimus ja hoito	1 227 200	1 194 600	2,7
Matkat ja sairaankuljetus	643 200	662 300	-2,9

¹ Sama henkilö voi saada yhtä tai useampaa erilaista sairauspäivärahaa.

² Sisältää suuhygienistien palkkioista korvausta saaneiden määrän.

Maksetut sairausvakuutusetuudet 2011–2015, milj. euroa (vuoden 2015 rahana)

Kuntoutusetuudet

Vuonna 2015 ammatillista kuntoutusta sai 18 100 kuntoutujaa. Määrä kasvoi viidenneksellä edellisestä vuodesta. Kasvua selittää se, että ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytyksiä väljennettiin vuoden 2014 alussa.

Kuntoutuspsykoterapiaa, josta on tullut harkinnanvaraisen kuntoutuksen jälkeen Kelan toiseksi yleisin kuntoutusmuoto, sai 27 000 nuorta ja aikuista. Heidän määränsä kasvoi 9,1 % edellisvuodesta. Harkinnanvaraista kuntoutusta sai 44 800 kuntoutujaa ja vaikeavammaisten lääkinnällistä kuntoutusta 25 300 kuntoutujaa.

Kelan kuntoutusmenot olivat yhteensä 445 milj. euroa, mikä oli 8,6 % enemmän kuin edellisvuonna. Yksilöön kohdistuvat kuntoutusmenot olivat 405 milj. euroa, josta kuntoutuksen osuus oli 343 milj. euroa ja maksettujen kuntoutusrahojen osuus 99 milj. euroa.

Kelan kuntoutujista kolme neljästä on mukana työelämässä. Lisäksi yksi merkittävistä kuntoutusryhmistä on alle 16-vuotiaat vaikeavammaiset.

Kuntoutusajan toimeentuloturvana maksettavaa kuntoutusrahaa sai 57 300 henkilöä. Heistä noin joka neljäs osallistui muuhun kuin Kelan järjestämään kuntoutukseen.

Työttömyysturvaetuudet

Kelan maksamien työttömyysturvaetuuksien menot kasvoivat 8,2 % ja olivat 2 091 milj. euroa. Maksettuja

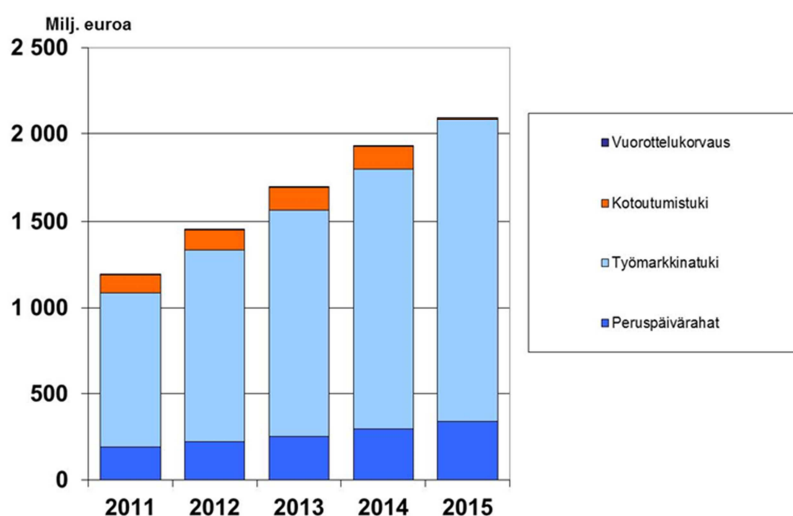
etuuspäiviä oli vuoden aikana 59,2 miljoonaa, mikä on 8,6 % enemmän kuin edellisvuonna. Kelan työttömyysturvamenot ovat kasvaneet seitsemän vuotta peräkkäin, ja menot olivat ensimmäisen kerran yli 2 mrd. euroa. Kela maksoi työttömyysturvan etuuspäiviä vuonna 2015 enemmän kuin koskaan ennen.

Keskimääräinen Kelan maksama työttömyysetuus oli 35,32 euroa päivältä eli 759 euroa kuukaudessa. Maksettu etuus oli aktiivitoimenpiteen ajalta keskimäärin 44,93 euroa päivältä ja työttömyysajalta 32,58 euroa päivältä. Soviteltua etuutta sai vuoden aikana 17,3 % Kelan työttömyysetuuksien saajista. Keskimääräinen soviteltu työttömyysetuus oli 22,00 euroa päivältä.

Vuonna 2015 Kelan työttömyysetuuksien päivistä 24,3 % maksettiin aktiivitoimenpiteiden ajalta. Osuus oli lähes sama kuin edellisvuonna. Yleisimpiä aktiivitoimenpiteitä olivat työkokeilu, työvoimakoulutus, kuntouttava työtoiminta ja omaehtoinen opiskelu.

Maksetut työttömyysturvaetuedet 2011–2015, milj. euroa (vuoden 2015 rahana)

Lapsiperheiden etuudet

Lapsilisän määrä aleni vuoden 2015 alusta 8,1 % lasta kohden lapsilisälain muutoksen vuoksi. Lapsilisämenot vähenivätkin 7,4 %, vaikka lapsilisää saaneiden lasten määrä pysyi lähes ennallaan.

Kela maksoi lakisääteisiä lastenhoidon tukia 361 milj. euroa. Lakisääteisten tukien lisäksi kunnat maksoivat Kelan kautta kotihoidon tukeen ja yksityisen hoidon tukeen kuuluvia kuntalisia 92 milj. euroa. Lakisääteisten tukien etuusmenot vähenivät 2,7 % ja maksettujen kuntalisien määrä väheni 0,1 %. Myös lastenhoidon tukia, erityisesti kotihoidon tukea saaneiden lasten määrä väheni jälleen.

Elatustukea saaneiden lasten määrä kasvoi edelleen vuonna 2015. Elatustukea sai vuoden lopussa 106 800 lasta. Tukea saaneiden lasten osuus 0–17-vuotiaista oli 10,0 %. Osuus on kasvanut vuosittain vuodesta 2009, jolloin se oli 8,8 %. Vuoden 2015 aikana Kela peri elatusvelvollisilta maksamattomia elatusapuja 71,7 milj. euroa. Perityksi saatiin 0,8 % enemmän kuin edellisvuonna.

Opintoetuedet

Opintoetusmenot kasvoivat edellisvuodesta 10 milj. eurolla 839 milj. euroon. Opintorahaa maksettiin 502 milj. euroa ja asumislisää 266 milj. euroa. Korkeakouluopiskelijoiden ruokailua tuettiin lähes 31 milj. eurolla (lisäystä 1,9 %). Opintolainan korkoavustuksia maksettiin 133 000 euroa.

Lukuvuonna 2014/2015 opintotukea sai lähes 288 100 opiskelijaa. Opintorahaa maksettiin 283 200 opiskelijalle ja asumislisää 191 100 opiskelijalle. Opintolainan valtiontakaus myönnettiin 201 800 opiskelijalle.

Lukuvuoden 2014/2015 lopussa opintolainaa oli 331 200 henkilöllä (lisäystä 6,9 %). Opintovelallisten määrä on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2009, yhteensä yli 55 000 henkilöllä (20 %). Vuoden lopussa valtion

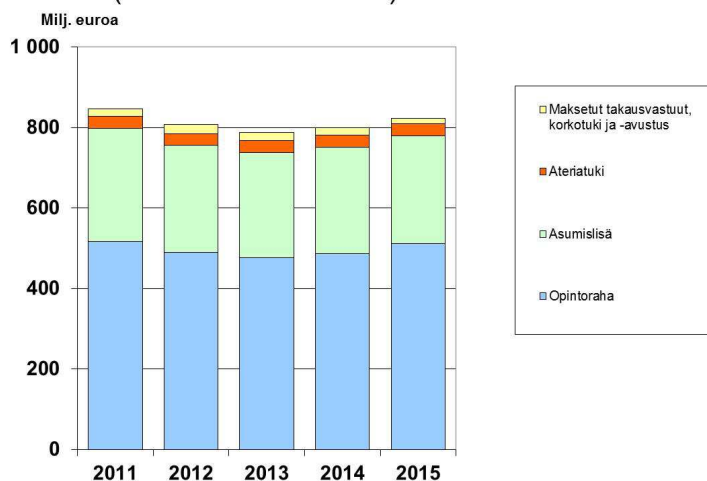
takaamia opintolainoja oli 2,0 mrd. euroa (lisäystä 13 %). Opintolainakanta on kasvanut nopeasti sen jälkeen, kun lakimuutos helpotti korkeakouluopiskelijoiden lainankäyttöä.

Oikeus opintolainavähennykseen verotuksessa myönnettiin vuonna 2015 lähes 10 000:lle korkeakoulututkinnon suorittaneelle henkilölle (lisäystä 9,7 %). Heistä runsaat 6 000 oli suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon ja lähes 3 900 ylempään korkeakoulututkinnon.

Koulumatkatukea sai lukuvuonna 2014/2015 yhteensä lähes 52 400 opiskelijaa. Vuonna 2015 koulumatkatukea maksettiin hieman yli 47 milj. euroa. Valtaosa tuetuista koulumatkoista kuljettiin linja-autolla, mutta Matkahuollon laskutuksen osuus (60 %) oli huomattavasti aiempaa pienempi.

Maksetut opintotuet 2011–2015, milj. euroa
(vuoden 2015 rahana)

Eläkkeensaajan asumistuki

Eläkkeensaajan asumistukea maksettiin 532 milj. euroa, mikä on 6,9 % edellisvuotista enemmän. Tukea sai vuoden lopussa 197 900 henkilöä; kasvua edelliseen vuoteen oli 3,4 %. Eläkkeensaajan asumistuen saajien määrä on kasvanut tasaisesti viime vuodet. Vuonna 2015 kasvu oli hieman edellisvuosia suurempaa. Vuoden lopussa tukea saaneista 62,0 % oli naisia, ja tuensaajista 59,0 % oli 65 vuotta täyttäneitä.

Keskimääräinen maksettu eläkkeensaajan asumistuki oli 223 euroa kuukaudessa, ja tuensaajien keskimääräiset asumismenot olivat 481 euroa kuukaudessa. Valtaosa tuensaajista (91,5 %) asui vuokra-asunnossa. Myös palveluasunnot luetaan vuokra-asunnoiksi. Vuoden lopussa niissä asui 18,3 % tukea saaneista.

Yleinen asumistuki

Yleistä asumistukea maksettiin 918 milj. euroa, mikä on 23,6 % enemmän kuin edellisvuonna. Yleisen asumistuen menoja kasvattivat pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen sekä vuoden 2015 alussa voimaan tullut lainmuutos, joka usein nosti tuen määrää ja myös mahdollisti tuen saamisen aiempaa suuremmilla tuloilla etenkin lapsiperheissä. Lisäksi syyskuussa 2015 yleisessä asumistuessa otettiin käyttöön 300 euron ansiotulovähennys, joka lisäsi palkkatuloja saavien ruokakuntien asumistukea.

Vuoden lopussa yleistä asumistukea saaneita ruokakuntia oli 246 400. Lisäystä edelliseen vuoteen oli 40 300 ruokakuntaa (19,5 %). Tukea saavien ruokakuntien määrä on noussut seitsemän vuotta peräkkäin. Yli puolet yleisen asumistuen saajista (53,0 %) on vuokralla asuvia yhden hengen ruokakuntia, vaikkakin lapsiperheiden osuus kasvoi vuonna 2015.

Keskimääräinen maksettu asumistuki oli 330 euroa kuukaudessa. Yksin asuvilla asumistuki oli keskimäärin 271 euroa kuukaudessa ja lapsiperheillä 444 euroa kuukaudessa. Asumistuen saajien asumismenot olivat keskimäärin 482 euroa kuukaudessa yksin asuvilla ja 793 euroa kuukaudessa lapsiperheillä.

Muut etuudet

Sotilasavustuksia maksettiin 16,9 milj. euroa (vähennystä 5,7 %), josta asumisavustuksena 92,1 %. Sotilasavustusta sai 9 300 kotitaloutta. Saajien määrä väheni 2,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Avustuksen piirissä oli kaikkiaan 10 900 henkilöä.

Vammaisten henkilöiden tulkkaukspalveluihin oikeutettuja oli vuoden lopussa 5 700 (lisäystä 2,8 %). Tulkkaukspalveluihin oikeutetuista oli kuulovammaisia 3 600, puhevammaisia 1 800 ja kuulo-näkövammaisia 300.

Muut etuudet	2015 milj. €	2014 milj. €	Muutos-%
Kuntoutusetuudet	445,4	410,2	8,6
Kuntoutuspalvelut	346,8	318,9	8,8
Kuntoutusraha	98,6	91,4	7,9
Työttömyysturvaetuudet ¹	2 091,1	1 933,2	8,2
Peruspäiväraha	341,9	298,7	14,4
Työmarkkinatuki ²	1 749,1	1 634,1	7,0
Äitiysavustus ja adoptiotuki	10,0	10,5	-5,0
Lapsilisä	1 384,4	1 495,2	-7,4
Lastenhoidon tuet	453,1	463,3	-2,2
Lakisääteiset tuet	361,2	371,3	-2,7
Kotihoidontuki	296,5	309,3	-4,2
Yksityisen hoidon tuki	36,8	36,1	2,0
Ositt. hoitoraha	9,2	9,6	-4,6
Joustava hoitoraha	18,7	16,2	15,1
Kuntakohtaiset lisät	92,0	92,0	-0,1
Elatustuki	201,9	193,6	4,3
Eläkkeensaajan asumistuki	532,2	497,9	6,9
Yleinen asumistuki	917,6	742,3	23,6
Opintoetuudet	839,1	829,0	1,2
Sotilasavustus	16,9	17,9	-5,7
Vammaisten tulkkaukspalvelut	42,5	38,9	9,2
Rintamaveteraanien matkakorvaukset	0,5	0,5	-4,8

¹ Sisältää myös vuorottelukorvaukset.

² Työmarkkinatuki ja kotoutumistuki

Muiden etuuksien saajat	2015	2014	Muutos-%
Kuntoutujat	124 800	119 900	4,0
Kuntoutuspalveluja	112 200	107 100	4,8
Kuntoutusrahaa	57 300	56 700	1,0
Työttömyysturvaetuudet			
Peruspäiväraha	81 600	74 800	9,1
Työttömyysajalta	78 300	71 500	9,5
Aktiivitoimenpiteiden ajalta	16 000	15 400	3,8

Työmarkkinatuki ¹	290 800	276 900	5,0
Työttömyysajalta	256 000	243 000	5,4
Aktiivitoimenpiteiden ajalta	129 700	124 100	4,6
Äitiysavustus (perheet)	55 000	57 400	-4,1
Lapsilisä			
Perheet (31.12.)	554 800	555 700	-0,2
Lapset (31.12.)	1 012 800	1 012 800	-0,0
Lastenhoidon tuet			
Perheet	145 900	147 800	-1,3
Lapset	203 100	208 800	-2,7
Elatustuki			
Perheet (31.12.)	73 100	71 300	2,6
Lapset (31.12.)	106 800	104 300	2,4
Eläkkeensaajan asumistuki (henkilöt 31.12.)	197 900	191 400	3,4
Yleinen asumistuki (ruokakunnat 31.12.)	246 400	206 100	19,5
Opintoetuedet			
Opintotuki	288 100	² 286 500	³ 0,5
Koulumatkatuki	52 400	² 53 700	³ -2,4
Sotilasavustus (taloudet)	9 300	9 500	-2,3
Vammaisten tulkkauspalvelut (31.12.)	5 700	5 500	2,8

¹ Työmarkkinatuki ja kotoutumistuki

² Lukuvuonna 2014/2015.

³ Lukuvuonna 2013/2014.

Takaisinperintä

Takaisin perittävien etuuksien yhteismäärä (mukaan lukien opintotuen tulovalvonnan perusteella käynnistyneet perinnät) oli vuoden päättyessä 123,1 milj. euroa (lisäystä 1,6 %). Opintolainojen takausvastuusaatavia oli perinnässä vuoden lopussa 143,3 milj. euroa (vähennystä 7,5 %).

ASIAKASPALVELU JA PALVELUVERKKO

Kelan palveluverkkoon kuului vuoden päättyessä 183 toimistoa ja 1 sivuvastaanotto. Yhteispalvelusopimuksia oli 140. Yhteispalvelupisteessä asiakas saa ohjausta Kelan asiointipalvelujen käyttöön, yleistä neuvontaa sekä etuusasian vireille jättämällä hakemuslomakkeen. Asiakas voi asioida 36 yhteispalvelupisteessä Kelan kanssa kuvayhteyden avulla.

Kelan toimistoissa asiointien määrä väheni edellisvuoden 2,2 miljoonasta 2,1 miljoonaan. Ajanvarauksella asioi 1,3 % asiakkaista.

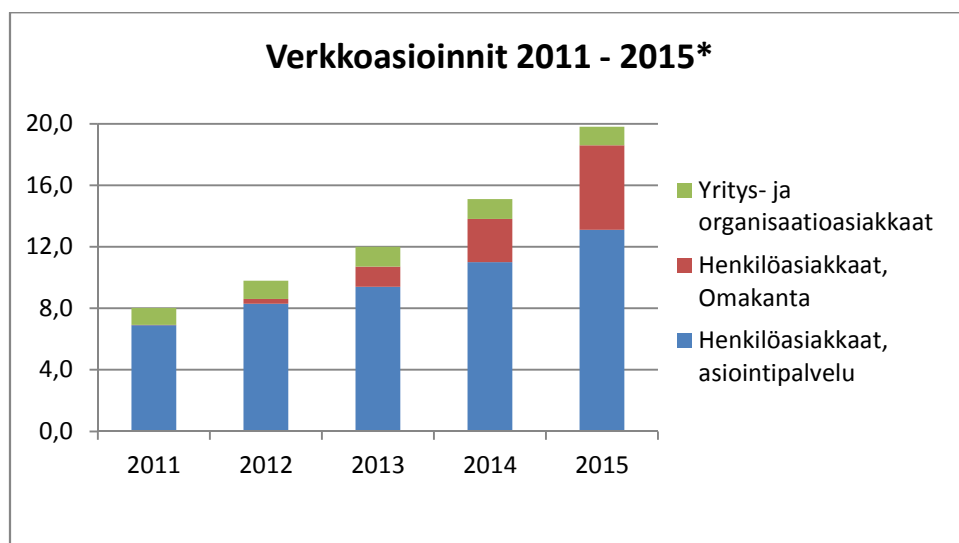
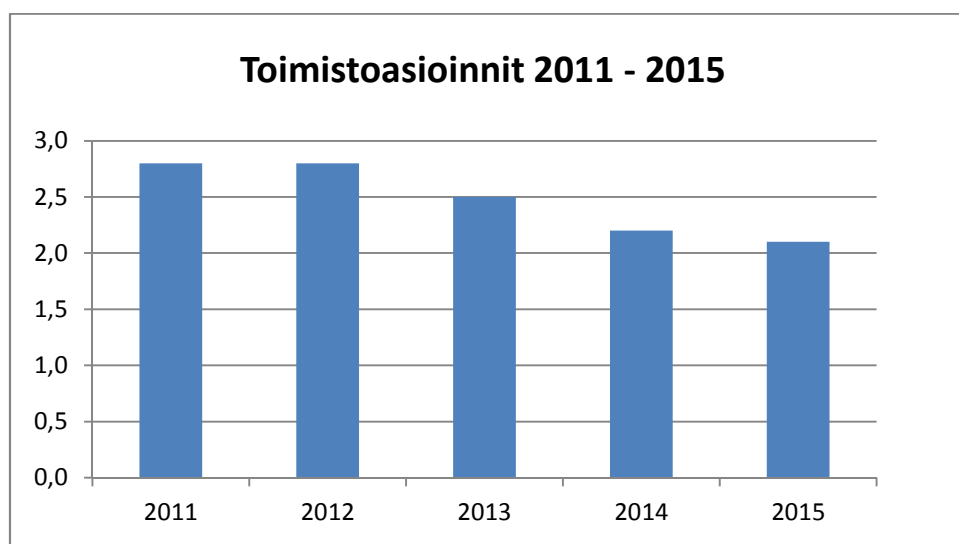
Toukokuussa aloitettiin verkkoasiointipalvelussa kokeilu, jossa toisen puolesta voi hoitaa alaikäisen huollettavan hakemuksen Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta ja tehdä sitä koskevia ilmoituksia.

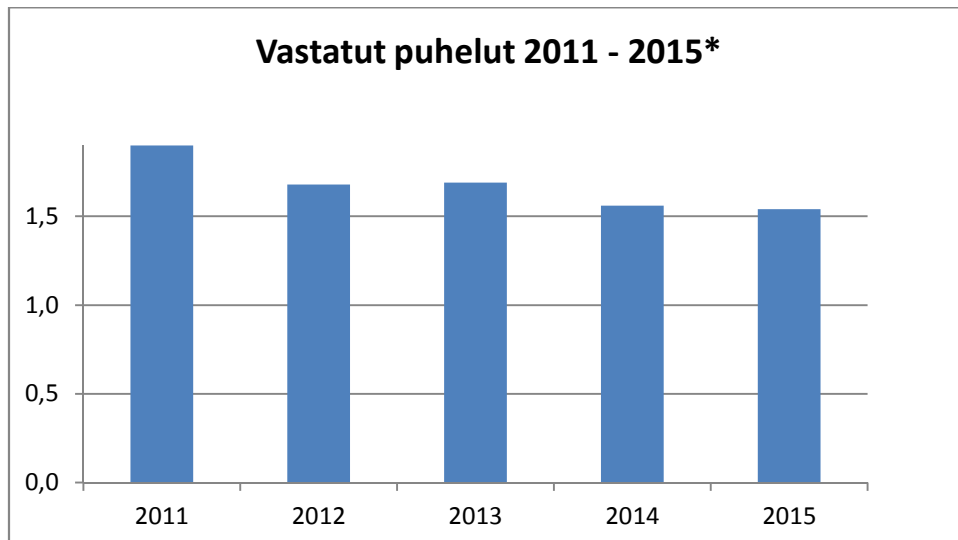
Etäpalvelua sai englanniksi, venäjäksi, kurdiksi, pohjoissaameksi ja koltansaameksi. Lisäksi vammaisten tulkkauspalvelukeskuksen asiakkaita palveltiin etäpalveluilla.

Kansalaisten suhtautumista Kelaan selvitettiin puhelinhaastattelututkimuksessa (1 000 vastaajaa). Tutkimus osoitti, että Kelan kanssa asioineilla oli jälleen myönteisempi näkökulma kuin niillä, jotka eivät ole viimeksi kuluneen vuoden aikana asioineet Kelassa. Kelan asiantuntemus ja osaaminen sai kolmatta vuotta peräkkäin kouluarvosanan 7,7 (asteikko 4–10). Kaikki tarkastelun kohteena olleet palvelukanavat (verkkopalvelu, toimisto, yhteispalvelu ja puhelin) saivat saman arvosanan (8,1). Kelan kanssa asioineet arvioivat eri asiointipalvelujen monipuolisuuden arvosanalla 8,2.

Kelan toimistoissa käyneille asiakkaille tehtyyn kyselyyn vastanneista (8 692 henkilöä) asiakkaista 96 % koki palvelun ystävälliseksi ja 95 % koki saaneensa riittävästi tietoa asioista, joiden vuoksi oli tullut toimistoon. Enemmistö (77 %) asiakkaista oli tyytyväisiä asiointivuoron odottamiseen kuluneeseen aikaan. Palvelusta annettiin yleisarvosana 9,2.

Maaliskuussa ja syyskuussa 2015 toteutettuihin asiakastyytyväisyyskyselyihin vastasi yhteensä noin 1 000 Kelassa asioinutta. Henkilöasiakkaiden asiakastyytyväisyysindeksi oli 7,79 (asteikko 0–10), jota voidaan pitää hyvänä lukuna. Asiakkaat luottavat Kelaan, ja he ovat melko tyytyväisiä Kelan palveluihin yleensä sekä Kelan kykyyn vastata heidän palvelutarpeisiinsa. Asiakkaat myös pitävät Kelan toimintaa asiantuntevana.

Eri palvelukanavien käyttö vuonna 2015

Verkkopalvelut (tunnistautumiset)

Henkilöasiakkaat, asiointipalvelu 13,1 milj.

Henkilöasiakkaat, Omakanta 5,5, milj.

Yritys- ja organisaatioasiakkaat 1,2 milj.

Puhelinpalvelu (Yhteyskeskus)

1,54 milj. vastattua puhelua¹

Suorakorvaus *

Asiakkaan saama korvaus suoraan palveluntuottajalla asioidessaan: 37,8 milj.

Postiasiointi

Kelan lähettämät kirjeet: 13,5 milj.

Kelaan saapuneet hakemukset ja muut asiakirjat: 7,1 milj.

Toimistopalvelu**

Toimistoasiointeja 2,1 milj., joista ajanvarauksella 1,3 %

Yhteispalvelu

Käyntiasiointit 56 900

¹ Yhteyskeskukseen tulleet puhelut. Lisäksi puheluja tulee muihin Kelan yksiköihin.

* Työpaikkakassat ja Kelan toimistot.

** Tilastointitapaa muutettu vuoden 2012 alusta.

KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Kela oli vahvasti mukana EU:n sosiaaliturvan koordinaatioasetuksen sähköisen tiedonvaihdon (EESSI = Electronic Exchange of Social Security Information) valmistelutyössä sekä EU:ssa että sosiaali- ja terveysministeriön johdolla Suomessa. Lisäksi Kela osallistui sähköisen tiedonvaihdon valmisteluun Pohjoismaiden ja Viron kanssa.

Viron kanssa ja Pohjoismaiden kesken käytiin useita kansainvälisen sosiaaliturvalainsäädännön täytäntöönpanoon liittyviä yhteyslaitosneuvotteluita. Vuosittain pidettävässä pohjoismaisten pääjohtajien kokouksessa keskusteltiin digitalisaatiosta sekä virheiden ja väärinkäytösten ehkäisemisen keinoista.

Kahdenväliset kuntoutussopimukset Pohjoismaiden kanssa tulivat voimaan alkuvuodesta.

Kela oli aktiivisesti mukana vaikuttamassa keskusteluun EU:n sosiaaliturvalainsäädännön kehittämisestä. Keskustelua on käyty mm. oleskeluoikeuden ja sosiaaliturvan välisestä yhteydestä sekä perhe-etuuksien yhteensovittamisesta.

Yhteistyötä ISSAn (International Social Security Association) kanssa suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä Suomen muiden jäsenlaitosten edustajien kanssa

HENKILÖSTÖ JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Vuonna 2015 keskeisiä henkilöstöhallinnon prosesseja kehitettiin edellisenä vuonna päättyneen Kelasta huipputyöpaikka -hankeen päämäärien mukaisesti.

Vuoden alussa otettiin käyttöön yhdistetty kehitys- ja palkkakeskustelu. Henkilöstöstä 83 % oli tyytyväisiä keskustelujen yhdistämiseen. Valtaosa henkilöstöstä (84 %) oli aiempaa tyytyväisempi työhönsä kokonaisuudessaan ja piti Kelaa hyvänä työnantajana (kouluarvosana 8,4). Työyhteisön toimivuuden kouluarvosana oli henkilöstötutkimuksessa 8,2 ja Kelan arvojen toteutumisen arvosana 8,7. Lähiesimiesten johtamiseen tyytyväisyys oli huipussaan (82 %). Vaikutusmahdollisuuksiin omaan työhön oltiin tyytyväisempiä kuin koskaan (70 %), ja työn imua koki viikoittain 87 % kelalaisista. Kiirettä koettiin edellistä vuotta vähemmän (30 %). Stressin kokeminen (11 %) väheni, mutta sairauspoissaolojen määrä (5,1 %) lisääntyi hieman.

Osaamisen kehittämisen uudet muodot ja välineet lisäsivät koulutustilaisuuksien ja osallistujien määrää selvästi. Kelan järjestämiin 921 koulutustilaisuuteen osallistui vuoden aikana yhteensä 30 801 henkilöä. Osallistujien määrä lisääntyi yli 7 000:lla edellisestä vuodesta, ja kokonaismäärässä saavutettiin Kelan henkilöstökoulutuksen ennätys. Kasvua selittää se, että ensimmäistä kertaa suurin osa (60 %) tilaisuuksista järjestettiin etäkoulutuksina, mikä mahdollisti suuremman osallistujamäärän tilaisuutta kohden.

Koulutuksen painopiste oli edelleen etuusosaamisen kehittämisessä. Yli puolet (52 %) kaikista koulutusten osallistujista oli mukana etuuskoulutuksessa. Palvelukoulutuksessa keskityttiin palveluneuvojen etuusosaamisen kehittämiseen. Myös johtamisosaamiseen ja ICT-osaamiseen liittyviä tilaisuuksia järjestettiin runsaasti. Verkkokoulu Velmussa oli tarjolla jatkuvasti ajasta ja paikasta riippumatonta verkkokoulutusta eri aloilta, mm. kaikille avoimet verkkokurssit perusetuuksista.

Henkilöstömäärä väheni edellisestä vuodesta 40 henkilöllä. Henkilöstörakenteessa ei tapahtunut isoja muutoksia. Henkilöstön ikärakenne pysyi tasapainoisena. Nuorin Kelan työntekijä oli 19-vuotias ja iäkkäin 70-vuotias. Vuoden lopussa töissä oli 77 toimihenkilöä, jotka olivat ylittäneet henkilökohtaisen eläkeiän. Miesten osuus henkilöstöstä (17,7 %) kasvoi edelleen.

Henkilöstömäärät	2014	2015
Koko henkilöstö	6008	5968
Kokopäiväinen	5080	5092
Osa-aikainen	928	876
Vakinainen henkilöstö	5662	5632
Kokopäiväinen	4803	4827
Osa-aikainen	859	805

Tietoja vakinaisesta henkilöstöstä	2014	2015
Keski-ikä	46	46
Sairauspoissaoloprosentti	5	5,1
Kelasta lähteneet toimihenkilöt	240	257
Kelaan tulleet toimihenkilöt	217	246
Eläkkeelle siirtymisikä	63	63,8
Vanhuuseläkkeelle siirtyneet	140	161
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	28	13

TILASTOINTI JA LASKELMAT. Kelan internetsivuilla olevaa tilastotietokanta Kelastoa täydennettiin kahdella uudella raportilla, jotka liittyivät vammaisten tulkkauspalveluiden ja yleisen asumistuen raportointiin. Lisäksi

työttömyysturvan raportointia kehitettiin mm. työttömyysajalta maksettavien tukipäivien kertymän osalta. Kelastolla oli keskimäärin 1 600 käyttäjää kuukaudessa. Raportteja ladattiin noin 6 800 kuukaudessa.

Verkkosivuilla julkaistiin 8 etuuskohtaista Kelan vuositilastoa ja työttömyysturvan yhteisjulkaisu yhdessä Finanssivalvonnan kanssa. Kelan kokoomajulkaisut (Kelan tilastollinen vuosikirja ja taskutilasto) sekä yhteisjulkaisut Eläketurvakeskuksen ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean kanssa toteutettiin edelleen myös painotuotteina. Teemakohtaisia tilastokatsauksia julkaistiin 12.

Sosiaaliturvan kehittämistä ja toimeenpanoa varten tuotettiin laskelmia, ennusteita ja selvityksiä. Taloustilanteen kehittymistä seurattiin aktiivisesti. Ministeriöille laadittiin Kelan hoitamaa sosiaaliturvaa koskevat budjetti- ja kehyslaskelmat. Hallitusohjelman toteutukseen ja muihin uudistuksiin liittyviä kustannusarvioita tuotettiin lähes kaikista Kelan hoitamista etuuksista. Lisäksi laadittiin hallituksen esityksiä varten laskelmia muutosten taloudellisista vaikutuksista. Aktuaariraportti, Kelan hoitaman sosiaaliturvan pitkän aikavälin laskelma, valmistui toukokuussa. Sen tulokset perustuvat uudistettuun, entistä parempaan laskentamalliin.

Kelan tulossopimusprosessia tuettiin tekemällä seuraavan suunnittelukauden suorite-ennusteet.

KELAN TUTKIMUKSEN keskeisiä teemoja vuonna 2015 olivat eläkeläisten ja pienituloisten toimeentulo, sairausvakuutus osana sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää ja sairausvakuutuskorvausten kohdentuminen, omaishoidon tukeminen, perhe-etuudet, maahanmuuttajien integroituminen sekä Kelan järjestämän kuntoutuksen kohdentumisen ja vaikutusten arvioiminen.

Tutkimusosasto oli mukana monissa lainsäädännön kehittämishankkeissa. Tutkijat osallistuivat muun muassa ministeriöiden asettamiin työryhmiin ja tuottivat näille taustamateriaaleja. Osasto tuotti laskelmia myös hallitusneuvotteluihin, vastasi lääkekorvausjärjestelmän säästöjen ennakkolaskelmista ja oli mukana tuottamassa sosiaali- ja terveysministeriön tilaamaa perusturvan riittävyden arviointiraporttia. Lisäksi toimimme asiantuntijoina sote-uudistuksen valmistelussa ja olimme mukana kahdessa suuressa strategisen tutkimuksen hankkeessa, joissa tutkitaan tulonjakoa, köyhyyttä, työmarkkinoiden muutoksia ja sosiaaliturvan kysymyksiä.

Vuonna 2015 Kelan julkaisusarjoissa julkaistiin 16 tutkimusta sekä verkossa että painettuna kirjana ja 13 tutkimusta tai selvitystä yksinomaan verkkoversiona. Kelan julkaisusarjojen tutkimukset ovat ladattavissa verkosta ilmaiseksi. Omien julkaisusarjojen lisäksi tutkimustuloksia julkaistiin laajasti kotimaisissa ja ulkomaisissa julkaisuissa.

RISKIENHALLINNAN tehtävänä on varmistaa, etteivät Kelan hallinnassa olevat riskit vaaranna Kelan tavoitteiden toteutumista. Riskienhallintasuunnitelma tehdään koko Kelalle (strateginen taso) ja kaikille toimintayksiköille (operatiivinen taso). Lisäksi riskienhallintasuunnitelmat tehdään hankkeille, projekteille ja merkittävimmille prosesseille. Strategisen tason riskienhallintasuunnitelmassa painopisteinä vuonna 2015 olivat lainsäädännön toimeenpanon varmistaminen, läpimenoaikatavoitteiden saavuttaminen, tehtävien siirto pois Kelalta sekä etuuksien ja toimintakulujen rahoitus. Mikään riskeistä ei toteutunut.

Riskienhallintaa sovelletaan Kelassa yhtenäisin menetelmin, ja raportointi on jatkuvaa. Riskienhallintatiedot tallennetaan sähköiseen riskienhallintajärjestelmään. Järjestelmän avulla pystytään seuraamaan reaaliajassa Kelan ja sen yksiköiden riskienhallinnan toteutumista.

Sisäinen valvonta on osa riskienhallintaa. Kelan yksiköt valvovat säännöllisesti omaa toimintaansa. Kelassa on käytössä asiakkaan etuusprosessin seurantaväline. Seurannalla pyritään osaltaan varmistamaan, että prosessit ovat sujuvia ja etuusratkaisut ovat laadukkaita.

Riskienhallintaan kuuluvat myös Kelan yleinen turvallisuus, toimintaturva, pelastustoimi, valmiusasiat sekä tietoturva-asiat.

KESTÄVÄ KEHITYS KELASSA

Kestävän kehityksen edistäminen on yksi Kelan strategisista painopisteistä. Kelan tavoitteena on varmistaa, että sen toiminta sosiaaliturvan toimeenpanijana ja kehittäjänä on yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävä.

Kela on osallistunut aktiivisesti Suomen kestävä kehityksen toimikunnan työhön ja mm. tehnyt oman kestävä kehityksen sitoumuksensa, jonka toimeenpanoa edistettiin vuoden 2015 aikana.

Kela osallistui Euroopan kestävä kehityksen viikkoon. Sen aikana Kelassa järjestettiin erilaisia tilaisuuksia,

kuten elokuvaesityksiä ja seminaareja, ja lisäksi Kelan asiakkaita kannustettiin verkkoasiointiin. Kelan toimitalojen ravintolat huomioivat lounastarjonnassaan ilmastoystävällisyyden.

Kela panosti vastuullisuustyöhön liittymällä yritysvastuuverkosto FIBSin jäseneksi. Verkoston jäsenenä Kela saa tukea vastuullisuustyönsä edistämiseen.

Kestävän kehityksen edistymistä seurattiin Kelassa eri mittareilla. Yksi keskeinen ympäristötoiminnan mittari Kelassa on toiminnan ilmastovaikutuksia mittaavan hiilijalanjäljen laskenta. Kelan hiilijalanjälki on pienentynyt joka vuosi seurannan aloittamisen jälkeen.

KELAN KANTA-PALVELUT-YKSIKKÖ jatkoi sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen kehittämistä yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Käytössä olevia Kanta-palveluja ovat mm. sähköinen resepti, Lääketietokanta, Potilastiedon arkisto sekä Omakanta-palvelu, jossa terveydenhuollon asiakas voi tarkistaa omat resepti- ja terveystietonsa ja mm. uudistaa sähköisen reseptin. Kanta-palveluja käyttävät myös julkinen ja yksityinen sosiaali- ja terveydenhuolto sekä apteekit.

Omakanta-palvelu on Kelan nopeimmin kasvava verkkopalvelu, ja vuoden 2015 loppuun mennessä yli miljoona suomalaista oli käyttänyt sitä. Loppuvuonna palveluun tunnistauduttiin n. 500 000 kertaa kuukaudessa. Potilastiedon arkiston käyttöönotot vietiin päätökseen julkisessa terveydenhuollossa. Yli 300 miljoonaa asiakirjaa on jo tallennettu sähköiseen arkistoon, josta ne ovat terveydenhuollon ammattilaisten käytävissä potilaiden suostumuksella. Koko maassa laadittiin lähes 28 miljoonaa sähköistä reseptiä, ja apteekkeissa tehtiin 49 miljoonaa sähköistä lääketoimitusta. Yli 4,2 miljoonaa suomalaista on saanut sähköisen reseptin.

Asiakastietolain muutoksen perusteella Kanta-palvelut-yksikössä käynnistettiin sosiaalihuololle rakennettavan asiakastietovarannon ja siihen liittyvän palvelukokonaisuuden valmistelu. Myös kansalaisille tarjottavan omatietovarannon suunnittelu Omakanta-palvelun yhteyteen käynnistettiin. Kanta-palvelujen kasvavan käytön, vaihteittain laajenevan palveluvalikoiman sekä palvelujen 24/7-saatavuuden edellyttämä tekninen suunnittelu- ja kehittämistyö jatkui tiiviinä.

RAJAT YLITTÄVÄN TERVEYDENHUOLLON YHTEYSPISTEEN tehtävänä on antaa tietoa terveyspalvelujen käyttämisestä ulkomailla ja Suomessa sekä sairaanhoitokustannusten korvaamisesta. Yhteyspiste oli vuoden 2015 loppuun asti sijoitettu Kelan terveysosastolle.

Vuonna 2015 yhteyspisteessä työskenteli 4,5 päätoimista työntekijää ja puhelinpalvelua hoiti 9 Kelan kansainvälisten asioiden keskuksen toimihenkilöä, jotka vastasivat myös Kelan maasta- ja maahanmuuton palvelunumeroon tulleisiin puheluihin. Vuoden aikana yhteyspisteen palveluja tarjottiin puhelimitse, sähköpostitse ja kela.fi-sivujen yhteyteen luoduilla verkkosivuilla. Vuoden aikana yhteyspisteen valtakunnalliseen palvelunumeroon tuli 2 070 puhelua, ja sähköpostitiedusteluja vastaanotettiin viikoittain noin 15.

Yhteyspiste toteutti vuonna 2015 Potilaan valinnanvapaus terveydenhuollossa -hankkeen, jonka tuloksena syyskuun lopussa otettiin käyttöön uusi verkkopalvelu Hoitopaikanvalinta.fi. Verkkopalvelussa tarjotaan tietoa kansallisesta terveydenhuollon valinnanvapaudesta ja rajat ylittävästä terveydenhuollosta. Palvelu on julkaistu myös ruotsiksi ja englanniksi, ja se on jatkossa yhteyspisteen tärkein palvelukanava.

Yhteyspisteen toimintaa tukeva yhteistyöryhmä kokoontui kolme kertaa. Yhteistyöryhmä on lakisääteinen, ja siihen osallistuivat edustajat muun muassa sosiaali- ja terveysministeriöstä, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimeasta, Kuntaliitosta, julkisesta ja yksityisestä terveydenhuollosta sekä SOSTE ry:stä.

HALLITUKSEN TOIMINTA

Vuosi 2015 oli Kelan hallituksen kolmivuotiskauden toinen toimintavuosi. Vuoden alussa pidetyssä strategiaseminaarissa hallitus käsitteli Kelan strategian kehittämiseen liittyviä asioita. Hallitus piti vuoden aikana 11 kokousta. Hallitus teki tarkastusmatkan Mikkeliin Etelä-Savon vakuutuspiiriin.

Hallitus asetti alkuvuodesta vuosien 2016–2019 kehystavoitteet ja hyväksyi loppuvuodesta vuosien 2016–2019 strategiaperustan, tuloskortin, hankesalkun ja toiminta- ja taloussuunnitelman sekä teki pääjohtajan kanssa tulossopimuksen vuodelle 2016.

Hallitus hyväksyi riskienhallintasuunnitelman vuodelle 2016. Suunnitelma sisältää Kela-tason riskikartan.

Korkean huomion riskejä, jotka vaativat erityistoimenpiteitä, ovat lainsäädännön toimeenpanon riskit, hallinnon uudistuksen toimeenpanon riski sekä etuuksien ja toimintakulujen rahoitusriski.

Vuonna 2015 korkean huomion riskejä olivat lainsäädännön toimeenpanon riskit, pitkien läpimenoaikojen riskit, tehtävien siirto pois Kelalta sekä etuuksien ja toimintakulujen rahoitusriski. Riskeihin kyettiin vastaamaan niin, ettei tavoitteiden saavuttamiseen kriittisesti vaikuttavia strategisen tason riskejä toteutunut.

Hallitus myös päätti pääjohtajan ja johtajien työnjaosta sekä johtajien sijaisuuksista uuden johtajan aloittaessa Kelassa. Lisäksi hallitus on tehnyt päätöksen Kelan puolesta annettavien valtakirjojen, sopimusten, sitoumusten ja muiden niihin verrattavien asiakirjojen allekirjoittamisesta.

Hallituksen asettama tarkastustoimikunta kokoontui 4 kertaa. Toimikunnassa käytiin läpi sisäisen tarkastuksen päällikön esittelystä sisäisen tarkastuksen raportteja ja keskeisiä havaintoja Kelan toiminnasta. Tarkastustoimikunnan puheenjohtajana toimii hallituksen puheenjohtaja ja jäsenenä hallituksen varapuheenjohtaja, hallituksen jäsen, pääjohtaja ja KHT-tilintarkastaja.

Pääjohtaja esitti hallituksen kokouksissa Kelan toiminnasta perusteellisen ajankohtaiskatsauksen. Katsaukseen sisältyi toiminta- ja taloussuunnitelman 2015–2018 sekä sijoitussuunnitelman seuranta. Lisäksi hallitus seurasi säännöllisesti Kelan etuuksien käsittelytilannetta. Keskimääräiset läpimenoajat toteutuivat hyvin.

Hallitus sai säännöllisesti selvitykset hankesalkkuun sisältyvän Arkki-hankkeen etenemisestä. Hallitus sai myös raportit tietoturvatyöstä ja tietoturvan hallinnasta.

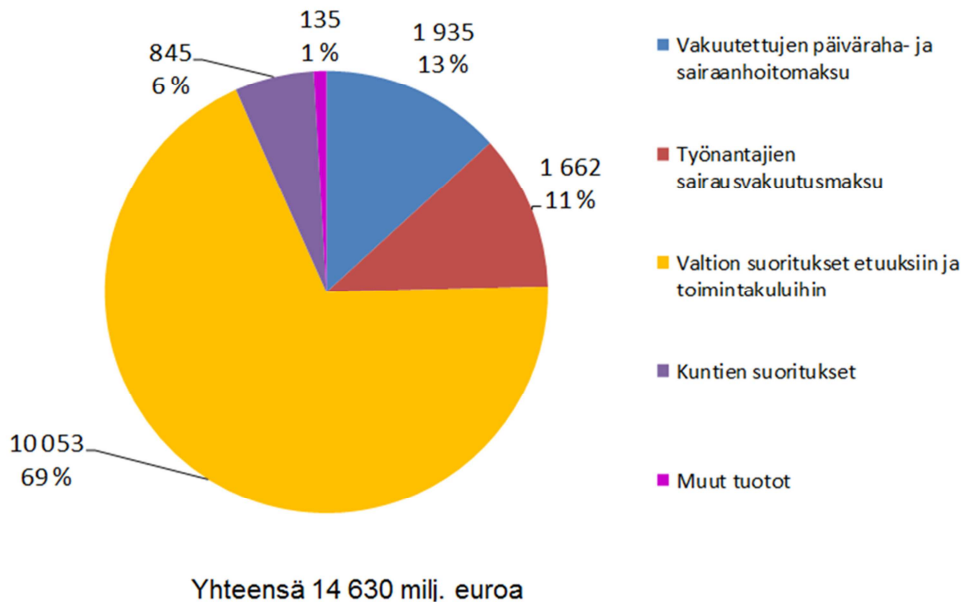
Hallitus laati vuoden 2014 toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen valtuutetuille. Sosiaali- ja terveysministeriölle hallitus lähetti Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista annetun lain mukaisen varainkäyttösuunnitelman vuosille 2016–2018.

Hallitus hyväksyi sijoitussuunnitelman yleiset perusteet ja vuoden 2016 sijoitussuunnitelman. Hallitus sai myös säännöllisesti raportit Kelan sijoitustoiminnasta ja seurasi sijoitustoimintaa.

Vuosina 2014–2015 hallituksen hyväksymän Kelan strategisen hankesalkun keskeisenä kehittämishankkeena on ollut hallinnon ja toiminnan kehittämishanke (HAKE). Hallitus on lokakuussa 2013 hyväksynyt hankkeen hankesuunnitelman siinä olevine linjauksineen. Kela siirtyi kaksipuoliseen hallintoon 1.1.2015 hallituksen päätösten sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 10 §:n muutoksen mukaisesti. Joulukuussa 2014 hallitus päätti, että Kelaan perustetaan 6 tulosityksikköä. Samoin hallitus päätti, että vakuutuspiirejä on 5 ja että ne kuuluvat Etuuspalvelujen tulosityksikköön ja muodostavat Kelan paikallishallinnon. Vuoden 2015 kesäkuussa hallitus hyväksyi Kelan uuden työjärjestyksen tulevaksi voimaan 1.1.2016. Työjärjestyksessä on säännelty Kelan uusi hallinnollinen ja toiminnallinen malli hallituksen aikaisempien päätösten perusteella. Elokuussa 2015 hallitus nimitti uudet tulosityksiköiden johtajat 1.1.2016 lukien sekä hyväksyi uudet vakuutuspiirit 1.1.2016 alkaen. Lokakuussa 2015 hallitus antoi päätöksen toimivallasta hallinnollisissa asioissa 1.1.2016 lähtien.

Pääjohtaja on hallituksen kokouksissa 2013–2015 säännöllisesti informoinut HAKE-hankkeen etenemisestä, ja hallitus on voinut keskustella hankkeesta ja antaa siitä palautetta. Hallitus on ollut tiiviisti mukana HAKE-hankkeessa ja päätöksillään vahvistanut uudistuksen keskeiset tavoitteet.

Kelan etuudet ja toimintakulut ja niiden rahoitus vuonna 2015, milj. euroa.

<u>KELAN ETUUKSIEN JA TOIMINTAKULUJEN RAHOITUS V. 2011 - 2015,</u>					
<u>vuoden 2015 rahana, milj. euroa</u>					
	2011	2012	2013	2014	2015
Vakuutetut	1 783	1 833	1 891	1 950	1 935
Työnantajat	1 677	1 694	1 629	1 686	1 662
Valtio	9 335	9 613	9 769	10 018	10 053
Kunnat ja muut	721	721	772	774	980
Yhteensä	13 516	13 860	14 061	14 429	14 630

RAHOITUS

Etuusrahastojen rahoitus

Kelan toimeenpanemat etuudet maksetaan kansaneläkerahastosta, sairausvakuutusrahastosta tai sosiaaliturvan yleisrahastosta (etuusrahastot). Vuonna 2015 Kela maksoi etuuksia yhteensä 14 308 milj. euroa, mikä on 2,1 % enemmän kuin edellisvuonna. Kelan toimintakulut olivat 430 milj. euroa.

Kuluista rahoitettiin valtion suorituksilla 10 053 milj. euroa (69 %), työnantajien ja vakuutettujen sairausvakuutusmaksuilla 3 597 milj. euroa (24 %) ja kuntien suorituksilla 845 milj. euroa (6 %).

Kansaneläkerahasto

Kansaneläkerahastosta maksetaan eläke- ja vammaisetuudet, eläkkeensaajien asumistuet sekä rintamalisät. Vuonna 2015 etuuksia maksettiin 3 658 milj. euroa eli noin 16 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Rahaston toimintakulut olivat 83 milj. euroa.

Valtio on rahoittanut kansaneläkevakuutuksen kulut kokonaan vuoden 2010 alusta lukien, jolloin työnantajien kansaneläkemaksu poistettiin. Kansaneläkerahaston rahoitusomaisuudelle on säädetty kuluihin suhteutettu 3,5 %:n vähimmäistaso.

Sairausvakuutusrahasto

Sairausvakuutusrahastosta maksetaan sairaus- ja vanhempainpäivärahat, kuntoutus, työterveyshuollon korvaukset sekä sairaanhoitokorvaukset, joista suurimpana ryhmänä ovat lääkekorvaukset. Vuonna 2015 etuuksien yhteismäärä oli 4 754 milj. euroa, ja se kasvoi edellisvuodesta 1,6 %. Rahaston toimintakulut olivat 202 milj. euroa.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu työtulovakuutukseen ja sairaanhoitovakuutukseen. Työtulovakuutuksen etuuksia maksettiin 2 434 milj. euroa, mikä oli 3 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2014. Työtulovakuutuksen rahoittavat työnantajat sairausvakuutusmaksulla, jota kertyi 1 662 milj. euroa, sekä palkansaajat ja yrittäjät päivärahamaksulla, jonka tuotto oli 664 milj. euroa vuonna 2015. Valtio rahoittaa vähimmäismääräiset päivärahat sekä osan vanhempainpäivärahoista ja yrittäjien työterveyshuollosta. Valtion suoritukset olivat yhteensä 128 milj. euroa. Yhteensä työtulovakuutuksen tuotot olivat 2 454 milj. euroa.

Sairaanhoitovakuutuksen etuuksia maksettiin 2 321 milj. euroa. Ne lisääntyivät edellisvuodesta 3,5 %. Sairaanhoitovakuutuksen rahoittavat vakuutetut ja valtio. Palkansaajilta, yrittäjiltä sekä etuudensaajilta perittävää sairaanhoitomaksua kertyi 1 272 milj. euroa. Valtion osuus sairaanhoitovakuutuksen etuuksiin ja toimintakuluihin oli 1 086 milj. euroa. Yhteensä sairaanhoitovakuutuksen tuotot olivat 2 398 milj. euroa.

Sairausvakuutusrahaston rahoitusomaisuudelle on säädetty kuluihin suhteutettu 8 %:n vähimmäistaso. Lisäksi on 4 prosenttiyksikön liikkumavara, jonka puitteissa rahoitusomaisuus voi vaihdella ilman vaikutusta seuraavan vuoden vakuutusmaksuperusteisiin.

Sosiaaliturvan yleisrahasto

Sosiaaliturvan yleisrahastosta maksetaan mm. työttömyysturvaetuudet, lapsiperheiden etuudet sekä opintoetuudet. Etuuksien yhteismäärä oli 5 896 milj. euroa, ja se kasvoi 4,1 % edellisvuodesta. Rahaston toimintakulut olivat 145 milj. euroa.

Valtio rahoitti etuuksia ja toimintakuluja yhteensä 5 075 milj. eurolla. Kunnat rahoittivat lastenhoidon tukea ja työmarkkinatukea yhteensä 845 milj. eurolla. Vuonna 2015 kunnat osallistuivat työmarkkinatuen rahoitukseen aikaisempaa suuremmalla osuudella. Rahastoon tilitettiin palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua 121 milj. euroa työttömyysturvan rahoitukseen.

Toimintakulut

Toimintakulut vuonna 2015 olivat 420,5 milj. euroa ilman 9,6 milj. euron suuruisia osakesiirtoja eläkevastuurahastoon. Ne pienenevät edellisvuodesta 0,8 %. Toimintakulujen yhteismäärä oli 430,1 milj. euroa, mikä on 2,9 % etuusrahastojen kokonaiskuluista.

Toimintakulut, ilman osakesiirtoja eläkevastuurahastoon, kohdennetaan etuusrahastoille prosenttiosuuksien mukaan. Kansaneläkerahaston osuus oli 17,4 %, sairausvakuutusrahaston 48,1 % ja sosiaaliturvan yleisrahaston 34,5 %.

Palkka- ja palkkiokulut olivat 207,9 milj. euroa, ja ne pienenevät edellisvuodesta 1,4 %. Henkilösivukulut olivat yhteensä 79,3 milj. euroa. Siitä osakesiirtoja oli 9,6 milj. euroa.

Muiden toimintakulujen ja tuottojen yhteismäärä oli 85,8 milj. euroa. Muista toimintakuluista it-käyttökuluja oli 24,3 milj. euroa. Käyttöomaisuuden poistoja oli 11,7 milj. euroa. Toimintakuluja vähentäviä tuottoja oli 8,0 milj. euroa.

Ostopalveluiden yhteismäärä oli 57,1 milj. euroa. Verohallinnolle maksettavat verotuskustannukset olivat 26,5 milj. euroa. Muut ostopalvelut olivat yhteensä 30,6 milj. euroa.

Valtio rahoittaa vuosittain valtion talousarviossa vahvistettavalla määrällä kustannukset, jotka Kelalle aiheutuvat Kelassa toimivan rajat ylittävän terveydenhuollon (RAJA) yhteyspisteen toiminnasta. Yhteyspiste aloitti toimintansa vuoden 2014 alussa. Vuonna 2015 yhteyspisteen kustannukset olivat 0,7 milj. euroa.

Palvelurahasto

Kanta-palvelujen toteuttamiseksi ja ylläpitämiseksi Kelaan perustetun palvelurahaston avulla huolehditaan niistä Kelan vastuulla olevista rahoituksen, kirjanpidon ja rahaliikenteen tehtävistä, jotka määritellään sosiaali-

ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007). Kanta-palvelut toteutetaan erillään Kelan tehtäväksi säädettyjen etuuksien täytäntöönpanosta.

Kanta-palvelujen ylläpito rahoitetaan palvelujen käyttäjiltä perittävillä vuosina 2012 – 2015 asteittain käyttöön otetuilla maksuilla. Vuonna 2013 käyttömaksuja perittiin sähköisen lääkemääräyksen rahoittamiseksi apteekkeilta ja julkiselta terveydenhuollolta. Vuonna 2014 maksut ulotettiin yksityiseen terveydenhuoltoon, samoin julkiselta terveydenhuollolta alettiin periä käyttömaksuja potilastiedon arkiston rahoittamiseen. Vuonna 2015 arkistosta perittävät maksut ulotettiin yksityiseen terveydenhuoltoon. Valtio rahoittaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kautta Kanta-palvelujen rakentamis- ja kehittämiskustannukset. Tämän lisäksi valtiolla oli vuoden 2015 loppuun saakka lakiin perustuva velvoite rahoittaa tietojärjestelmien käyttö- ja ylläpitokustannuksia, mikäli käyttömaksut eivät niitä kattaisi.

Palvelurahaston kokonaiskustannukset vuonna 2015 olivat 20,6 milj. euroa, mistä investointeja oli 2,8 milj. euroa. Valtio (THL) rahoitti kustannuksista 9,3 milj. euroa. Käyttömaksuilla ja muilla myyntituotoilla rahoitettiin kustannuksia 10,6 milj. eurolla.

Eläkevastuurahasto

Kelan toimihenkilöiden vakuutustekninen täysi eläkevastuu oli vuoden lopussa 1 976,5 milj. euroa, josta jo alkaneiden eläkkeiden osuus oli 1 139,6 milj. euroa. Täysi eläkevastuu lisääntyi kertomusvuonna 23,7 milj. euroa, mikä johtui eläkkeiden ja eläkekertymän kasvusta.

Kela kattaa 41 % täydestä eläkevastuusta. Työntekijöiden eläkemaksulla katetun vastuun määrä oli 56,0 milj. euroa. Katettava eläkevastuu vuoden 2015 lopussa oli yhteensä 824,4 milj. euroa. Eläkevastuurahastossa oli varoja yhteensä noin 1 212,0 milj. euroa, eli vähimmäiskate ylittyi 387,6 milj. eurolla.

Eläkevastuurahastoon suoritettiin työnantajan kannatusmaksuna 50,3 milj. euroa, josta 9,6 milj. euroa katettiin osakesiirrolla kansaneläkerahastosta. Lisäksi rahastoon suoritettiin työntekijän eläkemaksua 14,0 milj. euroa, josta 3,4 milj. euroa käytettiin eläkevastuun katteen lisäykseen.

Toimisuhte-eläkkeitä Kela maksoi kaikkiaan 95,8 milj. euroa, jossa oli kasvua edellisvuodesta 3,4 %.

Sijoitustoiminta

Kelan hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman. Sijoitustoiminnan tavoitteita ovat varmuus, tuotto ja rahaksi muutettavuus. Lisäksi sijoitusten tulee olla monipuolisia ja riittävän hajautettuja.

Kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston ja sosiaaliturvan yleisrahaston sijoitustoiminnan painopiste on kassavarojen sijoittamisessa. Eläkevastuurahaston varat ovat henkilöstön Kelan palvelukseen perustuvan eläkevastuun katteena. Eläkevastuurahaston omaisuuden allokoinnilla pyritään kasvattamaan rahaston tuottoa ja varautumaan siihen, että sijoitukset voidaan tarvittaessa muuttaa tuottavasti rahaksi. Sijoitusten kansainväliselle hajauttamiselle on asetettu tavoitteet ja aikataulu.

Vuoteen 2015 lähdetessä sijoitusmarkkinoilla epävarmuutta aiheuttivat useat tekijät, kuten Kiinan talouden kasvun mahdollinen hidastuminen, USA:n keskuspankin koronnostojen alkaminen ja aikataulu, lisääntyneet geopoliittiset jännitteet sekä Kreikan euroalueelle aiheuttamat ongelmat. Vuoden päättyessä voitiin todeta Kiinan talouden kasvaneen edelleen ja USA:n keskuspankin aloittaneen ohjauksen nostot joulukuussa. Geopoliittiset jännitteet ovat edelleen olemassa, osin ne ovat jopa lisääntyneet. Kreikka puolestaan ei kaatanut euroaluetta, mutta aiheutti ja tulee vielä aiheuttamaan haasteita.

Osakesijoittajille vuosi 2015 oli hyvä. Kelan kannalta keskeisten Suomi-osakkeiden indeksituotto oli 15,9 %, eurooppalaisten osakkeiden 8 % ja Yhdysvaltojen 13 %. Ainostaan kehittyvien markkinoiden osaketuotto jäi negatiiviseksi. Korkomarkkinoiden tuotot jäivät vaatimattomiksi. Euroopan keskuspankki painoi keskuspankkitalletustensa ohjauksen negatiiviseksi jo kesäkuussa 2014 ja on jatkanut samalla tiellä, mikä heijastui vuoden 2015 aikana lyhyisiin rahamarkkinakorkoihin pitäen ja osin myös kääntäen ne negatiivisiksi. Euroalueen valtionlainojen (kaikki luottoluokat) tuotto oli 1,6 %, eurooppalaisten hyvän luottoluokituksen yrityslainojen tuotto jäi sen sijaan negatiiviseksi.

Kansaneläkerahaston osakkeiden markkina-arvo ennen eläkevastuurahastoon tilinpäätöksen yhteydessä tehtyä 9,6 milj. euron osakesiirtoa nousi vuoden alusta lähes 11 % (edellisvuonna 2,2 %). Eläkevastuurahaston tuotto ennen edellä mainittua kansaneläkerahastosta tilinpäätöksen yhteydessä tehtyä osakesiirtoa oli 5,9 % (edellisvuonna 11,3 %). Kelan vuoden 2015 osinkotuotot nousivat edellisen vuoden 27,3 milj. eurosta 28,9

milj. euroon.

Kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston ja sosiaaliturvan yleisrahaston kassavarojen yhteenlaskettu kuukausittainen keskiarvo oli 1 089 milj. euroa (edellisvuonna 1 074 milj. euroa). Kassavarojen kesikorko oli 0,00 % (edellisvuonna 0,13 %).

Rahoituksen tulevaisuudennäkymät

Valtioneuvoston vuosia 2015–2018 koskevissa sopeutustoimissa päätettiin Kelan toimintakuluihin liittyvänä säästötoimena vähentää 10 milj. euroa Kelan toimintakuluihin myönnettyistä valtionosuuksista. Kelan säästövelvoite on tätäkin suurempi, koska toimintakuluja rahoitetaan valtion osuuksien lisäksi myös sairausvakuutusmaksuilla. Kelan toimintakulujen valtionosuuksiin kohdistuva 10 miljoonan euron vähennys tarkoittaa käytännössä noin 14,5 miljoonan euron pysyvää vähennystä toimintakuluihin vuosille 2015–2016. Tämän lisäksi Kelan tutkimustoimintaan sisältyi 400 000 euron säästötaivoite vuodelle 2015.

Valtion vuoden 2016 täydentävässä talousarvioesityksessä Kelan toimintakulujen valtionosuuksiin kohdistettiin 7,5 milj. euron säästö vuosille 2016 – 2017. Siitä 2,5 milj. euroa aiheutuu asumistukien yhdistämisen perumisesta aiheutuvien toimeenpanokulujen poistumisesta ja 5,0 milj. euroa Kansaneläkelaitoksen toteuttamasta pysyvästä toimintamenoihin kohdistuvasta säästöstä. Valtion osuuksien 5 milj. euron säästö merkitsee toimintakuluihin 7,4 milj. euron vähennystä.

Yhteensä Kelan toimintakuluihin kohdistettujen pysyvien säästöjen määrä on 22,3 milj. euroa.

Vuoden 2017 alusta lähtien perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyvät kunnilta Kelan tehtäväksi. Valtio ja kunnat vastaavat puoliksi perustoimeentulon menoista.

	2014	2015	2016
Työnantajan sairausvakuutusmaksuperusteet			
% maksettujen palkkojen määrästä			
<i>Kaikki työnantajat</i>	2,14	2,08	2,12
Vakuutetun sairausvakuutusmaksuperusteet			
<i>Palkansaajat ja MYEL-vakuutetut yrittäjät</i>			
- sairaanhoitomaksu ¹	1,32	1,32	1,30
- päivärahamaksu ²	0,84	0,78	0,82
<i>YEL-vakuutetut yrittäjät</i>			
- sairaanhoitomaksu ¹	1,32	1,32	1,30
- päivärahamaksu ²	0,97	0,91	0,95
<i>Eläkkeen- ja etuudensaajat</i>			
- sairaanhoitomaksu ¹	1,49	1,49	1,47

¹ % kunnallisverotuksessa verotettavasta ansiotulosta, yrittäjillä prosenttia nettotyötulosta

² % veronalaisesta palkkatulosta ja yrittäjien työtulosta

TOIMIELIMET 2015

Valtuutetut

Kettunen, Pentti, kansanedustaja, puheenjohtaja

Varajäsen: Juvonen, Arja, kansanedustaja

Kiljunen, Anneli, kansanedustaja, varapuheenjohtaja

Kuusisto, Merja, kansanedustaja

Mäntymaa, Markku, kansanedustaja (1.1.–9.5.)

Suutari, Eero, kansanedustaja

Kopra, Jukka, kansanedustaja

Tolvanen, Kari, kansanedustaja

Männistö, Lasse, kansanedustaja (1.1.–12.5.)

Palola, Mikael, kansanedustaja

Rajamäki, Kari, kansanedustaja

Eloranta, Eeva-Johanna, kansanedustaja

Salonen, Kristiina, kansanedustaja
Viitamies, Pauliina, kansanedustaja
Elomaa, Ritva, kansanedustaja
Louhelainen, Anne, kansanedustaja
Jurva, Johanna, kansanedustaja
Niikko, Mika, kansanedustaja
Kalmari, Anne, kansanedustaja
Pirttilahti, Arto, kansanedustaja
Katainen, Elsi, kansanedustaja
Torniainen, Ari, kansanedustaja
Pekonen, Aino-Kaisa, kansanedustaja
Kalliorinne, Risto, kansanedustaja

Valtuutetut 9.6.2015 lukien

Sarkomaa, Sari, kansanedustaja, puheenjohtaja
Varajäsen: Lehti, Eero, kansanedustaja
Keränen, Niilo, kansanedustaja, varapuheenjohtaja
Rantakangas, Antti, kansanedustaja
Alanko-Kahiluoto, Outi, kansanedustaja
Yanar, Ozan, kansanedustaja
Elomaa, Ritva, kansanedustaja
Niikko, Mika, kansanedustaja
Heikkinen, Hannakaisa, kansanedustaja
Kurvinen, Antti, kansanedustaja
Kiljunen, Anneli, kansanedustaja
Nurminen, Ilmari, kansanedustaja
Laitinen-Pesola, Jaana, kansanedustaja
Raassina, Sari, kansanedustaja
Louhelainen, Anne, kansanedustaja
Mäkelä, Jani, kansanedustaja
Meri, Leena, kansanedustaja
Saarakkala, Vesa-Matti, kansanedustaja
Salonen, Kristiina, kansanedustaja
Taavitsainen, Satu, kansanedustaja
Suutari, Eero, kansanedustaja
Talvitie, Mari-Leena, kansanedustaja
Talja, Martti, kansanedustaja
Katainen, Elsi, kansanedustaja

Tilintarkastajat

Koskela, Markku, professori, KHT, puheenjohtaja
Prepula, Eero, toimitusjohtaja, KHT, JHTT
Mäkisalo-Ropponen, Merja, kansanedustaja, varapuheenjohtaja
Tainio, Hanna, kansanedustaja
Hemmilä, Pertti, kansanedustaja
Kataja, Sampsa, kansanedustaja
Vikman, Sofia, kansanedustaja
Sivonen, Tiina, toimistoyöntekijä
Kymäläinen, Suna, kansanedustaja
Virtanen, Erkki, kansanedustaja
Tuupainen, Kauko, kansanedustaja
Kärki Niilo, järjestösihteeri
Lohi, Markus, kansanedustaja
Maijala, Eeva-Maria, kansanedustaja
Tuomela, Ulla-Maija, KHT, JHTT
Eskelinen Sari, tarkastaja

Hallitus

Taina, Anneli, YTM, hallituksen puheenjohtaja
Ihalainen, Rauno, sairaanhoitopiirin johtaja, varapuheenjohtaja
Aaltonen, Elli, ylijohaja
Ikonen, Raimo, ylijohaja
Lehtinen, Lasse, OTT

Näätsaari, Sinikka, sosiaaliasioiden päällikkö 24.11. asti
Oksala Ilkka, johtaja
Siekkinen, Saana työelämäasioiden johtaja 25.11. lukien
Sipilä, Timo, johtaja
Särkelä, Riitta, johtaja
Tujunen, Taru, toimitusjohtaja
Martinmäki, Heli, puheenjohtaja, henkilöstön edustaja, puhe- ja läsnäolo-oikeus

Johtajat

Hyssälä, Liisa, pääjohtaja
Pesola, Helena, johtaja, pääjohtajan sijainen 31.7. asti
Forss, Mikael, johtaja, pääjohtajan sijainen 1.8. lukien
Mäki-Lohiluoma, Kari-Pekka, johtaja 1.8. lukien

JOHTAVAT TOIMIHENKILÖT

Osastopäälliköt

Karjala, Esko (aktuaari- ja tilasto-osasto)
Neimala, Anne (eläke- ja toimeentuloturvaosasto)
Rantamäki, Juhani (hallinto-osasto)
Lankinen, Pasi (henkilöstöosasto)
Suominen, Markku (IT-osasto)
Lindgren, Marina (Kanta-palvelut-yksikkö)
Hakala, Antti (kenttäosasto)
Luotola, Jouni (palveluosasto) 30.8. asti
Kasurinen, Niina, sijainen 1.9. lukien
Ollikainen, Kai (talousosasto)
Kivimäki, Elise (terveysosasto)
Hytönen, Veikko (tietohallinto-osasto) 30.8. asti
Vähä-Erkkilä, Ari, sijainen 1.9. lukien
Kangas, Olli (tutkimusosasto)

Muut johtavat toimihenkilöt

Lämsä, Tuomo, sisäisen tarkastuksen päällikkö

Ylilääkärit

Koivisto, Pekka, johtava ylilääkäri 31.1. asti
Autti-Rämö, Ilona, johtava ylilääkäri 1.2. lukien
Haukipuro, Kyösti
Välimäki, Jari
Pohjavaara, Päivi 30.4. asti
Sankari, Marja-Leena 30.6. asti
Elo, Jyrki 1.7. lukien
Kiuttu, Jorma
Vanhanen, Hannu

NEUVOTTELUKUNNAT

Kelan neuvottelukunta

Hyssälä, Liisa, pääjohtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja
Ilveskivi, Paula, lakimies
Antila, Outi, ylijohaja
Hiltunen, Virpi, neuvotteleva virkamies
Helin, Satu, toiminnanjohtaja
Uotinen, Sami, johtava lakimies
Majanen, Juha, neuvotteleva virkamies
Norppa, Tiina, työsuojelun päävaltuutettu
Oivo, Tuija, ylijohaja
Kuokka, Nelli, johtaja
Salonen, Leila, toiminnanjohtaja
Työläjärvi, Riitta, sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija
Mörttinen, Tapani, puheenjohtaja
Lankinen, Kari, kehitysjohtaja

Loijas, Sari, neuvotteleva virkamies 21.5. asti
Akaan-Penttilä, Elina, lakimies 21.5. alkaen
Uusitupa, Matti, professori
Töyrylä, Juha, pääsihteeri
Hellstén, Harri, lainopillinen asiamies
Varkila, Kari, puheenjohtaja
Pihkala, Marja, toimitusjohtaja
Varajäsenet:
Pekurinen, Markku, tutkimusprofessori
Strömberg-Schalin, Mikaela, lakimies
Hallia, Antti, asiantuntija
Malste, Antti, pääsihteeri

Sairausvakuutusasiain neuvottelukunta

Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 31.7. asti
Mäki-Lohiluoma, Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 1.8. lukien
Forss, Mikael, johtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Voipio-Pulkki, Liisa-Maria, johtaja
varajäsen: Mattila, Jukka, lääkintöneuvos
Anttila, Outi, osastopäällikkö
Kairisalo, Anja, johtaja
Pärnänen, Heikki, johtaja
Pöyry, Matti, toiminnanjohtaja
Schugk, Jan, ylilääkäri
Tanskanen, Antti, asiantuntija
Kaukoranta, Ilkka, ekonomisti
Rahkola, Joonas, ekonomisti
Työläjärvä, Riitta, terveys- ja sosiaalipoliittinen asiantuntija
Ilveskivi, Paula, lakimies
Lauslahti, Sanna, kansanedustaja
Kiljunen, Anneli, kansanedustaja

Sosiaalilääketieteellinen neuvottelukunta

Koivisto, Pekka, johtava ylilääkäri, neuvottelukunnan puheenjohtaja 31.1. asti
Autti-Rämö, Ilona, johtava ylilääkäri, neuvottelukunnan puheenjohtaja 1.2. lukien
Meurman, Jukka, professori, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Palomäki, Heikki, asiantuntijalääkäri, sihteeri ja jäsen 31.5. asti
Keso, Lauri, asiantuntijalääkäri, sihteeri ja jäsen, 1.6. lukien
Hirvensalo, Eero, dosentti
Holi, Tarja, johtaja
Huupponen, Risto, professori
Ihalainen, Risto, varatoiminnanjohtaja
Kivelä, Tero, professori
Kosunen, Elise, professori
Mäkelä, Marjukka, professori
Pöyry, Matti, toiminnanjohtaja
Ranki, Annamari, professori
Räsänen, Kimmo, professori
Riipinen ent. Räsänen, Pirkko, professori
Strandberg, Timo, professori
Tiitinen, Aila, professori
Asiantuntijat:
Autti-Rämö, Ilona, johtava ylilääkäri
Elovaara, Irina, professori
Eronen, Marianne, asiantuntijalääkäri
Happonen, Risto-Pekka, professori
Helminen, Sari, asiantuntijahammaslääkäri
Järvinen, Asko, dosentti
Kaikkonen, Päivi, yliproviisori
Kataja, Vesa, johtajaylilääkäri
Keränen, Tapani, professori

Keso, Lauri, asiantuntijalääkäri 31.5. asti
Komulainen, Jorma, päätoimittaja
Mäkelä, Mika, professori
Mäkitalo, Jorma, osaamiskeskuksen johtaja
Rajaniemi, Sinikka, ylijohtaja
Suominen, Liisa, professori
Tammela, Teuvo, professori
Tervonen, Tellervo, professori
Turpeenniemi-Hujanen, Taina, professori
Wartiovaara-Kautto, Ulla, dosentti

Eläkeasiain neuvottelukunta

Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 31.7. asti
Mäki-Lohiluoma, Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 1.8. lukien
Forss, Mikael, johtaja, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Neimala, Anne, osastopäällikkö
Seppälä, Marja-Leena, etuuspäällikkö
Strömberg, Erik, hallitusneuvos
Varajäsen: Pajula, Pasi, neuvotteleva virkamies
Isomäki, Marja, lainsäädäntöneuvos
Narikka, Jouko, budjettineuvos
Kautto, Mikko, johtaja
Kuivalainen, Susan, osastopäällikkö
Tanskanen, Antti, asiantuntija
Åström, Johan, asiantuntija 30.4. asti
Kannisto, Miia, asiantuntija 1.5. lukien
Hellsten, Harri, lainopillinen asiamies
Vanhanen, Rauno, johtaja
Veirto, Katja, vastaava asiantuntija
Väänänen, Pirjo, työllisyysasioiden päällikkö
Puura, Heli, sosiaaliasioiden päällikkö 30.9. asti
Koskela, Samppa, eläke- ja sosiaaliturva-asioiden asiantuntija 1.10. lukien
Työläjärvä, Riitta, sosiaali- ja terveystoiminnan asiantuntija
Tallavaara, Marja, asiantuntija
Lumiahho, Maire, lakimies
Salminen, Jukka, toiminnanjohtaja
Kokko, Timo, toiminnanjohtaja
Kyyrö, Päivi, toiminnanjohtaja
Dahlin, Berit, toiminnanjohtaja

Työterveyshuoltoneuvottelukunta

Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 31.7. asti
Mäki-Lohiluoma, Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 1.8. lukien
Kivimäki, Elise, osastopäällikkö, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja
Mukala, Kristiina, lääkintöneuvos
Kairisalo, Anja, johtaja
Savolainen, Heikki, lääkintöneuvos
Sauni, Riitta, ylilääkäri
Martimo, Kari-Pekka, teemajohtaja
Leino, Timo, ylilääkäri
Alasuvanto-Asikainen, Tarja, alueylilääkäri
Visakorpi, Miisa, toimitusjohtaja, ylilääkäri
Teinonen, Heidi, palvelupäällikkö
Nyyssönen, Pirjo, työterveyshoitaja
Haring, Kari, asiantuntijalääkäri
Perimäki, Raili, työympäristöasiantuntija
Schugk, Jan, ylilääkäri
Tanskanen, Antti, asiantuntija
Hämäläinen, Taija, työmarkkina-asiamies
Palola, Jorma, neuvottelupäällikkö
Tallavaara, Marja, asiantuntija
Lumiahho, Maire, lakimies
Työläjärvä, Riitta, sosiaali- ja terveystoiminnan asiantuntija

Kukka, Anna, työympäristöasiantuntija
Ilveskivi, Paula, lakimies
Arkio, Tarja, lakimies
Hellsten, Harri, lainopillinen asiamies
Vanhanen, Rauno, johtaja
Lankia, Eero, johtaja
Pelkonen, Janne, erityisasiantuntija
Mikkola, Hennamari, ryhmäpäällikkö
Hujanen, Timo, erikoistutkija

Kuntoutusasiain neuvottelukunta

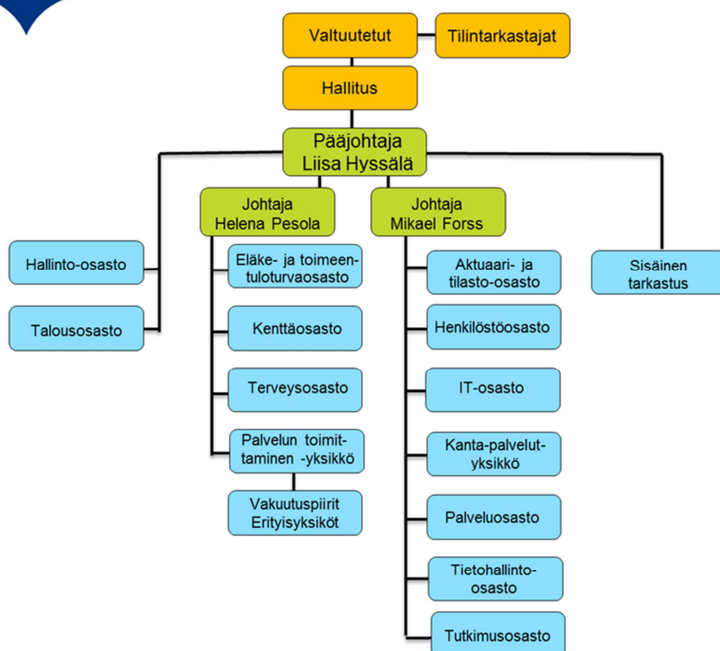
Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 31.7. asti
Mäki-Lohiluoma, Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 1.8. lukien
Ahlgren, Tuula, ma. kuntoutuspäällikkö, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Kivimäki, Elise, osastopäällikkö
Autti-Rämö, Ilona, johtava ylilääkäri
Salminen, Anna-Liisa, johtava tutkija
Tuulio-Henriksson, Anna-Mari, johtava tutkija
Haukipuro, Kyösti, ylilääkäri
Kiuttu, Jorma, ylilääkäri
Siika-aho, Liisa, johtaja
Tiainen, Milja, hallitussihteeri
Tötterman, Patrik, ylitarkastaja
Liski-Wallentowitz, Hanna, ylitarkastaja
Jääskeläinen, Marko, yrittäjä
Lyytikäinen, Kari, hallituksen jäsen
Lappalainen, Tiina, sosiaalipoliittinen asiantuntija
Parviainen, Tiina, toiminnanjohtaja
Schugk, Jan, asiantuntijalääkäri
Pekkonen, Mika, johtava ylilääkäri
Haring, Kari, asiantuntijalääkäri
Kaukoranta, Ilkka, ekonomisti
Työläjärvi, Riitta, sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija
Koskela, Samppa, eläke- ja sosiaaliturva-asioiden asiantuntija
Lumiaho, Maire, lakimies
Tallavaara, Marja, asiantuntija
Hellsten, Harri, lainopillinen asiamies
Vanhanen, Rauno, johtaja
Vogt, Ellen, erityisasiantuntija
Kock, Tuula, asiantuntijalääkäri
Tervonen, Hilppa, valmistelupäällikkö
Heimo, Marika, avustusvalmistelija
Lankia, Eero, johtaja
Pelkonen, Janne, erityisasiantuntija
Härkäpää, Kristiina, professori
Laitinen, Merja, professori
Suoyrjö, Heikki, ylilääkäri
Mikkelsson, Marja, ylilääkäri

Työttömyysturva-asiain neuvottelukunta

Pesola, Helena, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 31.7. asti
Mäki-Lohiluoma, Kari-Pekka, johtaja, neuvottelukunnan puheenjohtaja 1.8. lukien
Neimala, Anne, osastopäällikkö, neuvottelukunnan varapuheenjohtaja ja jäsen
Koskela, Samppa, eläke- ja sosiaaliturva-asioiden asiantuntija 1.10. lukien
Douglas, Inka, lakimies
Salo, Esko, hallitusneuvos
Päivänsalo, Kirsi, neuvotteleva virkamies
Maisonlahti, Marjaana, kassanjohtaja
Mäki, Outi, etuuspäällikkö
Metsämäki, Janne, toimitusjohtaja
Skippari, Jorma, lakiasiainjohtaja
Rahkola, Joonas, ekonomisti
Väänänen, Pirjo, sosiaalipoliittinen asiantuntija

Kannisto, Miia, asiantuntija
 Räsänen, Mikko, asiantuntija
 Airikkala, Risto, päälakimies
 Lumiaho, Maire, lakimies
 Makkula, Janne, johtaja
 Hellsten, Harri, lainopillinen asiamies
 Aarnio, Marko, toimistopäällikkö
 Rautanen, Erja, osastopäällikkö
 Jussila, Niina, toiminnanjohtaja
 Solovjew, Aleksei, puheenjohtaja
 Meling, Timo, vanhempi hallitussihteeri
 Nyberg, Johanna, ylitarkastaja

Kelan organisaatio 2015

Kela|Fpa

Laki Kansaneläkelaitoksesta ja Kelan työjärjestys

Kelan asema perustuu Suomen perustuslain (731/1999) 36 §:ään. Sen mukaan eduskunta valitsee valtuutetut valvomaan Kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään.

Kelan asemasta, tehtävistä ja hallinnosta on säädetty Kansaneläkelaitoksesta annetussa laissa (731/2001). Lain 1 §:n mukaan Kela on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka hallintoa ja toimintaa valvovat eduskunnan valitsevat valtuutetut. Lain 2 §:n mukaan Kelan sosiaaliturvaa koskevista tehtävistä säädetään etuuksia koskevilla eri laeilla. Lain 3 §:n mukaan Kelan toimielimiä ovat valtuutetut ja hallitus.

Kelan hallitus on edellä mainitun lain 7 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla vahvistanut Kelan työjärjestyksen. Työjärjestyksessä säädetään asioiden esittelystä hallituksessa, pääjohtajan ja johtajien tehtävistä, keskushallinnon organisaatiosta, hallinnollisia päätöksiä koskevasta asioiden esittelystä sekä osastopäällikön, ryhmäpäällikön, aluejohtajan ja vakuutuspiirin johtajan tehtävistä ja kelpoisuusehdoista.

Valtuutetut

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 4 §:n nojalla eduskunta valitsee 12 valtuutettua ja hyväksyy valtuutetuille johtosäännön. Valtuutettujen toimikausi kestää vaalikauden eli neljä vuotta.

Valtuutettujen tehtävät on määritelty lain 5 §:ssä. Sen mukaan valtuutettujen tehtävänä on valvoa Kelan hallintoa ja toimintaa ottaen muun ohella huomioon laitoksen palvelujen laatu ja saatavuus. Valtuutetut

määräävät hallituksen jäsenet ja tekevät tasavallan presidentille esityksen pääjohtajan ja johtajien nimittämisestä. Valtuutettujen tehtävänä on lisäksi valita Kelan tilintarkastajat, vahvistaa hallituksen esityksestä tilinpäätöksen perusteet, vahvistaa tilinpäätös ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle sekä antaa vuosittain toiminnastaan kertomus eduskunnalle. Eduskunta on vahvistanut valtuutetuille johtosäännön, jossa säädetään mm. valtuutettujen tehtävistä ja kokouksista.

Hallitus

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 6 §:ssä säädetään hallituksen kokoonpanosta, 7 §:ssä hallituksen tehtävistä ja 8 §:ssä päätöksenteosta hallituksessa. Kelan työjärjestyksen 1 §:ssä on lisäksi säädetty asioiden esittelystä hallituksessa.

Hallituksessa on lain mukaan enintään 10 jäsentä, jotka valtuutetut määräävät. Hallituksen jäseniä määrättäessä otetaan huomioon sosiaaliturvan, johtamisen, hallinnon sekä talous- ja sijoitustoiminnan asiantuntemus. Hallituksen jäsenistä yksi on sosiaali- ja terveysministeriön, yksi työnantajakeskusjärjestöjen, yksi palkansaajakeskusjärjestöjen ja yksi maa- ja metsätaloustuottajien keskusjärjestöjen edustaja. Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Hallitukseen kuuluu tällä hetkellä 10 jäsentä. Kelan henkilöstön edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa.

Kansaneläkelaitoksen tuloslaskelma ja tase vuosilta 2015 ja 2014, 1 000 euroa

Kansaneläkelaitoksen tuotot

Etuusrahastojen tuotot	2015	2014
Kansaneläkerahasto		
Työnantajien maksut	-21	-50
Valtion osuudet kansaneläkevakuutuksen etuuksista	-3 661 203	-3 654 747
Kansaneläkerahaston tuotot yhteensä	-3 661 225	-3 654 797
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Työtulovakuutuksen vakuutusmaksut	-2 325 587	-2 394 630
Valtion osuudet työtulovakuutuksen etuuksista	-128 243	-128 413
Työtulovakuutus yhteensä	-2 453 830	-2 523 043
Sairaanhoidovakuutus		
Sairaanhoidovakuutuksen vakuutusmaksut	-1 271 700	-1 248 989
Valtion osuus sairaanhoidovakuutuksen etuuksiin	-1 027 466	-1 034 048
Saadut EU-korvaukset	-39 458	-24 484
Takautumissuoritukset	-389	-400
Sairaanhoidovakuutus yhteensä	-2 339 014	-2 307 921
Sairausvakuutusrahaston tuotot yhteensä	-4 792 844	-4 830 964
Sosiaaliturvan yleisrahasto (Sty)		
Valtion osuus Sty:n etuuksista	-4 929 719	-4 905 877
Kuntien osuus Sty:n etuuksista	-844 797	-704 133
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	-120 935	-52 000
Muut Sty:n tuotot etuuksiin	-94	-496
Sosiaaliturvan yleisrahaston tuotot yhteensä	-5 895 545	-5 662 506
Etuusrahastojen sijoitusten tuotot ja kulut	-8 474	-13 144
Etuusrahastojen rahoitustuotot ja kulut	-15	-1 445
Etuusrahastojen muut tuotot ja kulut	-115	-74
Etuusrahastojen tuotot yhteensä	-14 358 219	-14 162 930
Valtion osuus etuusrahastojen toim.kuluista	-271 857	-295 897
Sosiaaliturvan yleisrahaston investointituotot	-33	-94
Palvelurahaston tuotot		
Toimintatuotot	-9 938	-8 031
Myyntituotot	-8 537	-8 101
Rahoitustuotot ja kulut	0	-11
Palvelurahaston tuotot yhteensä	-18 475	-16 143

Eläkevastuurahaston tuotot		
Kannatusmaksut	-50 265	-55 780
Omaisuu den tuotot	-39 328	-56 085
Työntekijöiden eläk emaksut	-14 024	-13 708
Vilma-laitosten hyvitykset	-6 036	-5 207
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	-3 158	-2 555
Eläkevastuurahaston tuotot yhteensä	-112 811	-133 334
Kansaneläkelaitoksen tuotot yhteensä	-14 761 394	-14 608 399
Kansaneläkelaitoksen kulut	2015	2014
Etuusrahastot		
Etuuskulut		
Kansaneläkevakuutus		
Eläke- ja vammais etuudet	3 658 160	3 673 917
Sairausvakuutus		
Työtulovakuutus	2 433 714	2 436 811
Sairaanhoitovakuutus	2 320 705	2 242 517
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Työttömyysturva etuudet	2 092 153	1 933 669
Lapsiperheiden etuudet	1 986 880	2 100 223
Opintoetuudet	839 050	829 021
Asumistuki	917 622	742 302
Muut etuudet	59 840	57 292
Etuuskulut yhteensä	14 308 124	14 015 751
Etuusrahastojen toimintakulut		
Toimintakulujen tuotot	-7 996	-9 897
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	207 856	210 865
Henkilösivukulut	79 343	84 997
Henkilöstökulut yhteensä	287 199	295 862
Muut toimintakulut	93 769	94 869
Ostopalvelut	57 102	58 330
Sosiaaliturvan yleisrahaston investointien poistot	33	94
Etuusrahastojen toimintakulut yhteensä	430 108	439 258
Etuusrahastojen kulut yhteensä	14 738 232	14 455 010
Kuntoutusvarauksen muutos	-10 966	-1 834
Palvelurahaston kulut		
Henkilöstö- ja tilaresurssien ostot	6 983	5 853
IT-käyttökulut	7 243	5 257
Muut kulut	3 527	1 023
Käyttöomaisuuden poistot	2 360	1 953
Palvelurahaston kulut yhteensä	20 113	14 086
Eläkevastuurahaston kulut		
Toimisu hde-eläkkeet	95 837	92 681
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	6 035	5 360
Muut kulut	-241	-50
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	1 374	6 816
Eläkevastuurahaston kulut yhteensä	103 005	104 807
Kansaneläkelaitoksen kulut yhteensä	14 850 384	14 572 069
Kansaneläkelaitoksen ylijäämä + / alijäämä -	-88 989	36 330

Kansaneläkelaitoksen tase	2015	2014
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Etuusrahastojen IT-ohjelmat	5 976	5 476
Palvelurahaston IT-Ohjelmat	4 167	4 759
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	10 143	10 235
Aineelliset hyödykkeet		
Etuusrahastojen rakennukset	47 694	57 382
Etuusrahastojen perusparannukset	26 243	24 779
Etuusrahastojen koneet ja kalusto	3 497	3 108
Palvelurahaston koneet ja kalusto	1 892	856
Etuusrahastojen kiinteistöennakot	9 533	7 329
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	88 859	93 454
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Etuusrahastojen käyttöomaisuussijoitukset	54 129	52 919
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	54 129	52 919
Eläkevastuurahaston korkorahastot	244 618	261 847
Etuusrahastojen osakkeet ja osuudet	27 776	33 311
Eläkevastuurahaston osakkeet ja osuudet	928 286	870 667
Eläkevastuurahaston muut sijoitukset	38 705	38 403
Muut sijoitukset yhteensä	1 239 385	1 204 227
Kansaneläkelaitoksen sijoitukset yhteensä	1 293 515	1 257 146
Kansaneläkelaitoksen pysyvät vastaavat yhteensä	1 392 516	1 360 835
Eläkevastuurahaston vajeus	78 704	107 231
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Etuusrahastojen rahastojen väliset saamiset	5 344	3 560
Etuusrahastojen myyntisaamiset	3 918	4 565
Palvelurahaston myyntisaamiset	3 658	2 439
Etuusrahastojen siirtosaamiset	199	427
Palvelurahaston siirtosaamiset	118	612
Etuusrahastojen muut saamiset	5 128	4 675
Palvelurahaston muut lyhytaikaiset saamiset	922	222
Eläkevastuurahaston muut saamiset	9 347	5 095
Etuusrahastojen ennakkomaksut	320 860	218 629
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	349 495	240 224
Rahat ja pankkisaamiset		
Etuusrahastojen rahat ja pankkisaamiset	1 000 188	1 225 907
Palvelurahaston rahat ja pankkisaamiset	8 216	7 820
Eläkevastuurahaston rahat ja pankkisaamiset	1 005	3 806
Rahat ja pankkisaamiset yhteensä	1 009 409	1 237 533
Kansaneläkelaitoksen vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 358 903	1 477 757
Kansaneläkelaitoksen vastaavaa yhteensä	2 830 124	2 945 823

Kansaneläkelaitoksen vastattavaa	2015	2014
Oma pääoma		
Etuusrahastot		
Kansaneläkerahasto		
Rahasto vuoden alussa	-83 482	-94 686
Rahaston muutos	3 500	11 204
Kansaneläkerahasto yhteensä	-79 981	-83 482
Tilikauden tulos	-3 500	-11 204
Sairausvakuutusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-643 338	-626 482
Rahaston muutos	93 690	-16 856
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	-549 648	-643 338
Tilikauden tulos	-93 690	16 856
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-422	-328
Rahaston muutos	-33	-94
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	-455	-422
Tilikauden tulos	33	94
Etuusrahastot yhteensä	-727 242	-721 496
Palvelurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-2 076	-19
Rahaston muutos	1 637	-2 057
Palvelurahasto yhteensä	-439	-2 076
Tilikauden tulos	-1 637	2 057
Eläkevastuurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-823 050	-816 233
Rahaston muutos	-1 374	-6 816
Eläkevastuurahasto yhteensä	-824 424	-823 050
Tilikauden tulos	9 806	28 527
Rahastot yhteensä	-1 543 936	-1 516 038
Arvonkorotusrahastot		
Etuusrahastot		
Rahastot vuoden alussa		
Kansaneläkerahasto	-78 956	-89 086
Sairausvakuutusrahasto	-50 854	-50 797
Rahastot vuoden alussa yhteensä	-129 810	-139 883
Rahastojen muutos		
Kansaneläkerahasto	2 351	10 130
Sairausvakuutusrahasto	4 350	-57
Rahastojen muutos yhteensä	6 701	10 073
Eläkevastuurahasto		
Rahastot vuoden alussa	-429 048	-362 165
Rahaston muutos	-34 479	-66 884
Eläkevastuurahasto yhteensä	-463 527	-429 048
Arvonkorotusrahastot yhteensä	-586 636	-558 858
Muu oma pääoma		
Palvelurahasto		
Kanta-puskurivarat	-2 177	-2 177

Eläkevastuurahasto		
Muu oma pääoma	-9 806	-28 527
Muu oma pääoma yhteensä	-11 983	-30 704
Kansaneläkelaitoksen alijäämä	88 989	
Kansaneläkelaitoksen ylijäämä		-36 330
Kansaneläkelaitoksen oma pääoma yhteensä	-2 053 565	-2 141 930
Kuntoutusvaraus		
Varaus vuoden alussa	-63 361	-65 195
Varauksen muutos	-80 562	-92 855
Varojen käyttö	91 528	94 689
Kuntoutusvaraus yhteensä	-52 395	-63 361
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Etuusrahastojen pitkäaikainen vieras pääoma	-17 751	0
Palvelurahaston pitkäaikainen vieras pääoma	-4 000	-4 000
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-21 751	-4 000
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Etuusrahastojen saadut ennakot	-454 543	-491 993
Palvelurahaston saadut ennakot	-5 925	-6 573
Etuusrahastojen rahastojen väliset velat	-4 786	-2 060
Palvelurahaston rahastojen väliset velat	-295	-486
Eläkevastuurahaston rahastojen väliset velat	-263	-1 014
Etuusrahastojen ostovelat	-6 544	-7 458
Palvelurahaston ostovelat	-561	-501
Etuusrahastojen siirtovelat	-51 898	-52 087
Palvelurahaston siirtovelat	-5 575	-893
Eläkevastuurahaston siirtovelat	-1 053	-1 814
Etuusrahastojen muut lyhytaikaiset velat	-169 376	-168 057
Palvelurahaston muut lyhytaikaiset velat	-1	-1
Eläkevastuurahaston muut lyhytaikaiset velat	-1 593	-3 595
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-702 413	-736 533
Kansaneläkelaitoksen vieras pääoma yhteensä	-724 164	-740 533
Kansaneläkelaitoksen vastattavaa yhteensä	-2 830 124	-2 945 823

Tuloslaskelmat ja taseet rahastoittain vuosilta 2015 ja 2014, 1 000 euroa

Kansaneläkerahaston tuloslaskelma

	2015	2014
Tuotot		
Vakuutusmaksut	-21	-50
Valtion osuudet etuuksista	-3 661 204	-3 654 747
Sijoitusten tuotot ja kulut	-8 474	-13 144
Rahoitustuotot ja kulut	-3	-193
Muut tuotot ja kulut	-38	-25
Tuotot yhteensä	-3 669 740	-3 668 159
Eläke- ja vammaisetuudet	3 658 160	3 673 917
Etuuskate	-11 579	5 757
Toimintakulut	82 851	88 188
Valtion osuus toimintakuluista	-67 771	-82 741
Ylijäämä + / alijäämä -	-3 500	-11 204

Kansaneläkerahaston tase

	2015	2014
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	932	842
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	932	842
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	32 840	34 676
Perusparannukset	15 362	15 003
Koneet ja kalusto	1 185	1 135
Ennakkomaksut	4 821	4 446
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	54 208	55 260
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	21 254	20 656
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	21 254	20 656
Muut sijoitukset		
Osakkeet	27 776	33 311
Muut sijoitukset yhteensä	27 776	33 311
Sijoitukset yhteensä	49 031	53 967
Pysyvät vastaavat yhteensä	104 171	110 069
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	759	1 897
Myyntisaamiset	917	1 027
Siirtosaamiset	-62	-32
Muut saamiset	37	39
Ennakkomaksut	44 705	42 439
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	46 355	45 370

Rahat ja pankkisaamiset	331 844	339 258
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	378 200	384 628
Vastaavaa yhteensä	482 371	494 697
Vastattavaa		
Oma pääoma	2015	2014
Kansaneläkerahasto		
Rahasto vuoden alussa	-83 482	-94 686
Rahaston lisäys/vähennys	3 500	11 204
Kansaneläkerahasto yhteensä	-79 981	-83 482
Tilikauden tulos	3 500	-11 204
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-78 956	-89 086
Rahaston lisäys/vähennys	2 351	10 130
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-76 605	-78 956
Alijäämä	3 500	11 204
Oma pääoma yhteensä	-156 586	-162 438
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle toimintakuluista	-2 221	0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-2 221	
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-298 121	-301 358
Rahastojen väliset velat	-196	-941
Ostovelat	-1 278	-1 644
Siirtovelat	-15 385	-15 290
Muut lyhytaikaiset velat	-8 570	-12 980
Tilitettävä arvonlisävero	-12	-46
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-323 563	-332 259
Vieras pääoma yhteensä	-325 785	-332 259
Vastattavaa yhteensä	-482 371	-494 697

Sairausvakuutusrahaston tuloslaskelma

	2015	2014
Tuotot		
Työtulovakuutus		
Vakuutusmaksut		
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	-663 688	-704 674
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	-1 661 899	-1 689 956
Vakuutusmaksut yhteensä	-2 325 587	-2 394 630
Valtion osuudet etuuksista	-128 243	-128 413
Työtulovakuutus yhteensä	-2 453 830	-2 523 043
Sairaanhoitovakuutus		
Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	-1 271 700	-1 248 989
Takautumissuoritukset	-389	-400
Valtion osuudet sairaanhoitovakuutukseen	-1 027 466	-1 034 048
Saadut EU-korvaukset	-39 459	-24 484
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	-2 339 014	-2 307 921
Rahoitustuotot ja kulut	-9	-926
Muut tuotot ja kulut	-65	-42
Tuotot yhteensä	-4 792 918	-4 831 932

Etuuskulut		
Työtulovakuutus		
Päivärahasuoritukset	2 087 423	2 074 454
Työterveyshuolto	346 291	362 357
Työtulovakuutus yhteensä	2 433 714	2 436 811
Sairaanhoitovakuutus		
Sairaanhoitokorvaukset	1 908 010	1 870 378
Työterveyshuolto	24 741	24 369
Kuntoutuspalvelut	346 771	318 863
Muut etuudet yhteensä	41 183	28 907
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 320 705	2 242 517
Etuuskulut yhteensä	4 754 419	4 679 328
Etuuskate	-38 499	-152 604
Toimintakulut	202 130	203 227
Valtion osuus toimintakuluista	-58 975	-65 644
Kuntoutusvarauksen muutos	-10 966	-1 834
Ylijäämä + / alijäämä -	-93 690	16 855

Sairausvakuutusrahaston tase

Vastaavaa	2015	2014
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	2 741	2 486
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 741	2 486
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	14 854	22 707
Perusparannukset	9 894	8 828
Koneet ja kalusto	1 785	1 607
Ennakkomaksut	6 212	5 154
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	32 745	38 296
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset	33 133	32 521
Sijoitukset yhteensä	33 133	32 521
Pysyvät vastaavat yhteensä	68 619	73 303
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	196	722
Myyntisaamiset	1 877	2 187
Siirtosaamiset	370	484
Muut saamiset	5 092	4 002
Ennakkomaksut	108 637	106 952
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	116 172	114 347
Rahat ja pankkisaamiset	519 545	666 768
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	635 717	781 115
Vastaavaa yhteensä	704 336	854 418
Vastattavaa	2015	2014
Oma pääoma		
Sairausvakuutusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-643 338	-626 482
Rahaston lisäys/vähennys	93 690	-16 856
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	-549 648	-643 338

Tilikauden tulos	-93 690	16 856
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-50 854	-50 797
Rahaston lisäys/vähennys	4 350	-57
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-46 504	-50 854
Ylijäämä		-16 856
Alijäämä	93 690	
Oma pääoma yhteensä	-596 152	-694 192
Varaukset		
Kuntoutusvaraus		
Varaus vuoden alussa	-63 361	-65 195
Varauksen lisäys	-80 561	-92 855
Varojen käyttö	91 528	94 689
Kuntoutusvaraus yhteensä	-52 394	-63 361
Varaukset yhteensä	-52 394	-63 361
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle toimintakuluista	-8 341	0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	21 927	-30 077
Rahastojen väliset velat	-4 389	-397
Ostovelat	-2 736	-3 605
Siirtovelat	-30 972	-31 431
Muut lyhytaikaiset velat	-31 279	-31 355
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-47 449	-96 865
Vieras pääoma yhteensä	-55 790	-96 865
Vastattavaa yhteensä	-704 336	-854 418

Sosiaaliturvan yleisrahaston tuloslaskelma

	2015	2014
Tuotot		
Valtion osuus etuuksista	-4 929 719	-4 905 877
Kuntien osuus etuuksista	-844 797	-704 133
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	-120 935	-52 000
Takautumissuoritukset työnantajilta	-20	-38
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	-36	-440
ETA-työttömyyskorvaukset	-4	-1
Ahvenanmaan suoritukset vammaisten tulkkauspalveluun	-34	-17
Rahoitustuotot ja kulut	-4	-326
Muut tuotot ja kulut	-12	-7
Tuotot yhteensä	-5 895 561	-5 662 839
Etuuskulut		
Työttömyysturvaetuudet	2 092 153	1 933 669
Lapsiperheiden etuudet	1 986 880	2 100 223
Opintoetuudet	839 050	829 021
Asumistuki	917 622	742 301
Muut etuudet	59 840	57 292
Etuuskulut yhteensä	5 895 545	5 662 506
Etuuskate	-16	-333
Toimintakulut	145 127	147 844

Valtion osuus toimintakuluista	-145 111	-147 511
Investointituotot	-33	-94
Ylijäämä + / alijäämä -	33	94

Sosiaaliturvan yleisrahaston tase

	2015	2014
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	2 032	2 149
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 302	2 149
Aineelliset hyödykkeet		
Perusparannukset	987	947
Koneet ja kalusto	527	366
Ennakkomaksut	-1 501	-2 272
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	13	-959
Sijoitukset		
Käyttöomaisuussijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	-258	-258
Käyttöomaisuussijoitukset yhteensä	-258	-258
Sijoitukset yhteensä	-258	-258
Pysyvät vastaavat yhteensä	2 057	932
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Rahastojen väliset saamiset	4 389	941
Myyntisaamiset	1 124	1 350
Siirtosaamiset	-109	-26
Muut saamiset	0	634
Ennakkomaksut	167 519	69 239
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	172 923	72 138
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	172 923	72 138
Rahat ja pankkisaamiset	148 798	219 882
Vastaavaa yhteensä	323 778	292 952
Vastattavaa		
Oma pääoma	2015	2014
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-422	-328
Rahaston lisäys/vähennys	-33	-94
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	-455	-422
Tilikauden tulos	33	94
Ylijäämä	-33	-94
Oma pääoma yhteensä	-455	-422
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle toimintakuluista	-7 189	0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-7 189	0
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-178 349	-160 558
Rahastojen väliset velat	-200	-722
Ostovelat	-2 530	-2 208

Siirtovelat	-5 541	-5 365
Muut lyhytaikaiset velat	-129 514	-123 677
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-316 134	-292 530
Vieras pääoma yhteensä	-316 134	-292 530
Vastattavaa yhteensä	-323 778	-292 952

Palvelurahaston tuloslaskelma

	2015	2014
Tuotot		
Toimintatuotot	-9 938	-8 031
Myyntituotot	-8 537	-8 101
Rahoitustuotot ja kulut	0	-11
Tuotot yhteensä	-18 475	-16 143
Kulut		
Henkilöstö- ja tilaresurssien ostot	6 983	5 853
IT-käyttökulut	7 243	5 257
Muut kulut	3 527	1 023
Käyttöomaisuuden poistot	2 360	1 953
Kulut yhteensä	20 113	14 086
Ylijäämä + / alijäämä -	-1 637	2 057

Palvelurahaston tase

	2015	2014
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
IT-ohjelmat	4 167	4 759
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	4 167	4 759
Aineelliset hyödykkeet		
IT-kone- ja laiteinvestoinnit	1 890	855
Koneet ja kalusto	2	1
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1 892	856
Pysyvät vastaavat yhteensä	6 059	5 615
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 658	2 439
Siirtosaamiset	118	612
Muut saamiset	922	222
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	4 698	3 273
Rahat ja pankkisaamiset	8 216	7 820
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	12 914	11 093
Vastaavaa yhteensä	18 973	16 708
Vastattavaa		
Oma pääoma	2015	2014
Palvelurahasto		
Rahasto vuoden alussa	-2 076	-19
Rahaston lisäys/vähennys	1 637	-2 057
Palvelurahasto yhteensä	-439	-2 076
Kanta-puskurivarat		
Kanta-puskurivarat vuoden alussa	-2 177	-2 177

Kanta-puskurivarat lisäys/vähennys	0	0
Kanta-puskurivarat yhteensä	-2 177	-2 177
Tilikauden tulos	-1 637	2 057
Alijäämä	1 637	0
Ylijäämä	0	-2 057
Oma pääoma yhteensä	-2 616	-4 253
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velka valtiolle	-4 000	-4 000
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	-4 000	-4 000
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	-5 925	-6 573
Rahastojen väliset velat	-295	-486
Ostovelat	-561	-501
Siirtovelat	-5 575	-894
Muut lyhytaikaiset velat	-1	-1
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-12 357	-8 455
Vieras pääoma yhteensä	-16 357	-12 455
Vastattavaa yhteensä	-18 973	-16 708

Eläkevastuurahaston tuloslaskelma

	2015	2014
Tuotot		
Kannatusmaksut	-50 265	-55 780
Omaisuuksien tuotot	-39 328	-56 084
Muut tuotot ja kulut		0
Työntekijöiden eläkemaksut	-14 024	-13 708
Vilma-laitosten hyvitykset	-6 036	-5 207
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	-3 158	-2 555
Tuotot yhteensä	-112 811	-133 334
Kulut		
Toimisuhte-eläkkeet	95 836	92 681
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	6 035	5 360
Muut kulut	-241	-50
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	1 374	6 816
Kulut yhteensä	103 004	104 807
Ylijäämä + / alijäämä -	9 806	28 527

Eläkevastuurahaston tase

Vastaavaa	2015	2014
Pysyvät vastaavat		
Sijoitukset		
Korkorahastot	244 618	261 847
Osakkeet ja osuudet	928 286	870 666
Muut sijoitukset	38 705	38 403
Sijoitukset yhteensä	1 211 609	1 170 916
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 211 609	1 170 916
Eläkevastuurahaston vajeus	78 704	107 231
Vaihtuvat vastaavat		

Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset Vilma-laitoksilta	1 728	1 544
Saamiset Kevalta	7 619	3 551
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	9 347	5 095
Rahat ja pankkisaamiset	1 005	3 806
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	10 352	8 901
Vastaavaa yhteensä	1 300 665	1 287 048
Vastattavaa		
Oma pääoma	2015	2014
Eläkevastuurahasto		
Katettava vastuu vuoden alussa	-823 049	-816 233
Katettavan vastuun lisäys/vähennys	-1 374	-6 816
Eläkevastuurahasto yhteensä	-824 423	-823 049
Muu oma pääoma	-9 806	-28 527
Tilikauden tulos	9 806	28 527
Arvonkorotusrahasto		
Rahasto vuoden alussa	-429 048	-362 164
Rahaston lisäys/vähennys	-34 479	-66 884
Arvonkorotusrahasto yhteensä	-463 527	-429 048
Ylijäämä	-9 806	-28 527
Oma pääoma yhteensä	-1 297 756	-1 280 624
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Rahastojen väliset velat	-263	-1 015
Siirtovelat	-1 053	-1 814
Velat Vilma-laitoksille	0	0
Velka Kevalle	-1 593	-3 595
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	-2 909	-6 424
Vieras pääoma yhteensä	-2 909	-6 424
Vastattavaa yhteensä	-1 300 665	-1 287 048

TULOSLASKELMAN JA TASEEN LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöksen rakenne, perusteet ja arvostusperiaatteet

Kelan tuloslaskelma ja tase esitetään tilinpäätöksessä yhdistettynä siten, että kansaneläkevakuutuksen, sairausvakuutuksen ja yleisen sosiaaliturvan luvut on yhdistetty. Eläkevastuurahasto ja palvelurahasto esitetään omakatteisina rahastoina. Yhdistetystä taseesta on eliminoitu kansaneläkevakuutuksen, sairausvakuutuksen ja yleisen sosiaaliturvan väliset erät. Yhdistetyn tuloslaskelman ja taseen lisäksi kustakin osasta on oma tuloslaskelmansa ja taseensa.

Tilinpäätöksen perusteet noudattavat valtuutettujen päätöksen mukaisesti pääosin maksuperustetta etuuksien osalta. Olennaisia suoriteperusteisia kirjauseriä ovat rahastojen väliset tilitykset, ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksut, sairauksien ehkäisemis- ja kuntoutusvaraus, korot, käyttö- ja sijoitusomaisuuden ostot ja myynnit, kurssierot ja vastaavat erät sekä toimintakulut.

Harkinnanvaraisen kuntoutuksen varauksen käyttö kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti kuluksi yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta ja muilta osin sitoumusperusteella. Myös varauksen muutos merkitään tuloslaskelmaan.

Valtuutettujen päätöksen mukaisesti omaisuuden arvostusperiaatteena käytetään käypiä arvoja tilinpäätöksestä vuodesta 2006 alkaen. Aikaisemmin valtuutettujen päätöksen mukaisesti omaisuuden

arvostusperiaatteena käytettiin varovaisia käyviä arvoja, jotka kiinteistöjen ja toimisto-osakkeiden osalta olivat enintään 85 % käyvästä arvosta ja muiden osakkeiden osalta enintään 70 % tilinpäätöshetken arvosta.

Arvonkorotuksia ja arvonalennuksia tehtäessä on arvostusperiaatteena noudatettu valtuutettujen hyväksymiä enimmäisprosentteja vuoteen 2005 saakka. Arvonkorotukset ja niiden peruutukset on kirjattu taseeseen ja arvonalennukset ja niiden oikaisut tuloslaskelmaan. Käyvän arvon määrittelyssä on osakkeissa käytetty tilinpäätöshetken pörssikursseja. Kiinteistöjen ja kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden osakkeiden arvot perustuvat kiinteistöryhmän arvioihin ja osittain ulkopuolisiin arvioihin.

Toimintakulujen 40/60-jaosta kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston kesken luovuttiin vuoden 2009 alussa. Toimintakulut jaetaan kansaneläkerahastosta, sairausvakuutusrahastosta ja sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettaviksi osuuksiksi. Jo ennen kirjanpito vuoden alkua määritellään toimintolaskentaan perustuvat rahastoittaiset toimintakulujen osuusprosentit. Toimintakulut jaetaan kirjanpidon kuukausitason- ja tilinpäätöslaskelmissä näiden prosenttien mukaan. Rahastojen välisiä toimintakuluosuuksia ei pääsääntöisesti muuteta kesken vuoden, vaan vasta seuraavan vuoden alusta lukien, jos muutosten ennakoitua olevan olennaisia.

Syksyllä 2014 talousosasto vahvisti toimintakulujen rahastoittaisiksi jakosuhteiksi vuodelle 2015 seuraavat osuudet: kansaneläkerahasto 17 %, sairausvakuutusrahasto 48 % ja sosiaaliturvan yleisrahasto 35 %.

Ennen 1.1.2009 tehtyjen investointihankintojen poistot kohdistetaan kirjanpidossa kansaneläke-rahastolle ja sairausvakuutusrahastolle jakosuhteessa 40/60. Vuodesta 2009 alkaen tehdyt käyttöomaisuusinvestoinnit ja niiden poistot kohdistetaan kansaneläkerahastolle, sairausvakuutusrahastolle ja sosiaaliturvan yleisrahastolle edellä mainittujen toimintakulujen jakosuhteiden mukaisesti. Jos investointi kohdistuu selkeästi vain osaan rahastoista tai yhteen rahastoon, kohdistetaan se sekä siitä tehtävät poistot kuitenkin vain ko. rahastolle tai rahastolle.

Vuoden 2015 toimintakuluosuudet poistojen kohdistamisen jälkeen ovat seuraavat: kansanelä-kerahasto 17,4 %, sairausvakuutusrahasto 48,1 % ja sosiaaliturvan yleisrahasto 34,5 %.

Vuoden 2003 tilinpäätöksestä lukien käyttöomaisuudesta on tehty suunnitelman mukaiset tasapoistot. Poistoajat ovat seuraavat:

kalustoinvestoinnit	10 vuotta	atk-kone- ja laiteinvestoinnit	4 vuotta
puhelinvaiheinvestoinnit	10 vuotta	muut kone- ja laiteinvestoinnit	5 vuotta
atk-ohjelmoinvestoinnit (ostetut)	5 vuotta	toimitilojen peruskorjaukset	5 vuotta
kiinteistöjen peruskorjaukset	20 vuotta	kiinteistöt	30 vuotta

Vuoden 2016 toimintakuluosuudet

Kansaneläkelaitoksen talousosasto on vahvistanut toimintakulujen rahastoittaisiksi jakosuhteiksi vuodelle 2016 seuraavat: kansaneläkerahasto 17 %, sairausvakuutusrahasto 46 % ja sosiaali-turvan yleisrahasto 37 %. Poistojen todellinen jakautuminen rahastoittain muuttaa vahvistettuja prosentteja vähäisessä määrin.

2. Kansaneläkelaitoksen tuotot, 1 000 euroa

	2015	2014
Kansaneläkerahasto		
Työnantajien maksut	21	50
Valtion osuudet kansaneläke-etuuksista	2 321 888	2 362 166
Valtion osuudet vammaisetuuksista	622 194	609 740
Muut valtion osuudet	717 122	682 841
Kansaneläkerahasto yhteensä	3 661 225	3 654 797
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu	663 688	704 674
Työnantajan sairausvakuutusmaksu	1 661 899	1 689 956

Valtion osuudet etuuksista	128 243	128 413
Takautumissuoritukset	0	0
Työtulovakuutus yhteensä	2 453 830	2 523 043
Sairaanhoitovakuutus		
Vakuutusmaksut	1 271 700	1 248 989
Valtion osuudet etuuksista	1 027 466	1 034 048
Saadut EU-korvaukset	39 458	24 484
Takautumissuoritukset	389	400
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 339 013	2 307 921
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	4 792 843	4 830 964
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Valtion osuus etuuksista	4 929 719	4 905 877
Kuntien suoritukset lastenhoidon tukeen	450 199	460 469
Kuntien suoritukset työmarkkinatuen passiiviosaan	394 598	243 664
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	120 935	52 000
Muut tuotot	94	496
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	5 895 545	5 662 506
Etuusrahastojen etuustuotot yhteensä	14 349 613	14 148 267
Etuusrahastojen muut tuotot		
Sijoitusten tuotot ja kulut	8 474	13 143
Rahoitustuotot ja kulut	15	1 445
Muut tuotot ja kulut	115	74
Etuusrahastojen muut tuotot yhteensä	8 604	14 662
Valtion osuus etuusrahastojen toimintakuluista	271 857	295 897
Sosiaaliturvan yleisrahaston investointituotot	33	94
Palvelurahasto		
Toimintatuotot	9 938	8 031
Myyntituotot	8 537	8 101
Rahoitustuotot ja kulut	0	11
Palvelurahaston tuotot yhteensä	18 475	16 143
Eläkevastuurahasto		
Kannatusmaksut	50 265	55 780
Omaisuuuden tuotot	39 328	56 085
Muut tuotot ja kulut	0	0
Työntekijöiden eläkemaksut	14 024	13 708
Vilma-laitosten hyvitykset	6 036	5 207
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	3 158	2 555
Eläkevastuurahaston tuotot yhteensä	112 811	133 335
Kansaneläkelaitoksen tuotot yhteensä	14 761 393	14 608 398

3. Etuuskulut, 1 000 euroa

	2015	2014
Kansaneläkerahasto		
Eläke- ja vammaisetuudet		
Kansaneläkkeet	2 286 144	2 340 736
Perhe-eläkkeet	30 335	31 603
Suoritukset Melalle	3 030	3 514
Takuueläke	161 900	156 583
Rintamasotilasetuudet	24 774	30 363
Eläkkeensaajien asumistuet	532 155	497 873
Vammaisetuudet	619 559	612 919
Muut etuudet	263	325
Eläke- ja vammaisetuudet yhteensä	3 658 160	3 673 916
Sairausvakuutusrahasto		
Työtulovakuutus		
Sairauspäivärahat	819 854	821 507
Vanhempainpäivärahat	1 019 737	1 009 457
Kuntoutusrahat	98 606	91 383
Työpaikkakassojen maksamat	66 700	68 115
Lomakustannuskorvaukset työnantajille	71 506	71 488
Sairauspäivärahat YEL-vakutetuille	5 677	6 307
Päivärahasuorituksen Melalle	5 342	6 197
Työterveyshuolto	346 291	362 357
Työtulovakuutus yhteensä	2 433 713	2 436 811
Sairaanhoitovakuutus		
Lääkekorvaukset	1 352 418	1 282 042
Lääkäripalkkiokorvaukset	164 031	191 154
Tutkimus- ja hoitokorvaukset	66 908	60 667
Matkakorvaukset	292 632	304 451
Työpaikkakassojen maksamat suoritukset	32 021	32 064
Työterveyshuolto	24 742	24 369
Vajaakuntoisten ammatillinen kuntoutus	33 504	30 738
Vaikeavammaisten lääkinnällinen kuntoutus	181 987	155 785
Harkinnanvarainen kuntoutus	131 280	132 340
Terveystilan ja työkyvyn lisäselvitykset	324	667
Suoritukset Melalle	2 631	3 052
EU-korvaukset	38 227	25 188
Sairaanhoitovakuutus yhteensä	2 320 705	2 242 517
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	4 754 418	4 679 328
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Peruspäivärahat	342 898	298 709
Työmarkkinatuki	1 748 827	1 634 146
Vuorottelukorvaus	255	407
Työttömien opiskelun tuki	173	407
Lastenhoidon tuki	453 108	463 297
Lapsilisät	1 384 351	1 495 198

Äitiysavustus	9 657	10 014
Adoptiotuki	358	532
Elatustuki	139 406	131 182
Opintoetuudet	839 050	829 021
Asumistuki	917 622	742 302
Rintamaveteraanien matkakorvaukset	493	517
Sotilasavustus	16 838	17 852
Vammaisten tulkkauspalvelut	42 509	38 923
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	5 895 545	5 662 507
Etuuskulut yhteensä	14 308 123	14 015 751

4. Etuuskate, 1 000 euroa

	2015	2014
Tuotot		
Kansaneläkerahasto	3 661 225	3 654 797
Sairausvakuutusrahasto	4 792 844	4 830 964
Sosiaaliturvan yleisrahasto	5 895 545	5 662 506
Sijoitusten tuotot ja kulut	8 474	13 144
Rahoitustuotot ja kulut	15	1 445
Muut tuotot ja kulut	115	74
Tuotot yhteensä	14 358 219	14 162 930
Kulut		
Eläke- ja vammaisetuudet	3 658 160	3 673 917
Työtulovakuutus	2 433 714	2 436 811
Sairaanhoitovakuutus	2 320 705	2 242 517
Työttömyysturvaetuudet	2 092 153	1 933 669
Lapsiperheiden etuudet	1 986 880	2 100 223
Opintoetuudet	839 050	829 021
Asumistuki	917 622	742 302
Muut etuudet	59 840	57 292
Kulut yhteensä	14 308 124	14 015 751
Etuuskate	50 094	147 179

5. Sijoitusten tuotot ja kulut sekä rahoitustuotot ja kulut, 1 000 euroa

	2015	2014
Kansaneläkerahasto		
Sijoitusten tuotot ja kulut		
Osinkotuotot	1 336	1 959
Sijoitusten myyntituotot	7 138	11 184
Sijoitusten myyntitappiot	0	0
Vuokratuotot		
Arvonmuutokset sijoituksista	0	0

Sijoitusten tuotot ja kulut yhteensä	8 474	13 143
Rahoitustuotot ja kulut	3	193
Kansaneläkerahasto yhteensä	8 477	13 336
Sairausvakuutusrahasto		
Rahoitustuotot ja kulut	9	926
Sairausvakuutusrahasto yhteensä	9	926
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Rahoitustuotot ja kulut	4	326
Sosiaaliturvan yleisrahasto yhteensä	4	326
Palvelurahasto		
Rahoitustuotot ja kulut	0	11
Palvelurahasto yhteensä	0	11
Eläkevastuurahasto		
Sijoitusten tuotot ja kulut		
Osinkotuotot	27 588	25 327
Sijoitusten myyntituotot	32 614	14 431
Sijoitusten myyntitappiot	-634	-20 107
Vuokratuotot	2 021	1 260
Arvonmuutokset sijoituksista	-22 237	35 112
Sijoitusten tuotot ja kulut yhteensä	39 352	56 023
Rahoitustuotot ja kulut	-24	62
Eläkevastuurahasto yhteensä	39 328	56 085

6. Henkilöstökulut, 1 000 euroa

	2015	2014
Palkat ja palkkiot	215 235	216 044
Lomapalkkavelan muutos	163	1 007
Muut korvaukset	-4	
Kanta korvaukset	-6 983	-5 600
RAJA-yhteyspisteen korvaukset	-491	-514
Etätulkkauksen korvaukset	-64	-72
Palkat ja palkkiot yhteensä	207 856	210 865
Kannatusmaksut	50 265	55 779
Lakisääteiset henkilösivukulut	11 839	11 850
Muut henkilösivukulut	17 239	17 368
Henkilösivukulut yhteensä	79 343	84 997
Henkilöstökulut yhteensä	287 199	295 862
Palkkoihin liittyvien luontoisetujen verotusarvo	6 553	6 571
Hallitukselle ja johtajille maksetut palkat ja palkkiot	870	869

Valtuutettujen, hallituksen ja tilintarkastajien muut kulut		
Valtuutetut	12	2
Hallitus	18	20
Tilintarkastajat (sisäiset)	5	1
Tilintarkastajat (BDO Audiator Oy)	177	203
Kulut yhteensä	212	226

Henkilöstön määrä

Henkilöstön määrä vuoden 2015 lopussa oli 5 968.
Henkilöstön työvuosipanos (htv) oli vuoden aikana 5 634.

	2015	2014
Henkilöstön määrä prosesseissa		
Etuudet ja palvelut asiakkaille	4 949	5 001
Sisäiset palvelut	923	913
Toiminnan johtaminen	96	94
Henkilöstön määrä yhteensä	5 968	6 008

7. Kansaneläkelain 98 §:n ja 103 §:n mukainen valtion osuus, 1 000 euroa

	2015	2014
Nettorahoitusomaisuus 1.1.	85 709	87 412
+ Tuotot yhteensä	2 393 278	2 436 179
Vakuutusmaksut	21	50
Valtion osuus kansaneläkkeistä	2 321 888	2 362 166
Valtion osuus toimintakuluista	69 992	71 783
Omaisuuksien tuotot	1 377	2 180
- Kulut yhteensä	2 393 011	2 448 840
Etuudet	2 319 791	2 376 195
Toimintakulut	73 220	72 645
+ Merkintäoikeuksien myyntituotot		
= Nettorahoitusomaisuus 31.12.	85 977	74 751
- 3,5 % tilikauden kuluista	83 755	85 709
= Rahaston vaje	2 221	-10 958
+ KEL 103§:n mukainen suoritus	0	14 800
= Velka valtiolle toimintakuluista	2 221	3 842
= Saatava valtiolta toimintakuluista		

Lisäys/vähennys valtion osuuteen toimintakuluista	2 221	10 958
Valtion osuus toimintakuluista, kertymä	67 771	82 741

8. Sairausvakuutusrahaston kassavirtalaskelma, 1 000 euroa

	2015	2014
Sairausvakuutus		
+ Vakuutusmaksut	3 597 287	3 643 618
+ Takautumissuoritukset	389	400
+Valtion osuudet etuuksiin	1 155 710	1 162 461
+ Saadut EU-korvaukset (sh-vakuutus)	39 458	24 484
- Etuudet	4 754 419	4 679 328
- Ennakkomaksujen lisäys (-)	1 685	3 126
= Kassajäämä I	36 740	148 509
+ Omaisuustuotot	74	968
= Kassajäämä II	36 814	149 478
+ Valtion osuus toimintakuluista	58 975	65 644
- Toimintamenot	196 252	199 583
- Käyttöomaisuuden poistot	5 878	3 644
= Kassajäämä III	-106 341	11 896
Velka valtiolle/saatava (t), muutos(+/-)	-8 341	0
=Kassajäämä IV	-98 000	11 896
Omaisuuden lisäys (-)/vähennys (+)	334	2 114
Lyhytaikaisten velkojen / saatavien muutos (+/-)	49 556	-6 683
+ Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	666 768	646 075
- Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	519 545	666 768
=	0	0

9. Sosiaaliturvan yleisrahaston kassavirtalaskelma, 1 000 euroa

	2015	2014
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
+ Valtion osuudet etuuksiin	4 929 753	4 905 893
+ Kuntien osuudet	844 797	704 133
+Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	0	407
+ Saadut ETA-korvaukset	40	35
+ Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu	120 935	52 000
+ Takautumissuoritukset	21	38
- Etuudet	5 895 545	5 662 506
- Ennakkomaksujen lisäys (-)	98 280	4 424
= Kassajäämä I	-98 280	-4 424
Velka valtiolle/saatava €, muutos (+/-)	-10 199	-16 743
Velka kunnille/saatava, muutos (+/-)	-126	-16
Velka tyött.vak.rhsto/saat., muut. (+/-)	143	-5
+ Omaisuustuotot	16	332
= Kassajäämä II	-88 083	12 671
+ Valtion osuus toimintakuluista	145 111	147 511
+ Investointituotot	33	94

- Toimintamenot	143 101	145 529
- Käyttöomaisuuden poistot	2 027	2 314
= Kassajäämä III	-88 066	12 433
Velka valtiolle/saatava (t), muutos (+/-)	-800	-874
= Kassajäämä IV	-87 266	13 307
Omaisuuuden lisäys (-)/vähennys (+)	-1 126	1 511
Lyhytaik. Velkojen/saatavien muutos (+/-)	-17 309	-101 190
+ Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	219 882	103 874
+ Rahat ja pankkisaamiset 31.12.	148 798	219 882
=	0	0

10. Eläkevastuurahaston kannatusmaksulaskelma

Täysi eläkevastuu 31.12.2015		1 976 545 080,43
Kateprosentti		41 %
Katettava vastuu 31.12.2015		810 383 482,98
Katettava vastuu 31.12.2014		800 613 787,02
Muutos		9 769 695,96
Työntekijäin maksuista kertynyt osuus eläkevastuusta 31.12.2015		56 040 293,10
Työntekijäin maksuista kertynyt osuus eläkevastuusta 31.12.2014		52 435 997,81
Muutos		3 604 295,29
Vähimmäiskatteen ylittävän osan purku 31.12.2015		-12 000 000,00
Ylimääräistä katetta purettu yhteensä		-42 000 000,00
Ylimääräistä katetta purkamatta 1.1.2016		14 040 293,10
Koko vastuu 31.12.2015		824 423 776,08
Koko vastuu 31.12.2014		823 049 784,83
Eläkevastuurahaston katteen lisäys		1 373 991,25
Kannatusmaksu:		
Toimisuhte-eläkkeet	+	95 836 938,15
Vilma-laitosten maksamat eläkkeet	+	6 035 000,00
Eläkevastuurahaston katteen lisäys	+	1 373 991,25
Eläkevastuurahaston muut kulut	+	-241 138,45
Vuoden 2014 kustannustenjaon tarkistus	+	62 845,57
Vilma-hyvitykset	-	6 035 860,05
Työntekijäin eläkemaksut	-	14 023 852,91
Omaisuuuden tuotot ilman arvonmuutoksia ja myyntivoittoja	-	29 585 024,66
Työttömyysvakuutusrahaston suoritukset	-	3 158 115,98
Koko kannatusmaksu vuonna 2015		50 264 782,92
Kannatusmaksu ilman osakesiirtoa Kavasta		40 633 708,94
Siirretään osakkeita kansaneläkerahastosta (vähintään)		9 631 073,98

11. Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset, 1 000 euroa

Tilivuonna hankittu käyttöomaisuus on aikaisempina vuosina tilinpäätöksessä poistettu kansaneläkeasetuksen 19 §:ään perustuen kertapoistona. Poistot ovat sisällyneet kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston muihin toimintakuluihin. Vuoden 2003 tilinpäätöksestä lukien käyttöomaisuudesta tehdään suunnitelman mukaiset poistot. Vuoden 1998 tilinpäätöksestä lukien ei kulumattomasta käyttöomaisuudesta ole tehty enää poistoja.

	2015	2014
Eläkevastuurahaston muut sijoitukset		
Kiinteistöt		
Hankintameno 1.1.	46 838	46 838
Kertyneet arvonalennukset	-10 918	-10 918
Arvonkorotukset tilikauden alussa	2 480	2 480
Tasearvo 1.1.	38 400	38 400
Lisäykset tilikaudella	0	0
Arvonmuutokset tilikaudella	300	0
Tasearvo 31.12.	38 700	38 400
Kiinteistöt		
Hankintameno 1.1.	33 308	33 308
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-23 235	-22 904
Arvonkorotukset tilikauden alussa	47 309	47 309
Tasearvo 1.1.	57 382	57 713
Lisäykset tilikaudella	0	0
Tilikauden poistot	-4 588	-331
Arvonmuutokset tilikaudella	-5 100	0
Tasearvo 31.12.	47 694	57 382
Atk-ohjelmat		
Hankintameno 1.1.	42 377	40 323
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-36 901	-35 108
Tasearvo 1.1.	5 476	5 215
Lisäykset tilikaudella	2 561	2 055
Tilikauden poistot	-2 061	-1 794
Tasearvo 31.12.	5 976	5 476
Rakennusten perusparannukset		
Hankintameno 1.1.	44 223	36 687
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-19 444	-16 768
Tasearvo 1.1.	24 779	19 919
Lisäykset tilikaudella	4 679	7 536
Tilikauden poistot	-3 215	-2 676
Tasearvo 31.12.	26 243	24 779
Ennakkomaksut 1.1.	7 329	10 407
Ennakkomaksujen muutos	2 204	-3 078
Ennakkomaksut 31.12.	9 533	7 329
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	24 192	23 274

Kertyneet poistot tilikauden alussa	-21 084	-17 968
Tasearvo 1.1.	3 108	5 306
Lisäykset tilikaudella	2 318	1 009
Vähennykset tilikaudella	-175	-91
Vähennysten kertyneet poistot	125	86
Tilikauden poistot	-1 879	-3 202
Tasearvo 31.12.	3 497	3 108

Palvelurahaston käyttöomaisuus

Hankintameno 1.1.	11 364	9 913
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-5 749	-3 796
Tasearvo 1.1.	5 615	6 117
Lisäykset tilikaudella	2 804	1 451
Tilikauden poistot	-2 360	-1 953
Tasearvo 31.12.	6 059	5 615

Käyttöomaisuusosakkeet (toimisto-osakkeet)

Hankintameno 1.1.	94 899	95 508
Kertyneet poistot tilikauden alussa	-86 962	-87 571
Arvonkorotukset tilikauden alussa	48 501	48 680
Kertyneet arvonalennukset	-3 519	-3 519
Tasearvo 1.1.	52 919	53 098
Lisäykset tilikaudella	0	0
Vähennykset tilikaudella	-1 438	-609
Vähennyksiin kohdistuvat arvonorotukset	-179	-84
Vähennysten kertyneet poistot	1 438	609
Arvonkorotukset tilikaudella	1 440	0
Arvonalennukset tilikaudella	0	0
Arvonkorotusten peruutukset tilikaudella	-51	-95
Tasearvo 31.12.	54 129	52 919

12. Muut sijoitukset, 1 000 euroa

KANSANELÄKERAHASTO

Osakkeet

	2015	2014
Tasearvo 1.1.	33 311	47 811
Hankinta-arvo 1.1.	9 683	14 206
Arvonkorotukset 1.1.	23 627	33 605
Kertyneet arvonalennukset 1.1.		
Muutokset		
Lisäykset hankinta-arvo		
Vähennykset hankinta-arvo	-2 493	-4 522
Vähennyksiin kohdistuvat arvonorotukset	-7 138	-11 089
Vähennyksiin kohdistuvat arvonalennukset		
Arvonkorotukset	20 530	15 087
Arvonalennukset		
Arvonkorotusten peruutukset	-16 432	-13 977
Arvonalennusten oikaisut		
Tasearvo 31.12.	27 776	33 311

Hankinta-arvo 31.12.	7 190	9 683
Arvonkorotukset 31.12.	20 586	23 627
Kertyneet arvonalennukset 31.12.		

ELÄKEVASTUURAHASTO

Osakkeet, kv-osakerahastot ja pääomarahastot

Tasearvo 1.1.	870 666	778 965
Hankinta-arvo 1.1.	560 782	556 289
Arvonkorotukset 1.1.	387 291	335 181
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	77 407	112 506
Muutokset		
Lisäykset hankinta-arvo	21 249	34 934
Vähennykset hankinta-arvo	-4 543	-30 441
Vähennyksiin kohdistuvat arvonorotukset	0	-7 593
Vähennyksiin kohdistuvat arvonalennukset	0	-18 761
Arvonkorotukset	336 417	217 004
Arvonalennukset	-67 418	-19 702
Arvonkorotusten peruutukset	-275 292	-157 301
Arvonalennusten oikaisut	47 835	36 040
Tasearvo 31.12.	928 286	870 666
Hankinta-arvo 31.12.	577 489	560 782
Arvonkorotukset 31.12.	447 787	387 291
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	96 990	77 407

Korkorahastot

Tasearvo 1.1.	261 847	245 893
Hankinta-arvo 1.1.	223 088	221 921
Arvonkorotukset 1.1.	38 815	24 042
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	56	69
Muutokset		
Lisäykset hankinta-arvo	185 719	70 730
Vähennykset hankinta-arvo	-173 977	-69 563
Vähennyksiin kohdistuvat arvonorotukset	-31 099	-7 171
Vähennyksiin kohdistuvat arvonalennukset	242	
Arvonkorotukset	13 139	23 503
Arvonalennukset	-8 087	-68
Arvonkorotusten peruutukset	-8 627	-1 559
Arvonalennusten oikaisut	5 462	81
Tasearvo 31.12.	244 618	261 847
Hankinta-arvo 31.12.	234 830	223 088
Arvonkorotukset 31.12.	12 228	38 815
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	2 441	56

13. Osakkeet ja osuudet

Alla on lueteltu ne yhtiöt, joissa Kansaneläkelaitoksella on markkina-arvoltaan yli kahden miljoonan euron omistus 31.12.

Osakemäärät kpl

	Yhteensä 31.12.2015	Yhteensä 31.12.2014
Elisa	103 488	103 488
Fortum	7 030 896	7 030 896
Huhtamäki	400 000	400 000
Metso	396 316	396 316
Neste	2 648 424	2 648 424
Nokia	4 288 896	4 288 896
Nordea	5 292 935	5 292 935
Orion B	1 658 368	1 658 368
Oriola B	1 991 481	1 659 568
Outokumpu	9 298 625	9 298 625
Stora-Enso A	23 825 086	23 825 086
Stora-Enso R	2 275 965	2 275 965
TeliaSonera	997 327	997 327
UPM-Kymmene	1 603 690	1 603 690
Valmet	396 316	396 316
Wärtsilä	1 935 910	1 935 910

KANSANELÄKELAITOS**KANSANELÄKELAITOKSEN 20-100 % OSAKEOMISTUKSET
KIINTEISTÖ- JA ASUNTO-OSAKEYHTIÖISSÄ**

Tilinpäätöstiedot 31.12.2014

Kotipaikka	Yhtiö	Omistusosuus %	Yhtiön oma pääoma €	Yhtiön voitto/tappio 31.12.14/30.6.15 €
ALAVUS	Kiinteistö Oy Alavuden Kuulantien Liiketalo	27,29	2 489 260,71	-38 255,32
EURA	Asunto Oy Euran Yhdystie 11	27,61	1 767 186,30	-9 167,16
FORSSA	Asunto Oy Forssan Karhunpesä	44,05	1 649 958,65	16,92
HAAPAJÄRVI	Kiinteistö Oy Haapavarpu	34,21	494 145,02	13 065,39
HAMINA	Kiinteistö-osakeyhtiö Haminan Teräskulma	22,92	921 523,10	6 136,52
HARJAVALTA	Kiinteistö Oy Harjavallan Kultakulma	27,23	793 191,04	0,10
HEINOLA	Kiinteistö Oy Heinolan Virtakatu 9	100,00	1 825 435,02	-3 395,93
HELSINKI	Kiinteistö Oy Sectagoona	100,00	4 267 726,65	-16 261,14
HUITTINEN	Kiinteistö Oy Karpintie 8	59,64	801 178,18	1 253,27
HYVINKÄÄ	Kiinteistö Oy Oikokuja	32,98	5 811 889,22	23,57
IISALMI	Kiinteistö Oy Iisalmen Päiviönkatu 14	100,00	1 211 507,70	29,33
INARI	Asunto Oy Ivalon Venevalkama	23,20	418 883,57	3 149,89
JOENSUU	Joensuun Metsätalo Oy	21,45	3 217 504,56	19 315,04

JÄMSÄ	Kiinteistö Oy Jämsän Keskuskatu 6	21,24	1 072 690,34	1 306,44
JÄRVENPÄÄ	Kiinteistö Oy Mannilantie 41	44,62	2 349 242,80	20,00
KAJAANI	Kiinteistö Oy Kajaanin Keskuspuisto	58,06	1 418 263,99	13 127,74
KANGASALA	Asunto Oy Kangasalan Hermannin	22,90	3 873 815,01	8,29
KANKAANPÄÄ	Kiinteistö Oy Järvi-Jussi	31,17	601 016,10	3,66
KANNUS	Kiinteistö Oy Kannuksen Torinkulma	53,97	720 409,78	1 678,48
KAUHAJOKI	Kiinteistö Oy Topeeka 24	23,84	1 244 376,17	12 682,69
KAUSTINEN	Kiinteistö Oy Kelankulma	49,06	813 022,69	-47,43
KEMI	Kiinteistö Oy Kemin Klubinkulma	23,76	741 922,43	-40 322,18
KERIMÄKI	Kiinteistö Oy Kerimäen Liikekeskus	27,34	681 121,16	1 402,45
KOKKOLA	Kiinteistö Oy Kokkolan Torikatu 16 Fast Ab	29,67	1 945 985,23	3 122,23
KOTKA	Kiint. Oy Keskuskatu 7	40,47	3 638 477,72	20,94
KOUVOLA	Kiinteistöosakeyhtiö Valtakatu 19	100,00	1 251 118,67	8 554,37
KUHMO	Kiinteistö Oy Kuhmon Kela	38,76	1 089 861,78	1 431,52
KUUSAMO	Asunto Oy Kitkankartano	22,44	835 380,33	0,00
LAUKAA	Asunto Oy Laukaan Sarakoti	25,74	2 146 337,99	12 063,19
LEPPÄVIRTA	Kiinteistö Oy Leppävuiran Liikekulma	38,79	1 163 904,73	6 173,58
LOHJA	Kiinteistö Oy Lohjan Kauppatori	59,77	2 085 711,73	19 333,09
LOPPI	Kiinteistö Oy Lopen Kauppatie	44,70	672 741,23	1 223,01
LOVIISA	Kiinteistö Oy Loviisan Kirkkopuisto	20,00	804 720,55	-477,42
LUUMÄKI	Kiinteistö Oy Luumäen Apteekinkulma	34,30	479 569,70	1 863,35
MARTTILA	Kiinteistö Oy Onnenpenni	23,72	351 285,16	0,04
MERIKARVIA	Kiinteistö Oy Merikarvian Kauppatie	40,17	431 509,05	1 297,94
MIKKELI	Kiinteistö Oy Säästömiikka	49,80	1 218 978,24	29,57
MUHOS	Kiinteistö Oy Muhoksen Kivipirtti	32,14	852 180,44	19,00
MUONIO	Kiinteistö Oy Muonion Erkin Kulma	78,57	394 085,37	0,78
MYNÄMÄKI	Kiinteistö Oy Liiketalo Mynä-Center	27,08	895 988,33	29,99
MÄNTTÄ	Kiinteistö Oy Mäntän Hippohovi	41,94	773 163,94	-3 205,23
NASTOLA	Nastolan Virastotalokiinteistö Oy	20,63	1 119 820,40	12 944,80
NILSIÄ	Kiinteistö Oy Nilsiänportti	24,00	1 425 655,04	10,20
NOKIA	Kiinteistö Oy Nokian Pirkkalaistori	30,48	741 714,22	-0,12
NURMES	Asunto Oy Porontalo	27,72	415 044,37	30,10
ORIVESI	Kiinteistö Oy Oriveden Kotikontu	35,26	824 416,13	7 797,50
OULAINEN	Kiinteistö Oy Lanttikela	21,93	655 008,64	0,00
PALTAMO	Kiinteistö Oy Paltamon Säästökulma	20,98	469 218,00	1 574,52
PARIKKALA	Kiinteistö Oy Liikepiha	23,60	256 303,16	10 801,88
PARKANO	Kiinteistö Oy Parkanon Puistokulma	45,00	834 059,73	-1 729,88
PIEKSÄMÄKI	Kiinteistö Oy Pieksämäen Torihovi	66,83	1 238 249,36	-1 467,81
PIELAVESI	Kiinteistö Oy Pielaveden Puustellintie 10	100,00	392 316,28	1 669,68
PIETARSAARI	Bostads Ab Kvarnbacksgatan 10 i Jakobstad Asunto Oy	20,66	647 784,65	0,00
PORI	Kiinteistö Oy Palojoenkulma	30,82	5 357 988,09	-49 734,45
PORVOO	Kiinteistö Oy Porvoon Kaivopuisto	41,33	1 761 246,27	0,72
RAAHE	Kiint. Oy Raahen Raatihuoneenpuisto	40,55	1 248 146,77	3 087,10
RAISIO	Kiinteistö Oy Vasarantori	51,25	915 071,84	3 789,33
RAUMA	Kiinteistö Oy Nortamonkatu 24	67,30	2 820 506,19	0,00
RIIHIMÄKI	Kiinteistö Oy Riihimäen Jarrumiehenkatu 10	40,42	2 036 698,29	-213,94

ROVANIEMI	Kiinteistö Oy Vilhontalo	24,07	2 275 286,07	-9 894,69
SAARIJÄRVI	Kiinteistö Oy Paavonrinne	45,39	358 007,67	-50 804,89
SALO	Kiinteistö Oy Hämeentie 18	100,00	158 721,55	-5 628,20
SAVONLINNA	Asunto Oy Jalavajousi	23,80	5 592 338,57	-8 550,09
SIILINJÄRVI	Siilinjärven Kauppapuisto Oy	36,78	3 759 619,41	-514,11
SODANKYLÄ	Asunto Oy Sodankylän Kaivola	30,81	672 154,49	-5 718,68
SOMERO	Asunto Oy Jukolanhovi	21,27	340 512,46	-8 712,73
SOTKAMO	Asunto Oy Sotkamon Seppälä	31,39	921 655,34	4 953,59
SUOLAHTI	Kiinteistö Oy Suolahden Kellosepänpätkä 21	32,03	771 218,12	-1 367,91
SUOMUSSALMI	Kiinteistö Oy Suomussalmen Uitonkulma	24,79	1 994 116,94	3 948,62
SUONENJOKI	Kiinteistö Oy Suonenjoen Kelankulma	100,00	544 789,93	-5 076,22
SYSMÄ	Kiinteistö Oy Uotinkukkaro	21,52	441 284,08	56 407,32
TAIVALKOSKI	Kiinteistö Oy Sähkökela	35,26	201 557,77	0,00
TAMPERE	Ahvenisjärven Liikekeskus Oy	49,20	1 291 532,16	21 639,94
TAMPERE	Sini-Kulma Oy	50,10	5 359 386,06	-26 939,44
TORNIO	Kiinteistö Oy Laivurinkela	53,19	346 588,31	5 825,80
UUSIKAUPUNKI	Kiinteistöosakeyhtiö Uudenkaupungin Itä-Tulli	64,33	1 715 561,76	4 730,35
VAALA	Kiinteistö Oy Vaalan Torinkulma	40,70	474 271,43	7 472,40
VAASA	Kiinteistö Oy Ravatti Fastighets Ab	100,00	1 186 040,72	-1 703,68
VAMMALA	Asunto Oy Marttilankatu 23	24,94	620 710,77	-227,25
VANTAA	Kiinteistö Oy Myyrinmarja	27,74	4 523 217,97	22 074,62
VANTAA	Kiinteistö Oy Silkinkulma	23,15	6 007 000,03	6 686,18
VANTAA	Kiinteistö Oy Korson Toimistokeskus	22,89	5 998 697,81	-864,83
VARKAUS	Kiinteistö Oy Varkauden Kelankulma	65,85	503 388,27	-1 010,64
VARPAISJÄRVI	Kiinteistö Oy Varpakulma	35,84	478 081,84	893,78
VESANTO	Kiinteistö Oy Vesannon-Savo	34,44	687 628,93	-818,63
VIHTI	Kiinteistö Oy Nummelan Linja- autoasema	22,02	3 292 261,36	6 215,48
VIITASAARI	Kiinteistö Oy Viitasaaren Saarikeskus	31,92	1 160 279,70	4 889,23
YLITORNIO	Kiinteistö Oy Ylitornion Liiketalo	27,25	972 138,31	1 889,19
YLÖJÄRVI	Kiinteistö Oy Ylöjärven Mikkola	20,84	2 855 732,21	3 942,06
		101 kpl	138 879 297,85	29 546,77

14. Muut saamiset, 1 000 euora

Muiden saamisten olennaiset erät	2015	2014
Saamiset EU-korvauksista	4 936	3 838
Saamiset Vilma-laitoksilta	1 728	1 544
Saamiset Kevalta	7 619	3 551
Muut saamiset	1 115	1 059
Muut saamiset yhteensä	15 398	9 992

15. Ennakkomaksut, 1 000 euroa

Ennakkomaksujen olennaiset erät	2015	2014
---------------------------------	------	------

Työpaikkakassojen ennakot	7 989	8 817
Apteekkiennakot	91 549	84 592
Opintotuen ennakot	79 461	73
Asumistuen ennakot	81 956	61 762
Työttömyystuen ennakot	4 221	5 324
Vanhempainpäiväraha ennakot	2 712	6 003
Muut etuusrahastojen ennakot	52 973	52 058
Ennakkomaksut yhteensä	320 860	218 629

16. Oma pääoma, 1 000 euroa

	2015	2014
Kansaneläkerahasto		
Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	83 482	94 686
Rahaston muutos	-3 500	-11 204
Rahasto yhteensä	79 981	83 482
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	55 329	55 481
Sijoitukset	23 627	33 605
Rahasto yhteensä	78 956	89 086
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	69	-152
Sijoitukset	-3 041	-9 978
Rahasto yhteensä	-2 351	-10 130
Arvonkorotusrahasto yhteensä 31.12.	76 605	78 956
Oma pääoma yhteensä	156 586	162 438
Sairausvakuutusrahasto		
Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	643 338	626 482
Rahaston muutos	-93 690	16 856
Rahasto yhteensä	549 648	643 338
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	50 854	50 797
Rahasto yhteensä	50 854	50 797
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	-4 350	57
Rahasto yhteensä	-4 350	57
Arvonkorotusrahasto yhteensä 31.12.	46 504	50 854
Oma pääoma yhteensä	596 152	694 192
Sosiaaliturvan yleisrahasto		
Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	422	328
Rahaston muutos	33	95
Oma pääoma yhteensä	455	423
Palvelurahasto		
Oma pääoma		

Rahasto vuoden alussa	2 076	19
Rahaston muutos	-1 637	2 057
Rahasto yhteensä	439	2 076
Kanta-puskurivarat		
Kanta-puskurivarat vuoden alussa	2 177	2 177
Kanta-puskurivarojen muutos	0	0
Kanta-puskurivarat yhteensä	2 177	2 177
Oma pääoma yhteensä	2 616	4 253
Eläkevastuurahasto		
Oma pääoma		
Rahasto vuoden alussa	823 050	816 233
Rahaston muutos	1 374	6 816
Rahasto yhteensä	824 424	823 049
Muu oma pääoma		
Muu oma pääoma	9 806	28 527
Muu oma pääoma yhteensä	9 806	28 527
Arvonkorotusrahasto 1.1.		
Käyttöomaisuus	2 942	2 942
Sijoitukset	426 106	359 223
Rahasto yhteensä	429 048	362 165
Arvonkorotusrahaston muutos		
Käyttöomaisuus	570	0
Sijoitukset	33 909	66 883
Rahasto yhteensä	34 479	66 883
Arvonkorotusrahasto yhteensä 31.12.	463 527	429 048
Oma pääoma yhteensä	1 297 756	1 280 624
Kansaneläkelaitoksen oma pääoma yhteensä	2 053 565	2 141 930

17. Kuntoutusvaraus 31.12.2015

	2015	2014
Yksilökohtainen kuntoutus		
Varaus vuoden alussa	31 614	35 431
Varauksen lisäys tilikaudella	72 900	82 400
Varauksen käyttö tilikaudella	-83 528	-86 217
Yksilökohtainen kuntoutus yhteensä	20 986	31 614
Kuntoutuksen kehittämishankkeet		
Varaus vuoden alussa	27 315	25 345
Varauksen lisäys tilikaudella	4 926	8 166
Varauksen käyttö tilikaudella	-5 605	-6 196
Kuntoutuksen kehittämishankkeet yhteensä	26 636	27 315
Tutkimus- ja kehittämistoiminta		
Varaus vuoden alussa	4 432	4 418
Varauksen lisäys tilikaudella	2 736	2 289
Varauksen käyttö tilikaudella	-2 395	-2 276

Tutkimus- ja kehittämistoiminta yhteensä	4 773	4 431
Kuntoutusvaraus yhteensä 31.12.2015	52 395	63 360
Varauksen muutos yhteensä	-10 966	-1 834
Varauksesta sidottu päätöksin	35 573	37 047

18. Pitkäaikainen vieras pääoma

	2015	2014
Palvelurahaston pitkäaikainen laina	4 000	4 000
Velka valtiolle toimintakuluista	17 751	0

Kanta-palveluiden ylläpidosta aiheutuvat kustannukset rahoitetaan käyttäjiltä porrastetusti käyttöön otettavilla ja vasta vuonna 2015 kaikille käyttäjille ulotettavilla maksuilla. Valtio rahoittaa alkuvaiheessa myös käyttäjien maksettavaksi tarkoitettua 4 miljoonan euron osuuden puskurista ja raha palautetaan valtiolle vuoteen 2022 mennessä. Lainan takaisinmaksusta sovitaan tarkemmin vuoden 2015 aikana. Lainasta ei peritä korkoa.

Kansaneläkelaitoksen on vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä vahvistettava etuusrahastoista maksettavien toimintakulujen valtion osuuden määrä. Vahvistetun osuuden ja valtion maksamien ennakoiden erotus otetaan huomioon tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden toimintakulujen ennakoissa. (Valtioneuvoston asetus 1418/2015)

19. Saadut ennakot, 1 000 euroa

	2015	2014
Saatujen ennakoiden olennaiset erät		
Kansaneläkerahaston etuuskien ennakkomaksut	291 039	295 960
Valtion ennakkomaksut sairaanhoitovakuutukseen	-21 929	26 328
Ennakot työmarkkinatukeen	4 221	5 324
Ennakot asumistukeen	89 175	65 761
Ennakot opintotukeen	82 723	87 139
Palvelurahaston investointiennakot	5 652	5 615
Muut ennakot	9 588	12 439
Saadut ennakot yhteensä	460 469	498 566

20. Siirtovelat, 1 000 euroa

	2015	2014
Siirtovelkojen olennaiset erät		
Lomapalkkavelka	44 105	43 964
Etuuksien siirtovelat	4 600	5 300
Muut siirtovelat	9 821	5 530
Siirtovelat yhteensä	58 526	54 794

	2015	2014
Lyhytaikaiset velat, olennaiset erät		
Velka kansaneläkkeiden ennakonpidätyksistä	7 229	7 815
Velka sairauspäivärahan ennakonpidätyksistä	9 724	9 294

Velka vanhempainpäivärahan ennakonpidätyksistä	15 930	14 936
Velka peruspäivärahasta	11 989	7 823
Velka työmarkkinatuesta	12 549	27 584
Velka opintotuesta	14 594	11 401
Velka asumistuesta	11 006	2 617
Velka Sty:n toimintakuluista	0	6 389
Velka työmarkkinatuen ennakonpidätyksistä	30 598	28 189
Velka työmarkkinatuen passiiviosasta	13 100	10 776
Velka lasten kotihoid.tuen ja osittaisen hoitorah. ennakonpidätyksistä	6 760	7 068
Muut lyhtyaikaiset velat	37 490	37 762
Lyhytaikaiset velat yhteensä	170 970	171 654

Vakuudet, vastuusitoumukset ja taseen ulkopuoliset järjestelyt

21. Eläkevastuurahasto, 1 000 euroa

Voimassa olevan lainsäädännön perusteella eläkevastuurahaston katteen vähimmäistaso on oltava 41% eläkevastuun täydestä määrästä. Sijoitusomaisuuden arvonalennukset ja niiden oikaisut on kirjattu tuloslaskelmaan ja arvonkorotukset ja niiden peruutukset taseeseen.

	2015	2014
Henkilöstön eläkevastuu	1 976 545	1 952 717
Vähimmäiskate	810 383	800 614
Katettu kannatusmaksuilla ja tuotoilla	782 424	770 614
Katettu työntekijäin eläkemaksuilla	52 040	52 436
Eläkevastuurahasto	824 424	823 050
Eläkevastuurahaston vajaus	78 704	107 231
Eläkevastuurahaston arvonkorotusrahasto	463 527	429 048
Rahaston ulkopuolella oleva osa kokonaiseläkevastuusta	1 152 121	1 129 667

22. Leasingvastuut, 1 000 euroa

	2015	2014
IT-laitteiden leasingvastuut		
Seuraavana tilikautena maksettavat	1 221	1 701
Myöhemmin maksettavat	542	1 762
IT-laitteiden leasingvastuut yhteensä	1 763	3 463

23. Takaisinperinnässä olevien etuuksien määrä, 1 000 euroa

Etuus	2015	2014
Työttömyysturvaetuudet	38 998	36 122
Yleinen asumistuki	30 701	31 671
Opintotuki	12 818	12 700
Eläkkeet ja vammaisetuudet	4 249	4 363

Muut etuudet	17 206	16 440
Yhteensä	103 972	101 296

24. Perittävän elatusavun määrä, 1 000 euroa

	2015	2014
Elatusapu	214 257	219 797

25. Opintotuen tulovalvonnan perusteella syntyneet perinnät, 1 000 euroa

	2015	2014
Opintotuen vuosivalvonta	19 081	19 861

Opintotukilain (17§) mukaan opiskelija huolehtii itse, ettei vuosituloraja ylity. Perittävään määrään sisältyy 15% korotus (27§). Kela ei voi vaikuttaa takaisinperittävän määrän syntyyn.

26. Opintolainojen valtiontakaukset ja takaussaatavat, 1000 euroa

Alla on valtion opintotukilain nojalla takaama pankeissa oleva opintolainakanta sekä takaajana maksetuista lainoista syntynyt takaussaatavakanta, jotka sisältyvät valtion hallinnolliseen kirjanpitoon. Kela huolehtii opintotukilain nojalla takausvastuiden maksamisesta, takaussaatavien perinnästä ja tuottojen tilittämisestä opetusministeriölle. Kela ei voi vaikuttaa takaajana maksettaviin määriin.

	2015	2014
Valtion takaama opintolainakanta	2 008 421	1 773 989
Valtion takaussaatavat	143 268	154 906

Valtion takaama opintolainakanta sisältää korkotuellisena myönnettyjä opintolainoja 31.12.2015 0,3 milj. euroa ja 31.12.2014 0,8 milj.euroa.

27. Vakuutusjäämät, 1 000 euroa

	2015	2014
Verovirastojen jäämäperinnässä olevat vakuutusmaksusaatavat	106 057	104 437

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä maaliskuun 17. päivänä 2016

Anneli Taina

Elli Aaltonen

Rauno Ihalainen

Saana Siekkinen

Ilkka Oksala

Lasse Lehtinen

Taru Tujunen

Timo Sipilä

Riitta Särkelä

Raimo Ikonen

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä huhtikuun 7. päivänä 2016

Markku Koskela
KHT

Pertti Hemmilä

Sofia Vikman

Merja Mäkisalo-Ropponen

Suna Kymäläinen

Kauko Tuupainen

Ulla-Maija Tuomela
KHT, JHT

Kelan kirjanpidossa käytetyt kirjanpitokirjat vuonna 2015

Tiivistetty tositempökirja atk-tuloste
Tasekirja sidottu tilikausikohtainen kirja

Keskitetysti maksettavien kirjanpitotiedot:

keskitetysti maksettavien MP-tosittekanta koneellinen
keskitetysti maksettavien maksumääräykset tosite, kirjallinen
katteensiirrot kirjallinen tosite + koneellinen
muistiotositteet kirjallinen tosite + koneellinen

Toimistojen kirjanpitotiedot:

Kirjanpitotiedosto (FK) tositteittain koneellinen

YHTE-mallin mukaiset etuusjärjestelmät

MP:ssä pankkimaksut, FK:ssa käteismaksut ja palautukset

Päiväraha (SP)
Kuntoutusraha (KB)
Työttömyysturva (TI)
Vanhempainpäivärahat (VQ ja VR)
Opintoetuudet (OT)
Lastenhoidon tuki (WH)
Lastenhoidon tuen työkorvaus (WY)
Erityishoitorahat (SM)
Asumistuki (AY)
Maahanmuuttajan erityistuki (MM)
Yrittäjien työterveyshuolto (TO)
Valtakirjasopimustilitykset (SQ)
Sairaanhoitokorvaukset (SY)
Lääkkeiden lisäkorvaukset (SH)
Lapsilisät (LL)
Kuntoutusmaksut (KQ)
Valtion korvaukset terveydenhuollolle (QK)
Työpaikkakassat (TK)
Valtion korvaukset (QK)
Elatustuki (LU)
Eläkkeensaajien asumistukit (AE)

Kansaneläke (QE)
Ulkomaanperintä (UP)
Vammaisetuudet (VJ)

Selainsovellukset ja yhteistoiminnalliset järjestelmät

Vain FK-liittymä, paitsi TW:n MP-liittymässä pankkimaksut ja keskushallinnon maksamien korvausten palautukset

Apteekkitilitysten käsittelyjärjestelmä (SH)
Työterveyshuolto (TW)

Järjestelmät, joissa pelkkä keskitetty maksatus ja palautusten käsittely

Vain MP-liittymä

Eläke- ja vammaisetuudet (RAKE)
Kansaneläkkeet (KE)
Perhe-eläkkeet (PE)
Rintamasotilaseläkkeet (RE)
Vammaisetuudet (VY)
Rintamalisät ulkomaille (UR)
Vammaistuet (VT)
Ruokavaliokorvaus (RV)
Lapsen hoitotuki (HT)
Pitkäaikaistyöttömien eläketuki (ET)

Keskitetty maksatus ja liittymä toimistojen osakirjanpitoon

MP:ssä varsinaisen maksupäivän pankkimaksut, FK:ssa yksittäismaksut, käteismaksut ja palautukset

Sotilasavustukset (SF)
Äitiysavustus (VB)
Adoptiotuki (AD)

Hallinnolliset järjestelmät:

Toimistojen maksut (LM)
FK-liittymä
MP-liittymä
Työpaikkakassojen maksuliikenne (TK)
FK-liittymä
MP-liittymä

Muut talousosaston aineistot:

Sijoitusomaisuus:

Osakekortisto manuaalinen, Tahti-järjestelmä

Käyttöomaisuus:

Toimisto-osakeluettelo manuaalinen, Tahti-järjestelmä

Muut käyttöomaisuus manuaalinen, Tahti-järjestelmä

Taululuettelo kirja

Kelan kirjanpidossa käytetyt tosittelajit vuonna 2015

a) pääkirjanpidon tositteet kirjallinen

Tahti-järjestelmän tositteet (tosittelajiluettelo liitteenä)

b) muut tositteet

Toimistojen kirjanpitoliedosto:

Koontitosite ja maksuluettelo kirjallinen

(kassoittain juokseva numerointi vuoden alusta)

Kirjanpitoliedosto (FK) tositteittain koneellinen

MP-kirjanpidon tositekanta

keskitetysti maksettavien MP-tositekanta koneellinen

järjestelmäkohtainen tositesarja

Tuotannossa käytettävät Tahti-järjestelmän tositelajit 2015

Tositelaji	Numerosarja	Peruutustositelaji	Nimitys
12	12	12	AD Adoptiotuki
13	13	13	AE Eläkk.saaj. as.tu
14	14	14	AY Asumistuki
15	15	15	EL EI- ja vammaiset.
17	17	17	KB Kuntoutusraha
18	18	18	QK Valt.korv.maksut
20	20	20	KQ Kuntoutusmaksut
21	21	21	LL Lapsilisät
22	22	22	MM Maahanm.erit.tuki
23	23	23	Vammaisetuudet
24	24	24	OT Opintotuki
27	27	27	SA Sotilasavustus
28	28	28	SH Sairaanhoidokorv.
29	29	29	SM Erityishoitoraha
30	30	30	SP Sairauspäiväraha
31	31	31	SQ Valtak.sop.tilit.
33	33	33	TK TP-kass.enn.maksu
34	34	34	TM Työmarkkinatuki
35	35	35	TO Yritt. tt-huolto
36	36	36	TP Peruspäiväraha
37	37	37	TQ Koulutustuki
39	39	39	TW Työnant.tt-huolto
40	40	40	VB Äitiysavustus
42	42	42	VR Vanh.päiväraha
43	43	43	WH Lastenhoidon tuki
44	44	44	WY Last.h.tuen tkorv
45	45	45	WH Lastenhoidon tuki
46	46	46	F2 Asumistuki ja lap
47	47	47	MA Eläketuki / Menoj
48	48	48	LU Elatustuki
49	49	49	Takuueläke
53	53	53	Ulkomaan perintä/883
90	90	90	HA Toimisuhte-eläkk.
91	91	91	YM Toimistot
92	92	92	HP Palkat
93	93	93	Toimistojen LM-maksu
94	94	94	LP Laskut ja palkk.
95	95	95	SOKY-laskut
96	96	96	VU Vuokrat ja vast.
97	97	97	FK Toimist.kirj.pito
98	98	98	M2 Keskushall.pal.
99	99	99	M3 Katteensiirto
AA	AA	AA	Käyttöom.kirjaus
AB	AB	AB	Kirjanpitosite
AF	AF	AF	Poistokirjaukset
AN			Käyttöom.kirj: netto
AZ	AZ	AZ	Saldokirjaus
CH			Sopimuksen selvitys
DA	DA	DA	Asiakastosite
DG	DG	DG	Asiakkaat - hyvitys
DR	DR	DR	Asiakkaat - lasku

DS	DS	DS	Vuokravakuudet
DT	DT	DT	Vuokratulot
DZ	DZ	DZ	Asiakkaat - maksu
EU			Euro - pyöristysero
EX		AB	Ulkoinen numero
KA	KA	KA	Toimittajatosite
KG	KG	KG	Toimittajat - hyvit.
KN			Toimittajat - netto
KO	KO	KO	Vuokramenot
KP	KP	KP	Tilin ylläpito
KR	KR	KR	Toimittajat - lasku
KY	KY	KY	Toimittajat - KH hyv
KZ	KZ	KZ	Toimittajat - maksu
ML			ML-tilitys
PR			Hinnanmuutos
RA		RA	Hyvitys - nettosuor.
RB			Saatavien varaus
RE	RE	RE	Lasku - brutto
RN		RN	Lasku - netto
RT	RT	RT	KH Siirtokirjaukset
RV	RV	RV	Myyntilasku
SA	SA	SA	Pääkirjatilitosite
SB	12	AB	Pääkirjatilikirjaus
SC	SC	SC	Pääkirjavyörytys
SJ	SJ	SJ	Sijoitukset
SK	SK	SK	Kassatosite
SO	SO	SO	KH sisäiset vuokrat
SU		SU	Jälkikirjaustosite
UE			Tiedonsiirto
WA	WA	WA	Tavaranluovutus
WE	WE	WE	Tavaranvastaanotto
WI			Inventointitosite
WL			Varast.otto/toimitus
WN			Tav.vast.otto netto
ZA	ZA	ZA	Automaattitiliöinnit
ZB	ZB	ZB	Korv. tt-laskut
ZH	ZH	ZH	Palkat
ZK	ZK	ZK	Konversiot
ZM	ZM	ZM	Matkalaskut
ZP	ZP	ZP	Maksukirjaus
ZR		ZR	Pankki - täsmäytys
ZS			Maksu per shekki
ZT	ZT	ZT	Sähköinen tiliote
ZV		ZV	Maksuselvitys

LIITE 4 KELAN TUTKIMUSTYÖN KESKEISIÄ TULOKSIA JA HAVAINTOJA VUONNA 2015

Tutkimustyön keskeisiä teemoja olivat eläkeläisten ja pienituloisten toimeentulo, sairausvakuutus osana sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää ja sairausvakuutuskorvausten kohdentuminen, omaishoidon tukeminen, perhe-etuudet, maahanmuuttajien integroituminen sekä Kelan järjestämän kuntoutuksen kohdentumisen ja vaikutusten arvioiminen. Seuraavassa on esitelty tarkemmin vuoden 2015 keskeisiä tuloksia ja havaintoja.

1 Perusturvan ja Kelan hoitaman toimeentuloturvan riittävyys

Työttömyys tuntuu salolaisten hyvinvoinnissa

Muuttuva Salo -tutkimushankkeessa selvitetään Salon rakennemuutoksen vaikutuksia pitkällä aikavälillä. Ensimmäisen kyselytutkimuksen perusteella salolaisten työttömien usko työllistymiseen on heikko. Nokialta työttömäksi jääneistä joka toinen pitää alan vaihtoa ja koulutusta uudelleen työllistymisen edellytyksenä. Vakituksissa työsuhteissa olevista noin 40 % ei osannut sanoa, miten pitkäksi aikaa heidän nykyinen työsuhteensa on turvattu, ja yli puolet heistä ei uskonut löytävänsä työtä Salosta, jos he jäisivät työttömiksi.

Äkillinen rakennemuutos näkyy myös salolaisten hyvinvoinnissa. Vaikka salolaisten kotitalouksien toimeentulo oli vielä keväällä 2013 suhteellisen hyvä, taloudelliset vaikeudet olivat pakottaneet joka viidennen työttömän kotitalouden turvautumaan toimeentulotukeen. Osa pitkään työttömänä olleista oli joutunut tinkimään elämisen tasosta, jopa ruuasta.

Työttömyys ei lisännyt muuttohalukkuutta Salossa, vaikka työttömät ovat pessimistisiä kaupungin tulevaisuuden suhteen. Työvoiman liikkuvuutta heikentävät vahvat siteet Saloon. Muuton sijasta ”pendelöinnin” taloudellinen tukeminen saattaisi kannustaa Salossa asuvia käymään työssä lähialueilla tai Turussa tai pääkaupunkiseudulla. Rakennemuutosalueen rahoitusta ei kuitenkaan voida käyttää tällaiseen tukeen. Tutkimuksen seurantakysely on toteutettu toukokuussa 2015, ja sen tulokset raportoidaan 2016.

Lähde: Ylikännö M, Kehusmaa S, toim. Muuttuva Salo. Kyselytutkimus äkillisen rakennemuutoksen alueen asukkaiden hyvinvoinnista. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 94, 2015.

Perusturvan taso on kohentunut, mutta on edelleen matala

Perusturvan riittävyys on kuluneen vaalikauden aikana parantunut, mutta suhteessa kohtuulliseen minimikulutukseen se on edelleen riittämätön. Lainsäädännön muutokset ovat pienentäneet tuloeroja ja köyhyysriskiä. Tämä todetaan perusturvan riittävyyden II arviointiryhmän raportissa, jonka työryhmässä Kelalla oli laaja edustus. Raportti käännettiin myös englanniksi ja se julkaistiin Kelan työpapereita-sarjassa.

Lähde: Perusturvan riittävyyden II arviointiryhmä. Perusturvan riittävyyden arviointiraportti 2011–2015. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Työpaperi 1, 2015.

The second expert group for evaluation of the adequacy of basic social security. Adequacy of basic social security in Finland 2011–2015. Helsinki: Kela, Working papers 80, 2015.

Valtaosalle toimeentulotuen asiakkaista Kela on jo tuttu

Toimeentulotuen myöntämisestä vastaavat kunnat vuoden 2016 loppuun saakka. Vuoden 2017 alusta perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyvät Kelan hoidettavaksi. Muut toimeentulotuen lajit, eli täydentävän toimeentulotuen, ehkäisevän toimeentulotuen ja kuntouttavaan työtoimintaan liittyvän toimeentulotuen, myöntävät senkin jälkeen kuntien sosiaalitoimet.

Rekisteriaineistoon (v. 2012) perustuva laaja tarkastelu osoitti, että noin 7 % Kelan etuuksia saaneista kotitalouksista sai saman kuukauden aikana myös toimeentulotukea. Nämä kotitaloudet asioivat siis nykyisin kahden eri viranomaisen kanssa. Toisesta suunnasta katsottuna saatiin selville, että yli 90 % toimeentulotuen asiakkaista sai samana kuukautena myös jotakin Kelan etuutta. Kela on siis jo nyt monille toimeentulotuen saajille tuttu asiointitaho. Eri toimeentulotuen lajien tarkastelun perusteella selvisi puolestaan, että kaikista perustoimeentulotukea saaneista kotitalouksista noin 42 % oli saanut saman vuoden aikana myös täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea. Nämä ovat niitä kotitalouksia, jotka perustoimeentulotuen Kela-siirron jälkeen tulevat asioimaan sekä Kelan että kunnan sosiaalitoimen kanssa.

Lähde: Ahola E. Kaikki tuet yhdeltä luukulta? Kelan eri etuuksien ja toimeentulotuen eri lajien saamisen päällekkäisyys vuoden 2012 aineiston perusteella. Helsinki: Kela, Työpapereita 84, 2015.

Mikrosimulointimenetelmä tuottaa tietoa päätöksenteon tueksi

Kelan tutkijat osallistuivat Tilastokeskuksen hallinnoiman SISU-mikrosimulointimallin päivittämiseen ja kehittämiseen. Lisäksi tutkijat osallistuivat kansainvälisen EUROMOD-mikrosimulointimallin Suomea koskevien tietojen päivittämiseen. Mikrosimulointimenetelmää hyödyntäen tehtiin erilaisia laskelmia ja tuotettiin vaikutusarvioita suunnitelluista lakimuutoksista. Esimerkkinä on raportti hallitusohjelmassa suunniteltujen toimenpiteiden vaikutuksista eläkeläisten toimeentuloon ja tulonjakoon.

Lähde: Ahola E, Honkanen P, Sirviö M. Hallitusohjelma ja eläkeläisten toimeentulo. Helsinki: Kela, Työpapereita 77, 2015.

Sanan voimaa: poliittisen kehystyksen vaikutus mielipiteeseen – esimerkkinä eläkkeensaajien asumistuki

Politiikka on mahdollisuuksien taidetta, ja retoriikka on tuon taiteen väline. Tutkimuksen kohteena on se, miten mielipidetiedusteluissa kysymysten retorinen kehystäminen vaikuttaa vastauksiin. Aineistona on eläkkeensaajien ja yleisen asumistuen yhdistämistä koskeva kansalaismielipide. Eri asumistukimuotojen yhdistämistä koskeva kysymys esitettiin edustavalle väestötokselle. Ensimmäisessä tulkintakehyksessä asia esitettiin leikkauksena: ”Onko oikein, että hallitus leikkaa eläkeläisten asumistukea?” Suomalaisista 16 % piti ”leikkausta” oikeana toimenpiteenä. Toisessa tulkintakehyksessä asia esitettiin siten, että anteliaampi eläkkeensaajien asumistuki yhdenmukaistetaan yleisen asumistuen kanssa. ”Yhdenmukaistamista” piti oikeana 61 % vastaajista. Tulokset osoittavat, että poliittisilla kehyksillä voidaan vaikuttaa mielipiteisiin. Poliitikassa asiat ovat usein sellaisia, miltä ne näyttävät. Puheella luodaan todellisuutta. Siksi sillä on valtaa, joka voi politiikassa määritellä käytettävät käsitteet ja puheen sisällön.

Lähde: Kangas O. Sanan voimaa: poliittisen kehystyksen vaikutus mielipiteeseen – esimerkkinä eläkkeensaajien asumistuki. Kelan tutkimusblogi 23.9.2015: <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2730>

2 Sairausvakuutus osana sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää

Pienituloisille maksetaan eniten sairaanhoitokorvauksia

Kelan sairaanhoitokorvauksia maksetaan enemmän pienituloisille kuin suurituloisille, mikä johtuu pienituloisten suurista lääk- ja matkakorvauksista. Yksityisen sairaanhoidon korvauksista valtaosa menee kuitenkin suurituloisille. Kelan tutkimuksen mukaan sairaanhoitokorvauksia maksettiin 420 euroa jokaista 25 vuotta täyttäneeltä suomalaista kohden vuonna 2011. Eniten korvauksia maksettiin lääkkeitä, joiden vuosikorvaukset olivat suuria erityisesti pienituloisilla. Pienituloisissa ryhmissä myös matkakorvaukset olivat merkittäviä. Sen sijaan lääkärinpalkkioista, hammashoidosta sekä tutkimuksesta ja hoidosta maksetut korvaukset kohdistuivat vahvasti suurituloisille.

Lähde: Blomgren J, Aaltonen K, Tervola J, Virta L. Kelan sairaanhoitokorvaukset tuloryhmittäin.

Kenelle korvauksia maksetaan ja kuinka paljon? Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 93, 2015.

Yksityisen sairaan- ja hammashoidon Kela-korvaukset keskittyvät suurkuluttajille

Noin joka toinen aikuisikäinen suomalainen käytti vuoden 2011 aikana jotakin Kela-korvattavaa yksityisen sairaanhoidon palvelua eli kävi yksityislääkärillä, yksityisessä hammashoidossa ja/tai yksityisessä tutkimuksessa ja hoidossa. Kelan tutkimuksessa tarkasteltiin yksityisen hoidon kustannusten ja korvausten jakautumista vuoden 2011 aikuisväestöä edustavalla aineistolla. Yksityisiä palveluita käyttäneiden joukossa käynnit keskittyivät suhteellisen harvoille: aikuisikäisten joukossa vain pieni osa väestöstä kerrytti valtaosan sekä yksityisen sairaanhoidon kustannuksista että Kelan maksamista korvauksista. Suurkuluttajiksi määriteltiin kustannuksiltaan kallein 5 % aikuisväestöstä. Nämä suurkuluttajat kerryttivät noin 40 % sekä kaikista kalenterivuoden ajalta kertyneistä kustannuksista että Kela-korvauksista. Suurkuluttajat olivat useimmin naisia, ikääntyneitä, suurituloisia ja kaupunkilaisia. Lääkekorvausoikeuksien avulla mitattu pitkäaikaissairastavuus ei ollut selvässä yhteydessä suureen yksityispalvelujen kulutukseen.

Pellervon taloustutkimuksen ja Kelan tutkimusosaston hanke seurasi yksityisen hammashoidon suurkuluttajia. Suurkuluttajiksi määritettiin henkilöt, jotka kävivät hammashoidossa otosvuoden aikana vähintään viisi kertaa. Heitä oli 15 % yksityissektorin käyttäjistä, ja heille maksettiin 37 % ensimmäisen vuoden Kela-korvauksista. Suurkuluttajuus jäi lyhytaikaiseksi: seurantavuosina heidän käyttönsä ei eronnut enää olennaisesti muista käyttäjistä.

Lähteet: Blomgren J, Virta L. Yksityisen sairaanhoidon kustannukset ja Kela-korvaukset keskittyvät: keitä suurkuluttajat ovat? Suomen Lääkärilehti 2015; 70(38): 2419–2424.

Jauhiainen S, Alho E, Holappa V, Noro K, Mikkola H, Virta L. Yksityisen hammashoidon suurkuluttajat: tutkimus käyntimääristä, kustannuksista ja korvauksista. Suomen Hammaslääkärilehti 2015; 22(7): 28–32.

Ainutlaatuisia sote-tietoa Oulusta

Kela tutkii monikanavaista sosiaali- ja terveyspalveluiden kenttää oululaisia koskevalla rekisteriaineistolla. Sote-rahoituksen tutkimuksen kannalta ainutlaatuisessa kokonaisaineistossa ovat mukana kunnan, Kelan ja työterveyshuollon tiedot sote-palveluista Oulussa vuonna 2013. Tiedot kerättiin yhteistyössä Kelan, Oulun kaupungin, Nordic Healthcare Groupin (Sitran alihankkijana) ja neljän työterveyspalvelujen tuottajan (Attendo, Mehiläinen, Terveystalo ja Oulun työterveys) kanssa.

Kelassa on käynnissä useita tätä rekisteriaineistoa hyödyntäviä tutkimuksia, esimerkiksi tutkimus terveydenhuollon sektoreiden päällekkäiskäytöstä, kunnan ja Kelan kustantamien psykoterapiapalveluiden vertailu, ikääntyneiden palvelunkäytön tarkastelu ja selvitys nuoren kuntoutusrahan saajien muiden etuuksien ja palvelujen käytöstä verrattuna vastaavanikäisiin muihin nuoriin. Tutkimusten alustavia tuloksia esiteltiin joulukuussa 2015 pidetyssä seminaarissa.

Lähteet: Mikkola H, Hujanen T, Ahola E. Jos tieto ohjaisi sote-suunnittelua. Sote-menoja pystytään karsimaan, kun tunnetaan hoitoketjun kaikki kustannukset. Sosiaalivakuutus 2015; 53 (2): 35–36.

Tillman P, Miettinen J. Matkakorvauksiin tulossa kokeilu. Sosiaalivakuutus 2015; 53 (3): 29.

Esitykset “Kelän etuudet SOTEssa – onko monikanavarahoitus pian historiaa?” -seminaarissa 1.12.2015. <http://www.slideshare.net/kelantutkimus/tag/kelan-etuudet-sotessa-1-12-2015>

Matkakorvaukset leikkausten kohteena – kohdentuvat vakaviin sairauksiin

Sairausvakuutuksen matkakorvauksiin on kohdentunut viime vuosina useita leikkauksia, ja matkustajien omavastuita on korotettu huomattavasti. Rekisteritietojen perusteella tiedetään, että

pieni osa sairausvakuutuksen matkakorvausten saajista aiheuttaa suuren osan kustannuksista, ja toisaalta valtaosasta korvauksen piiriin kuuluvista matkoista Kela-korvauksia ei haeta lainkaan. Paljon matkoja on etenkin Kelan kuntoutusta saavilla vaikeavammaisilla sekä syöpä- ja dialyysipotilailla. Matkoja kohdentuu etenkin iäkkäille ja viimeisiin elinvuosiin. Jotkut dialyysiyksiköt ovat alkaneet omaehtoisesti järjestämään dialyysipotilaiden hoitoaikoja niin, että kuljetuksia olisi mahdollista yhdistää. Tämänkaltaista toimintaa voi yleistyä, jos matkojen rahoitusvastuuta siirryy tulevina vuosina aloittaville uusille sote-alueille.

Lähteet: Tillman P. Matkakorvauksiin tulossa leikkauksia – 5 % saajista aiheutti 45 % matkakorvauksista. Kelan tutkimusblogi 7.10.2015: <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2805>.

Tillman P. Matkakorvauksia käytetään edelleen vähän. Kelan tutkimusblogi 28.4.2015: <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2449>.

Tillman P, Maunula N. Hemodialyysikäynteihin liittyvät sairausvakuutuksen matkakorvaukset 13 miljoonaa euroa vuonna 2012. Helsinki: Kela, Työpapereita 73, 2015.

Mikkola H, Tillman P. Kotkan dialyysiyksikkö esimerkkinä muille – potilaan parasta ajattelemalla säästöihin? Kelan tutkimusblogi 26.1.2015: <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2200>.

Tillman P. Yhteiskuljetukset näkyvät korvausmenoissa. Kelan tutkimusblogi 16.6.2015: <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2578>.

Lääkekorvauksia saavat lähes kaikki – eniten korvauksia maksetaan pienituloisille

Vuoden 2011 rekisteritietojen perusteella lääkekorvauksia saaneiden osuus oli yli 70 % kaikissa tuloryhmissä. Kun erot tuloryhmien ikärakenteessa otettiin huomioon, korvauksia saaneita oli tasaisesti eri tuloryhmissä. Tämä johtui pääasiassa peruskorvausten yleisyydestä. Vuoden aikana maksetut korvaussummat olivat kuitenkin pienituloisilla keskimäärin suurempia kuin suurituloisilla. Pienituloisten korkeammat korvaussummat tarkoittivat myös keskimäärin suurempia omavastuusummia. Pienituloiset saivat suurempituloisia useammin erityiskorvausta ja lisäkorvausta, kun erot taustamuuttujissa oli vakioitu. Reaaliset keskimääräiset korvaussummat pieneivät hieman aikavälillä 2006–2011. Tämä on seurausta viitehintajärjestelmän myötä alentuneista lääkkeiden hinnoista.

Lähde: Blomgren J, Aaltonen K, Tervola J, Virta L. Kelan sairaanhoitokorvaukset tuloryhmittäin. Kenelle korvauksia maksetaan ja kuinka paljon? Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 93, 2015.

Lääkekorvausjärjestelmän 2016 muutosten vaikutukset

Vuoden 2016 alusta lääkekorvauksiin tehtiin useita muutoksia, joilla haettiin säästöjä sekä kehitettiin lääkekorvausjärjestelmää. Kelan tutkimusosastolla simuloitiin muutosten vaikutuksia sairausvakuutuksen menoihin sekä potilaiden omavastuusiin lainvalmistelun eri vaiheissa (HE 330/2014 vp, HE 106/2015 vp, HE 128/2015 vp). Vuoden 2016 alusta lääkekorvausjärjestelmässä otettiin muun muassa käyttöön 50 euron alkuomavastuu 18 vuotta täyttäneille ja järjestelmään sisältyviä kiinteitä omavastuita korotettiin. Aiemmin lailla 252/2015 oli säädetty muun muassa peruskorvausprosentin korottamisesta. Simulointien mukaan muutokset nostavat lääkekorvauksia saaneiden omavastuita keskimäärin noin 12 eurolla. Valtaosalla lääkkeitä käyttävistä muutos omavastuissa on alle 20 euroa vuodessa. Kuitenkin noin 2 %:lla omavastuu nousee yli 50 euroa vuodessa. Lähes kaikilla niistä, joilla omavastuu nousee yli 20 euroa, on jokin erityiskorvattava sairaus. Omavastuut nousevat pienituloisilla jonkin verran enemmän kuin parempituloisilla. Ikäryhmistä omavastuu nousee eniten 65–74-vuotiailla. Yli 30 euron omavastuun nousut kohdistuvat 74-prosenttisesti ja yli 50 euron nousut 82-prosenttisesti henkilöille, jotka tällä hetkellä maksavat omavastuita alle 200 euroa vuodessa.

Lähteet: Vaikutusarviot hallituksen esityksissä 330/2014 vp, 106/2015 vp ja 128/2015 vp.

Aaltonen K, Martikainen J. Kuka maksaa lääkkeiden alkuomavastuun? Esitys Kelan tutkimusosaston seminaarissa ”Lääke-euro talouden puristuksessa” 3.6.2015. <http://www.slideshare.net/kelantutkimus/tag/l%C3%A4%C3%A4keseminaari-3-6-2015>

Aaltonen K, Martikainen J. Vuoden 2016 lääkekorvausmuutosten vaikutukset potilaiden omavastuumenoihin – simulointitutkimus. Tackling Inequalities in Times of Austerity (TITA) Policy brief 1/2015. <http://blogit.utu.fi/tita/output/policy-briefs-in-finnish/>

Aaltonen K, Martikainen J. Ehdotukset lääkekorvausmenojen säästötoimiksi – vaikutukset potilaiden omavastuuihin. Esitys Kelan tutkimuksen aamukahvitetietoisuudessa 11.11.2015. <http://www.slideshare.net/kelantutkimus/katri-aaltonen-ja-jaana-martikainen-ehdotukset-l%C3%A4kekorvausmenojen-sssttoimiksi-vaikutukset-potilaiden-omavastuuihin>

Viitehintajärjestelmän vaikutus lääkkeiden hintoihin hiipuu

Tutkimuksessa tarkastellaan viitehintajärjestelmän ja lääkevaihdon vaikutuksia psykoosilääkkeiden hintoihin 2,5 vuotta viitehintajärjestelmän käyttöönoton jälkeen. Tutkimus osoitti, että psykoosilääkkeiden hinnat laskivat tänä aikana lääkkeestä riippuen 25 %:sta 51 %:iin. Keskimääräinen hinnan lasku oli 40 %. Suurin osuus säästöistä saavutettiin lähes välittömästi viitehintajärjestelmän käyttöönoton jälkeen. Tämän jälkeen järjestelmään kuuluvien valmisteiden hintojen kehitys on tasaantunut tai hinnat ovat jopa lähteneet lievään nousuun.

Tutkimuksessa havaittiin myös, että lääkevaihdoilla olisi mahdollisesti saavutettu 2,5 vuodessa lähes viitehintajärjestelmän vaikutuksia vastaava hintojen lasku. Viitehintajärjestelmän käyttöönotto laski kuitenkin hintoja nopeasti, mikä tuotti lyhyellä aikavälillä merkittäviä lisäsäästöjä. Pidemmällä aikavälillä järjestelmän kyky edistää valmistajien välistä hintakilpailua osoittautui tutkimuksessa kuitenkin heikoksi. Hintakilpailun edistämiseksi järjestelmää tuleekin kehittää edelleen.

Lähde: Koskinen H, Mikkola H, Saastamoinen L K, Ahola E, Martikainen J. Time Series Analysis on the Impact of Generic Substitution and Reference Pricing on Antipsychotic Costs in Finland. *Value in Health* 2015 (Dec); 18(8): 1105–12.

Hintasääntelyn vaikutus palvelun laatuun Kelan vaikeavammaisten fysioterapiassa

Kelassa on meneillään Kilpailu ja sääntely kuntoutuspalveluissa -hanke (Kilpa), jossa tarkastellaan kilpailun ja sääntelyn vaikutuksia markkinoihin sekä tutkitaan asiakkaan valintaa ja erityisesti sen toteutumista ja kehittämistarpeita kuntoutuspalveluissa. Kilpa-hankkeen ensimmäisessä osatutkimuksessa selvitettiin sitä, miten palvelusetelin hintasääntely vaikutti palvelun laatuun.

Kelan kuntoutuspalvelut hankitaan pääosin kilpailuttamalla, mutta sopimuskaudella 2011–2014 kahdessa Kelan vakuutuspiirissä kokeiltiin ensimmäistä kertaa myös palveluseteliä vaikeavammaisten avomuotoisessa fysioterapiassa. Kelassa kokeiltu palveluseteli erosi kuntien vastaavasta menettelystä asiakkaan omavastuuosuuden osalta, sillä Kelan setelissä hinta oli säädely (kiinteä), Kela vastasi kaikista palvelun kustannuksista yritykselle eikä asiakkaalta voitu periä omavastuuosuutta. Asiakkaalle palvelun järjestämistavalla ei ole merkitystä, sillä hän voi valita itselleen sopivan tuottajan omalta alueeltaan Kelan sopimuskumppaneiden joukosta palveluiden järjestämistavasta riippumatta.

Alustavien tulosten perusteella hintasääntely heikensi laatua vaikeavammaisten yksilöllisessä fysioterapiassa. Tutkimuksessa kuitenkin selvisi, ettei laadun heikkeneminen johdu setelin liian alhaisesta hintatasosta, vaan muutoksen todennäköinen selittäjä on puutteellinen ja epätasaisesti jakautunut informaatio. Tällä hetkellä asiakkaille tarjotaan varsin vähän tietoa palveluntuottajista, ja tästä syystä järjestelmä ei kannusta yrityksiä investoimaan laatuun.

Lähde: Pekola P, Mikkola H, Linnosmaa I. Hintasääntely kuntoutuspalveluissa – Mitä käy laadulle? *Terveystaloustiede* 2015. Helsinki: Terveystaloustiede; 2015:20–25.

Mielenterveysyistä sairauspäivärahaa saaneilla suuri työkyvyttömyyseläkeriski

Eläketurvakeskuksen ja Kelan yhteisessä tutkimusprojektissa tutkittiin mielenterveysyistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden sairauspoissaolohistoriaa ennen eläkkeelle siirtymistä. Sairauspäivärahan saaminen jo seitsemän vuotta ennen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistä ennusti voimakkaasti myöhempää eläkkeelle jäämistä. Sairauspäivärahan saajien osuus eläkkeelle myöhemmin siirtyneistä oli korkea suuri jo seitsemän vuoden tarkastelujakson alussa, ja se kasvoi eläkkeellesiirtymishetken lähestyessä. Myös muut kuin mielenterveysdiagnoosilla maksetut sairauspäivärahat ennustivat erityisesti masennuksen ja kaksisuuntaisen mielialahäiriön perusteella eläkkeelle siirtymistä. Mielenterveysdiagnoosin saaneille tyypilliseen sairauspäivärahausien toistumiseen ja pitkittymiseen olisi tärkeää puuttua jo varhaisessa vaiheessa, jotta voidaan tunnistaa ne, joilla on suuri riski päätyä työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveysyistä.

Lähde: Laaksonen M, Blomgren J, Tuulio-Henriksson A: Sickness allowance histories among disability retirees due to mental disorders: a retrospective case-control study. *Scandinavian Journal of Public Health*, Epub ahead of print. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26614634>

Laitoshoidon väheneminen yhteydessä avohoidon lääkekulujen kasvuun

Vanhainkodeissa ja terveyskeskusten pitkäaikaisosastoilla järjestetyn perinteisen laitoshoidon vähenemisen perusteella lääkekuluja on tullut yhä enemmän sairausvakuutuksen maksettavaksi. Tämä johtuu siitä, että julkisessa laitoshoidossa olevien potilaiden lääkekulut maksaa kunta, mutta avohoidossa olevien reseptilääkkeet maksetaan suurelta osin sairausvakuutuksesta. Palveluasuminen lasketaan tässä yhteydessä avohoidoksi. Kunta-aineistossa 75 vuotta täyttäneiden palveluita ja lääkekuluja tarkasteltaessa jokainen yhden prosenttiyksikön väheneminen perinteisessä laitoshoidossa olevien osuudessa on lisännyt henkeä kohden laskettuja sairausvakuutuksen korvaamia lääkekustannuksia, Kelan maksamia lääkekorvauksia ja asiakkaiden maksamia omavastuita keskimäärin noin 1 %:n verran aikavälillä 2000–2013. Kelan ja Helsingin yliopiston yhteisestä tutkimuksesta kävi ilmi myös se, että kunnat olivat vain osittain korvanneet laitoshoidon vähentämistä muilla pitkäaikaishoivan muodoilla.

Lähde: Blomgren J, Einiö E. Laitoshoidon vähenemisen yhteys ikääntyneiden muihin pitkäaikaishoivan palveluihin ja sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden kustannuksiin vuosina 2000–2013. *Yhteiskuntapolitiikka* 2015; 80(4): 334–348.

Pääkaupunkiseudulla jo puolet lasten lääkäriiskäynneistä hoidetaan yksityisillä lääkäriasemilla

Pääkaupunkiseudun alle 7-vuotiaiden lasten lääkäriiskäynneistä vuonna 2011 jo 57 % toteutui yksityisillä lääkäriasemilla, ilmenee Kelan tutkimusosaston ja THL:n tutkimuksesta. Ahkerimmin yksityistä sektoria käytettiin Espoossa (67 %). Suomessa vallinneen näkemyksen mukaan yksityiset terveyspalvelut täydentävät julkista terveydenhuoltoa. Tämä ei enää päde pääkaupunkiseudulla, missä sektorit ovat käyttömääriltään jo rinnakkaiset. Todennäköinen selitys on yksityiset sairauskuluvakuutukset. Kehitys voi johtaa julkisen puolen rapautumiseen, jos julkiset terveysasemat eivät kehitä lapsille tarjottavia palveluita. Jäävätkö lapset tässä jalkoihin, kun hoidettavien vanhusten määrä kasvaa kaiken aikaa?

Lähde: Järvelin J, Virta L, Mikkola H. Hoitoon yksityiselle vai julkiselle sektorille? Alle 7-vuotiaiden lääkäriiskäynnit pääkaupunkiseudulla. *Suomen Lääkärilehti* 2015; 70(47): 3199–3205.

Vauvana saadut antibiootit voivat lihottaa lasta sekä lisätä myöhemmin riskiä astmaan tai lastenreumaan

Alle kaksivuotiaana antibiootteja toistuvasti syöneet lapset saattavat lihoa muita herkemmin. Kelan lääkeostorekisterin tietoja lasten käyttämisestä antibiooteista suhteutettiin 12 000 terveen espoolaislapsen neuvolatietokannoista saatuihin kasvutietoihin. Antibiootit muokkaavat suoliston

mikrobistoa erityisesti imeväisiässä. Lisäksi Kelan rekisteritiedoilla havaittiin tapaus-verrokki-asetelmilla ensimmäisen elinvuoden antibioottialtistuksen yhteys myöhemmin astman ja lapsireuman kehittymiseen: riski astmaan oli 1,6-kertainen ja lapsireumaan 1,2-kertainen altistumattomiin verrattuna. Riskit olivat suuremmat, jos oli käytetty toistuvasti tiettyjä laajakirjoisia antibiootteja. Lääkärikunnan tulee välttää määräämästä turhia antibioottikuureja pikkulapsille.

Lähteet: Saari A, Virta LJ, Sankilampi U, Dunkel L, Saxen H. Antibiotic exposure in infancy and risk of being overweight in the first 24 months of life. *Pediatrics* 2015 Apr; 135(4): 617–626.

Metsala J, Lundqvist A, Virta LJ, Kaila M, Gissler M, Virtanen SM. Prenatal and post-natal exposure to antibiotics and risk of asthma in childhood. *Clin Exp Allergy* 2015 Jan; 45(1): 137–145.

Arvonen M, Virta LJ, Pokka T, Kroger L, Vähäsalo P. Repeated exposure to antibiotics in infancy: a predisposing factor for juvenile idiopathic arthritis or a sign of this group's greater susceptibility to infections? *J Rheumatol* 2015 Mar; 42(3): 521–526.

3 Kelan järjestämän kuntoutuksen kohdentumisen ja vaikutusten arvioiminen

Kuntoutuksen kytkeytyminen työhön onnistui

Kela kehitti ja tutki työikäisten varhaiskuntoutusta. Uudessa kuntoutusmallissa oli vahva yhteys työelämään, ja se toteutui työpaikkojen, terveydenhuollon ja kuntoutuksen yhteistyönä. Kuntoutuksen myönteiset vaikutukset tulivat esille kuntoutujien arvioissa omasta parantuneesta työkyvystään sekä työhön liittyvissä asioissa, kuten kiireen hallinnassa. Työhön liittyviä myönteisiä muutoksia ilmeni erityisesti niissä tekijöissä, joissa kuntoutujien tilanne oli huonompi verrattuna muuhun henkilöstöön, ja työhön liittyvät vaikutukset kohdentuivat niille kuntoutujille, jotka kokivat työolosuhteisiin ja omaan työuraan liittyviä tuen tarpeita. Tämä tulos poikkeaa merkittävästi aiemmista ASLAK-kuntoutusta koskevista tutkimustuloksista, joiden mukaan kuntoutus kytkeytyi varsin huonosti työhön ja työpaikkaan.

Myönteisiä tuloksia edesauttoi työpaikkojen, esimiesten sekä työterveyshuoltojen aktiivinen osallistuminen. Tutkimusten tulokset oli tarkoitus ottaa käyttöön aikaisemmat ASLAK- ja TYK-kuntoutukset korvaavassa uudessa AURA-kuntoutuksessa vuonna 2016. Kuntoutusmalli olisi perustunut vankkaan tutkimustietoon, ja samalla se olisi edustanut tietoon perustuvan politiikan toteuttamista. Hallitusohjelmaan kirjattu julkisen talouden sopeutusohjelma esti kuitenkin uuden kuntoutusmuodon käynnistymisen ja katkaisi Kelan ammatillisen varhaiskuntoutuksen tradition.

Lähteet: Seppänen-Järvelä R, Aalto A-M, Juvonen-Posti P, Laaksonen M, Tuusa M, toim. Yksilöllisesti räätälöity ja työhön kytketty. Kelan työhönkuntoutuksen kehittämishankkeen arviointitutkimus. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 139, 2015.

Seppänen-Järvelä R, Syrjä V, Juvonen-Posti P, Pesonen S, Laaksonen M, Tuusa M, Savinainen M, Henriksson M. Kuntoutumisen polku – yhteistoimintaa ja yksilöllisiä valintoja. Kelan työhönkuntoutuksen kehittämishankkeen arviointitutkimus. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 141, 2015.

Aikuisten avomuotoisen mielenterveyskuntoutuksen kehittämishanke AMI saa jatkoa Kelan toimintana

Aikuisten avomuotoisen mielenterveyskuntoutuksen kehittämishanke AMI järjestettiin vuosina 2010–2014 osana Kelan mielenterveyskuntoutuksen kehittämistoimintaa. AMI-kuntoutuksen tavoitteena oli parantaa työsuhteessa olevien masennuksesta kuntoutuvien toimintakykyä, auttaa masennuksen oireiden lievittämisessä ja tukea yleistä elämänhallintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta. AMI-kuntoutus saavutti hyvin sille asetetut tavoitteet. Kuntoutajat kokivat kurssin pääosin hyödylliseksi ja psyykkistä voimaa, työ- ja toimintakykyä sekä voimavaroja kohentavaksi. Avokäynteinä toteutunut ryhmämuotoinen kuntoutusmalli tarjosi onnistuneesti ammatillisesti ohjattua vertaistukea.

Työterveyshuollon kanssa sovitut jatkotapaamiset olivat tärkeä tuki kuntoutuksen päättyessä. AMI-hankkeen tuloksia käytetään Kelan uuden avomuotoisen mielenterveyskuntoutuksen palvelumallin luomisessa.

Lähde: Tuulio-Henriksson A, Appelqvist-Schmidlechner K, Salmelainen U. AMI-kuntoutus. Ryhmäpainotteinen kuntoutusmalli työelämässä oleville masennuskuntoutujille. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 138, 2015.

Kuusi prosenttia sai Kelan kuntoutusta ennen 25 vuoden ikää

Tutkimuksessa tarkasteltiin vuonna 1987 Suomessa syntyneiden henkilöiden saamaa Kelan kuntoutusta. THL:n Kansallinen syntymäkohortti 1987 -rekisteriaineistoon yhdistettiin Kelan kuntoutusratkaisu- ja kustannustiedot vuosilta 1987–2012. Kaikkiaan 6,2 % kohortin henkilöistä oli 25. ikävuoteen mennessä saanut myönteisen ratkaisun jollekin Kelan myöntämälle kuntoutustoimenpiteelle. Vaikeavammaisen lääkinnällistä kuntoutusta sai vain 1,3 %, mutta kuntoutustoimenpiteitä eri terapiamuodoissa oli näillä henkilöillä runsaasti, ja myös kuntoutuksen henkilöä kohden lasketut kustannukset olivat suurimmat. Ammatillista kuntoutusta sai 2,3 % kohortista, ja merkittävimmät kuntoutusmuodot olivat ammattikoulutus ja kuntoutustutkimus. Ammatillisen kuntoutuksen kustannuksissa havaittiin selkeää nousua vuoden 2007 jälkeen. Harkinnanvaraista kuntoutusta sai 3,2 % kohortista, ja näistä kuntoutustoimenpiteistä yli puolet oli ennen vuoden 2011 alkua myönnettyä kuntoutuspsykoterapiaa. Kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssit olivat myös merkittävä kuntoutustoimenpide. Lakiperusteinen kuntoutuspsykoterapia oli fysioterapian jälkeen määrällisesti merkittävin terapiamuoto. Alustavassa alueellisessa tarkastelussa havaittiin huomattavia eroja kuntoutustoimenpiteiden käytössä eri alueilla.

Lähde: Törmäkangas L, Autti-Rämö I, Tuulio-Henriksson A, Merikukka M, Ristikari T, Paananen R, Gissler M. Kelan järjestämä kuntoutus vuonna 1987 syntyneille. Helsinki: Kela, Työpapereita 75, 2015.

Nuorille suunnatun OPI-kehittämishankkeen tutkimustulokset tukivat uuden kuntoutusmallin käyttöönottoa Kelassa

Kelan OPI-kehittämishankkeessa kokeiltiin kuntoutuslaitoksen ja oppilaitosten yhteistyönä toteutettua OPI-kuntoutusta vuosina 2010–2013. Ammatillista perustutkintoa suorittaneet 16–25-vuotiaat kuntoutujat, joilla oli todettu masennus- tai ahdistuneisuushäiriö, osallistuivat pääosin ryhmämuotoisina toteutetuille kuntoutuskursseille. Kuntoutuksen tarkoituksena oli tukea nuoria elämänhallinnassa ja opiskelussa, vahvistaa toimintakykyä ja lieventää mielenterveysongelmaa. Kurssit toteutettiin oppilaitoksen lukuvuosien aikana.

Hankkeeseen liitetty Kelan ja THL:n yhteistyönä toteutettu arviointitutkimus osoitti, että kuntoutus ja opinnot oli mahdollista yhdistää toimivasti. Kuntoutuksen myönteiset vaikutukset olivat yhteydessä oikea-aikaisuuteen, vuorovaikutuksen onnistumiseen ohjaajan ja nuoren välillä sekä yhteistyöhön hoidosta vastaavan tahon kanssa. Tutkimuksen tulokset antoivat rohkaisevan kuvan oppilaitoksen kanssa yhteistyössä toteutetun ja opintojen kanssa yhteensovitetun kuntoutuksen mahdollisuuksista masentuneiden nuorten elämänhallinnan kohentamisessa. Kelassa käynnistetään 1.1.2016 voimaan tulleen standardin mukainen kuntoutusmalli, joka perustuu OPI-kehittämishankkeesta saatuihin tutkimustuloksiin.

Lähde: Appelqvist-Schmidlechner K, Wessman J, Salmelainen U, Tuulio-Henriksson A, Sipilä N, Ahonen S, Luoma M. Nuorten avomuotoinen OPI-mielenterveyskuntoutus. Koettu hyöty ja vaikuttavuus sekä kuntoutusmallin soveltuvuus. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 92, 2015.

Ravitsemuskuntoutuksen laatu tulee varmistaa

Ravitsemuskuntoutuksen avulla voidaan ehkäistä sairauksia ja edistää kuntoutumista sairastumisen ja vammautumisen jälkeen. Tämä vaikuttaa kohentavasti myös toiminta- ja työkykyyn sekä elämänlaatuun. Ravitsemuskuntoutuksesta hyötyvät varsinkin lihavuuteen liittyviä sairauksia (esim. diabetes ja uniapnea) potevat sekä vajaaravitsemuksesta kärsivät. On siis tärkeää, että ravitsemusohjaus ja ruokatarjonta ovat kaikissa kuntoutuslaitoksissa ravitsemussuositusten mukaista ja toimivat toistensa tukipilareina. Tutkimuksen mukaan monissa laitoksissa ruoka sisältää liikaa terveydelle haitallista suolaa ja kovaa rasvaa. Niiden käyttöä tulisi vähentää ja siirtyä käyttämään kasviöljypohjaisia rasvoja. Lisäksi terveellinen ateria tulisi havainnollistaa kuntoutujille lautasmallin avulla nykyistä paremmin, sillä se antaa myös kotioloihin mallin terveellisestä syömisestä. Kelassa tulisi kehittää ravitsemuskuntoutusta koskevia standardeja ja ottaa niiden toteutuminen arvioinnin piiriin.

Lähteet: Hakala P, Toikka T, Paturi M, Autti-Rämö I. Ravitsemuskuntoutuksen toteutuminen Kelan järjestämällä kuntoutuskursseilla. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 135/2015.

Hakala P. Ravitsemuskuntoutukseen kannattaa panostaa – miksi ja miten? Kelan tutkimusblogi 28.5.2015: <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2537>.

Hakala P. Unohda uskomukset – ravitsemuskuntoutus perustuu tietoon. Kolumni. Sosiaalivakuutus 2015; 2: 31.

4 Omaishoitoon ja hoivaan liittyvät tutkimukset

Omaishoitajat toivovat sijaisomaishoitajaa ja tilapäishoitomahdollisuutta sekä apua palveluviidakkoon

Omaishoidon vahvistaminen ja ikäihmisten kotihoidon kehittäminen on yksi Juha Sipilän hallituksen viidestä hyvinvointiin ja terveyteen liittyvästä kärkihankkeesta. Omais- ja perhehoitoon on myönnetty myös merkittävä lisärahoitus. Erityisesti omaishoitajan jaksamista, vapaapäivä- ja sijaisjärjestelyjä sekä työikäisten mahdollisuuksia omaisen hoitamiseen halutaan parantaa.

Kela toteutti vuonna 2014 ensimmäisen valtakunnallisen tutkimuksen omaishoitajista. Omaishoitajan jaksamisen ja omaishoidon jatkumisen näkökulmasta omaishoitajan vapaalla ja omaishoitoperheen saamalla palveluilla voi olla suuri merkitys. Vapaiden suhteen omaishoitajat toivoivat etenkin sijaisomaishoitajan saamista kotiin ja mahdollisuutta tilapäishoitoon. Yksi ratkaisu voisi olla erityinen sijaishoitajapankki, josta saisi tarvittaessa nopeastikin sijaisapua. Vapaapäiviä oli joskus kompensoitu palveluseteleillä, mutta ne eivät useinkaan riittäneet kuin vain muutaman tunnin apuun.

Sopivat palvelut oikeaan aikaan saatuina helpottavat omaishoitajan arkea ja edesauttavat omaishoitajan jaksamista. Niiden saamiseksi tarvittava hakuprosessi ja byrokratia tuntuivat omaishoitajista kuitenkin joskus uuvuttavilta samaten kuin, etenkin lapsiperheissä, toistuva vammaisuuksien ja kuntoutuksen hakeminen Kelasta. Henkilökohtaiselle avulle olisikin tarvetta.

Melko suuri osa etenkin lasten omaishoitajista kävi työssä koko- tai osa-aikaisesti. Työssäkäynti tai yrittäjyys tuo rahaa, mutta toisaalta se voi olla tärkeää myös henkisesti. Muutaman vuoden käytössä ollut ns. hoivavapaata (työsopimuslain muutos, jotta työntekijöillä olisi mahdollisuus jäädä väliaikaisesti pois työstä perheenjäsenen hoitamiseksi) ei ollut juuri käytetty. Osa oli siirtynyt palkkatyöstä yrittäjäksi koettuaan työn ja omaishoidon yhdistämisen liian vaikeaksi.

Lähteet: Tillman P, Mattila Y. Sijaishoitopankista apua omaishoitoon? Kelan tutkimusblogi 15.6.2015: <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2561>.

Tillman P, Kalliomaa-Puha L, Mikkola H. Omaishoitaja jaksaa vain jos saa tukea. Sosiaalivakuutus 1/2015. Tillman P, Mattila Y. Omaishoito 24/7 + työ 8h/pvä = ?. Kelan tutkimusblogi 25.6.2015:

Yhteistä ja omaa varautumista – vanhusten hoivan haasteet

Vanhuspalveluista ja laajemmin koko julkisen palvelujärjestelmän taloudellisesta kestävydestä ollaan huolissaan. Ikääntyneiden suhteellisen osuuden nopea kasvu ja siihen liittyvä väestöllisen huoltosuhteen heikentyminen sekä julkisen sektorin rahoitusvaje pakottavat pohtimaan uudenlaisia ratkaisuja vanhushoivan toteuttamiseksi ja rahoittamiseksi. Tämä koskee niin Suomea kuin muitakin vauraita OECD-maita. Suomessa ongelma on tällä hetkellä ajankohtaisempi kuin monissa muissa maissa. Suomessa väestö vanhenee lähivuosikymmeninä nopeammin kuin muissa OECD-maissa. Sosiaalimenojen ja verojen osuus bruttokansantuotteesta on Suomessa jo nyt verrattain suuri. Verojen osuus kansantuotteesta on meillä EU-maiden korkeimpia. Valtion budjetti on lähes vuosikymmenen ollut alijäämäinen, kuntabudjetit pidempään. Mihin meillä on varaa, kun avun tarvitsijoiden määrä koko ajan kasvaa ja töissä olevat ikäluokat pienentyvät? Miten esimerkiksi hoivavakuutukset, käänteiset asuntolainat, omaishoidon tukijärjestelmät jne. voivat toimia, ja mitkä olisivat niitten toimintaedellytykset? Mitä tekee julkinen sektori? Millainen rooli on kolmannella sektorilla eli vapaaehtoistoiminnalla, yrityksillä, lähiyhteisöllä ja perheillä? Tutkimuksessa pohditaan ja vertaillaan eri vaihtoehtoja ja etsitään ratkaisumalleja.

Lähde: Kalliomaa-Puha L, Kangas O. Yhteistä ja yksityistä varautumista – Vanhusten hoivan tulevaisuus. Kalevi Sorsa -säätö, 2015.

5 Maahanmuuttajien integroituminen

Tutkimus maahanmuuttajien kotihoidon tuen käytöstä 2000-luvulla

Tutkimusten mukaan päivähoidosta on hyötyä vähäosaisten ja maahanmuuttajaperheiden lasten kehitykselle. Päivähoito parantaa maahanmuuttajalasten myöhempää integraatiota mm. kielen oppimisen ja sosialisoinnin kautta. Suomessa alle kouluikäisten lasten kotihoitoa tuetaan kotihoidon tuella. Yhdeksää kymmenestä lapsesta hoidetaan kotihoidon tuella ainakin jonkin aikaa. Tulokset kuitenkin osoittavat, että Suomessa maahanmuuttajat hoitavat lapsiaan kotona pidempään kuin kantaväestö keskimäärin. Kotihoidontukijaksot ovat pisimpiä tutkimuksessa määritellyistä pakolaismaista muuttaneilla eli ryhmällä, joka tarvitsisi eniten tukea kotoutumisessa. Toisaalta näyttää siltä, että maahanmuuttajat käyttävät vähemmän yli kolmevuotiaista maksettua kotihoidon tuen sisaruskorotusta kuin kantaväestö ja erot maahanmuuttaja- ja kantaväestön välillä ovat kaventuneet 2000-luvulla.

Lähde: Tervola J. Maahanmuuttajien kotihoidon tuen käyttö 2000-luvulla. Yhteiskuntapolitiikka 2015; 80 (2): 121–133.

Tutkimus maahanmuuttajien ja kantaväestön asioinnista sosiaaliviranomaisten kanssa

Tutkimuksessa tarkastellaan työttömien maahanmuuttajien ja kantaväestön asiointikäyttäytymistä Kelan, TE-toimiston ja kunnan sosiaalitoimen muodostamassa palveluverkossa. Maahanmuuttajat asioivat pääasiassa käymällä toimistossa, kun kantaväestöllä sähköinen asiointi on merkittävä kanava. Erot asiointitavoissa johtuvat maahanmuuttajien vajavaisesta kielitaidosta, puutteellisesta sosiaaliturvajärjestelmän tuntemuksesta ja heikoista internetitaidoista. Lisäksi erot voivat kertoa osittain myös kulttuurisista preferensseistä, jossa suositaan kasvokkaista kontaktia. Erityisen usein toimistossa käyvät pakolaisryhmät, kuten Somaliasta ja Lähi-idästä muuttaneet. Pakolaisryhmillä toimistokäyntien määrä alkaa vähentyä merkittävästi vasta yli 10 maassaolovuoden jälkeen. Erot maahanmuuttajien ja kantaväestön asiointitavoissa ovat suuret erityisesti Kelassa, jossa mahdollisuudet sähköiseen asiointiin ovat laajimmat.

Lähde: Tervola J. Työttömien maahanmuuttajien asiointi sosiaaliviranomaisten kanssa. Helsinki: Kela, Työpapereita 81, 2015.

6 Kelan tutkimus on mukana laajoissa tutkimushankkeissa

Perustulokokeilun suunnittelu

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmaan on kirjattu perustulokokeilu vuosille 2017 ja 2018. Kokeilun suunnittelusta valtioneuvoston kanslia julisti kilpailun, jonka Kelan tutkimuksen johtama konsortio voitti. Kelan ohella konsortioon kuuluvat Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Sitra, ajatushautomo Tänk, Turun ja Tampereen yliopistot, Svenska social- och kommunalhögskolan sekä Suomen yrittäjät. Konsortiossa on mukana myös kunta-alan edustajia sekä perustus-, sosiaali- ja verolainsäädännön asiantuntijoita. Tehtävänä on selvittää, miten voidaan luoda työntekoon kannustava perusturvajärjestelmä, joka vastaa työnmarkkinoitten muutokseen. Tehtävänannon mukaan tulee valmistella arviot puhtaasta ja osittaisesta perustulomallista, negatiivisesta tuloverosta ja muista mahdollisuuksista kokeilla perustuloa. Työryhmä tuottaa selvityksen lainsäädännöllisistä reunaehdoista ja kokeiluun liittyvästä asetelmasta. Esiselvitys valmistuu 30.3.2016, ja lopullisen raportin määräpäivä on 15.11.2016.

Lähde: Airio I, Kangas O, Koskenvuo K, Laatu M. Kansa kannattaa perustuloa. Kelan tutkimusblogi 29.9.2015: <http://blogi.kansanelakelaitos.fi/arkisto/2759>.

Strategisen tutkimusneuvoston Tasa-arvoinen yhteiskunta -hankkeet

Syksyllä 2015 Suomen Akatemia teki päätökset ensimmäisistä Strategisen tutkimuksen rahoitushankkeista. Kelan tutkimus on mukana kahdessa Tasa-arvoinen yhteiskunta -hankkeessa: Turun yliopiston sosiologian johtamassa ”Eriarvoisuuden torjuminen niukkuuden aikana” (TITA-konsortio) ja Tampereen yliopiston taloustieteen johtamassa ”Työ, tasa-arvo ja julkisen vallan politiikka” (WIP-konsortio). Tutkimusohjelmassa perehdytään tasa-arvoon ja sen edistämiseen. Siinä rahoitetut tutkimukset hakevat ratkaisuja peruspalvelujen ja etuusjärjestelmän uudistamiseen. Tutkimukselta odotetaan vastauksia siihen, mitkä ovat eriarvoisuutta tuottavia mekanismeja nyky-Suomessa ja miten tasa-arvoa voidaan edistää peruspalveluiden ja etuusjärjestelmien uudistamisen yhteydessä. Niin ikään odotetaan näkemyksiä siihen, millä tavalla julkiset toimenpiteet parhaiten tukevat innovatiivista kokeilutoimintaa, kokeiluista oppimista ja instituutioiden muutosta siten, että lopputuloksena on kokonaisuutena onnistunut peruspalveluiden ja etuusjärjestelmien uudistaminen.

Lähteet: Aaltonen K, Martikainen J. Vuoden 2016 lääkekorvausmuutosten vaikutukset potilaiden omavastuumenoihin. TITA Policy Brief 1/2015.

Kangas O, Kainu M. Mainettaan parempi? Suomen terveydenhuolto EU-tilastojen valossa. TITA Policy Brief 2/2015.

Kelan tieteellisissä sarjoissa ilmestyneet julkaisut vuonna 2015

1. Ilona Autti-Rämö ym. **Narkolepsiaan sairastuneiden lasten ja nuorten perheiden arki ja sopeutumismallit.** Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 90
2. Katariina Hinkka, Liisi Aalto ja Tuula Toikka. **Uudenlaiseen Kelan työhönkuntoutukseen? Viiden kuntoutusmallin arvioinnin tuloksia.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 134
3. Tuuli Hirvilammi. **Kestävän hyvinvoinnin jäljillä. Ekologisten kysymysten integroiminen hyvinvointitutkimukseen.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 136/väitöskirja
4. Iris Pasternack, Ilona Autti-Rämö, Katariina Hinkka ja Jyrki Pappila. **Miten tunnistaa varhaiskuntoutuksen tarve työelämässä? Kirjallisuuskatsaus työkyvyn heikkenemisen ennusmerkeistä ja varhaisen tunnistamisen työkaluista.** Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 91

5. Kaija Appelqvist Schmidlechner ym. **Nuorten avomuotoinen OPI-mielenterveyskuntoutus. Koettu hyöty ja vaikuttavuus sekä kuntoutusmallin soveltuvuus.** Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 92
6. Jenni Blomgren, Katri Aaltonen, Jussi Tervola ja Lauri Virta. **Kelan sairaanhoitokorvaukset tuloryhmittäin. Kenelle korvauksia maksetaan ja kuinka paljon?** Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 93
7. Paula Hakala, Tuula Toikka, Merja Paturi ja Ilona Autti-Rämö. **Ravitsemuskuntoutuksen toteutuminen Kelan järjestämällä kuntoutuskursseilla.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 135
8. Minna Ylikännö ja Sari Kehusmaa, toim. **Muuttuva Salo. Kyselytutkimus asukkaiden hyvinvoinnista äkillisen rakennemuutoksen jälkeen.** Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 94
9. Mikko Jaakonsaari, Auli Karttunen, Liisa Klemola ja Petra Kokko. **Potilasluokittelujärjestelmä NordDRG ja kustannusseuranta ikääntyneillä aivoverenkiertohäiriön sairastaneilla kävelyn ja käden tehostetun kuntoutuksen aikana.** Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 95
10. Jaana Paltamaa ja Pirkko Perttinä, toim. **Toimintakyvyn arviointi. ICF teoriasta käytäntöön.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 137.
11. Annamari Tuulio-Henriksson, Kaija Appelqvist-Schmidlechner ja Ulla Salmelainen. **AMI-kuntoutus. Ryhmäpainotteinen kuntoutusmalli työelämässä oleville masennuskuntoutujille.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 138
12. Riitta Seppänen-Järvelä, Anna-Mari Aalto, Pirjo Juvonen-Posti, Maire Laaksonen ja Matti Tuusa toim. **Yksilöllisesti räätälöity ja työhön kytketty. Kelan työhönkuntoutuksen kehittämishankkeen arviointitutkimus.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 139
13. Tuula Toikka, Pekka Heino ja Ilona Autti-Rämö. **Kelan ASLAK- ja Tyk-kuntoutusta vuonna 2007 hakeneet. Myöntökriteerit ja tilanne hylkäävän päätöksen jälkeen.** Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 96
14. Outi Pyöriä ym. **Aktiivisuutta ja osallistumista tukeva fysioterapia aivoverenkiertohäiriöön sairastuneiden alkuvaiheen kuntoutuksessa. Satunnaistettu seurantatutkimus.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 140
15. Seija Sukula, Kirsi Vainiemi ja Tanja Laukkala, toim. **GAS. Menetelmästä sovellukseen.** Erillisjulkaisu
16. Riitta Seppänen-Järvelä ym. **Yhteistoimintaa ja yksilöllisiä valintoja kuntoutumisen polulla. Kelan työhönkuntoutuksen kehittämishankkeen tapaustutkimus.** Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 141

Nettijulkaisut

1. Kristiina Juntunen ja Anna-Liisa Salminen. **Kelan järjestämien omaishoitajien kuntoutuskurssien arviointitutkimus.** Työpapereita 72/2015
2. Päivi Tillman ja Nico Maunula. **Hemodialyysikäynteihin liittyvät sairausvakuutuksen matkakorvaukset 13 miljoonaa euroa vuonna 2012.** Työpapereita 73/2015
3. Markku Laatu, Hanna-Mari Heinonen ja Iris Sandelin. **Vantaan toimeentulotuen palveluyhteistyökokeilu. Asiakkaiden ja työntekijöiden kokemuksia Kelan ja sosiaalitoimen palveluyhteistyöstä.** Työpapereita 74/2015
4. Liisa Törmäkangas, Ilona Autti-Rämö, Annamari Tuulio-Henriksson, Marko Merikukka, Tiina Ristikari, Reija Paananen ja Mika Gissler. **Kelan järjestämä kuntoutus vuonna 1987 syntyneille.** Työpapereita 75/2015
5. Leena K Saastamoinen, Laura Saarelainen, Ilona Autti-Rämö, Jaana E Martikainen. **Lääkkeiden ja ravintovalmisteiden käyttö harvinaisten sairauksien hoidossa. Kysely harvinaissairaita hoitaville lääkäreille.** Työpapereita 76/2015
6. Elina Ahola, Pertti Honkanen ja Marina Sirviö. **Hallitusohjelma ja eläkeläisten toimeentulo.** Työpapereita 77/2015
7. Riikka Lämsä ym. **Neuropsykiatrisesti oireilevien nuorten hoito- ja kuntoutuspolut Suomessa.** Työpapereita 78/2015
8. Merja Sallinen, Merja Sallinen, Esa Bärlund, Merja Koivuniemi ja Timo Heinonen. **Kohti yhteisiä tavoitteita. GAS-koulutuksen arviointihankkeen loppuraportti.** Työpapereita 79/2015
9. The second expert group for evaluation of the adequacy of basic social security. **Adequacy of basic social security in Finland 2011–2015.** Työpapereita 80/2015
10. Jussi Tervola. **Työttömien maahanmuuttajien asiointi sosiaaliviranomaisten kanssa.** Työpapereita 81/2015
11. Miika Vuori, Annamari Tuulio-Henriksson ja Ilona Autti-Rämö. **Monimuotoisen neuropsykiatrisen perhekuntoutuksen seurantatutkimus. Tutkimusprotokolla.** Työpapereita 82/2015
12. Ilona Autti-Rämö, Pekka Heino ja Tuula Toikka. **Pitkään kestävät vaikeavammaisen yksilöterapiat.** Työpapereita 83/2015
13. Elina Ahola. **Kaikki tuet yhdeltä luukulta? Kelan eri etuuksien ja toimeentulotuen eri lajien saamisen päällekkäisyys vuoden 2012 aineiston perusteella.** Työpapereita 84/2015

Lisätietoa ja tilaukset:

Uusin tutkimustieto löytyy osoitteessa: www.kela.fi/tutkimus. Ajankohtaista keskustelua voi käydä tutkimusblogissa osoitteessa: www.kela.fi/tutkimusblogi. Kelan tutkimusta voi seurata myös Twitterissä: twitter.com/kelantutkimus ja SlideSharella: www.slideshare.net/kelantutkimus.

Kaikki sarjoissa ilmestyneet julkaisut ja suurin osa muistakin julkaisuista on saatavissa ilmaiseksi internetsivuilta. Painettujen julkaisujen tilaukset: julkaisut@kela.fi.

Helsinki 2016
ISSN 0355-4996

Kela|Fpa